

ପ୍ରାଚୀ ପୁସ୍ତକାଳୟ

ଏକଦିନିଆ

ବିଭୂତିଶା-ମୟୁରଜ

ପ୍ରାଚୀ ସମିତି

ଚତୁର୍ଥଶା-ମୟୁରକ୍ର

(ତୃତୀୟ ଗଣ୍ଠ)

ପ୍ରାଚୀ ସମିତି ପକ୍ଷରୁ

ଶ୍ରୀ ବିବୁଧ ଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ ବି: ଏ: କ୍ଷ:

ଦ୍ଵାରା ସଙ୍କଳିତ

ଓ

ଚତୁର୍ଥଶା ଚନ୍ଦ୍ରକା ଟୀକା ସହ

ସମ୍ପାଦିତ

ପ୍ରକାଶକ :—

ପ୍ରାଚୀ ସମିତି, କଟକ

ମୂଲ୍ୟ ଅଠଅଣା

ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣ

ଏକ ସହସ୍ର

Copy right strictly reserved by the Samiti.

ଏକମାସ ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ଥାନ,
ପ୍ରାଚୀ ବୁକ୍‌ଷ୍ଟଲ୍,
ଗଣେଶଘାଟ, ପୋ: ଅ: ଚନ୍ଦ୍ରନଗରୀକ,
କଟକ ।

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ

ପୃଷ୍ଠା

ମୁଖବନ୍ଧ

ଦ୍ଵାବିଂଶ କୋଷ-ମଧୁରବିଜେ ଚଉତିଶା (ଗୋପୀନାଥ)	୧—୮
ତ୍ରୟୋବିଂଶ କୋଷ-ମାନବକୁ ଚଉତିଶା (କୃଷ୍ଣଦାସ)	୯—୧୭
ଚତୁର୍ବିଂଶ କୋଷ-ଗୋପଜୀବନ ଚଉତିଶା (ଶ୍ରୀକର)	୧୭—୩୯
ପଞ୍ଚବିଂଶ କୋଷ-କୋଳାହଳ ଚଉତିଶା (ଦୈବଜ୍ଞ ବଳରାମ)	୪୦—୫୦
ଷଡ଼ବିଂଶ କୋଷ-ଉଦ୍ଧବ ଚଉତିଶା (କୃଷ୍ଣ ଦାସ)	୫୧—୫୮
ସପ୍ତବିଂଶ କୋଷ-କୃଷ୍ଣବିଚ୍ଛେଦ ଚଉତିଶା (ଗୋପଜୀବନ)	୫୯—୬୫
ଅଷ୍ଟବିଂଶ କୋଷ-ନବଘନ ଚଉତିଶା (ପରମାନନ୍ଦ)	୬୬—୭୩
ଉନବିଂଶ କୋଷ-କୃଷ୍ଣବିରଟ ଚଉତିଶା (ଗୋକୁଳନରେନ୍ଦ୍ର)	୭୪—୮୦
ଦ୍ଵିଂଶ କୋଷ-ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଚଉତିଶା (ବ୍ରହ୍ମବର ଝାମ୍ପ)	୮୧—୮୭
ଏକାଦଶିଂଶ କୋଷ-କାଦମ୍ବିନୀ ଚଉତିଶା (X X X)	୮୮—୯୫
ଦ୍ଵାଦଶିଂଶ କୋଷ-ଉଦ୍ଧବ ଚଉତିଶା (ଭୂପତି ପଣ୍ଡିତ)	୯୬—୧୦୩
ତ୍ରୟୋଦଶିଂଶ କୋଷ-ବିଷ୍ଣୁଦାସଙ୍କ ଚଉତିଶା (ବିଷ୍ଣୁଦାସ)	୧୦୪—୧୧୩
ପରଶିଷ୍ଟ ଚଉତିଶା ଚନ୍ଦ୍ରକା ଟୀକା	

ଚଉତିଶା ମଧୁଚକ୍ର

ମଧୁରାବିଜେ ଚଉତିଶା

(ଶୁଣ କଳହଂସକେଦାର)

କାହ୍ନୁଶରୀ ଗୀତକାବୁଠେ ମଧୁରାବିଜେ ଚଉତିଶାର ଜନପ୍ରସିଦ୍ଧି ଯଥେଷ୍ଟ
ଥିବାର ଗୋଷ୍ଠରୁ । ଉକ୍ତଚଉତିଶା ମଧୁରାବିଜେର "ବୃଷ୍ଟି କହନ୍ତି ଶୁଣ ବଚନ
ବଧୂ ମୂଳକ ତର ମଧୁର ଗନ୍ଧରେ ଏ ଚଉତିଶାର ବନ୍ଧେ ମୟା ଚଳିବୁଝି ନୁହେଁ ।
ଅମ୍ଭେ ଶୈଶବରେ ଜନନୀଙ୍କ ମୂଳରେ ଏ ଚଉତିଶାର କେତେକ ପଦ ଶୁଣିଥାନ୍ତି ।
ସେହି ଦିନ ଏହାର ମାୟାର ଦୈନିକାଳ ପ୍ରସବ ଅମ୍ଭ ମନକୁ ଅଧିକାର କରୁଥିବ ।
କିନ୍ତୁ ଗୋପନୀୟ କିଏ ଜାଣିବାର ଅବକାଶ ଦେଖାନ୍ତି ଅଥବା ତାଙ୍କର
କୌଣସି ଶକ୍ତି କବିତା ରସରେ ହୋଇ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମଧୁରାବିଜେ ଚଉତିଶା ଛାନ୍ଦ
ଦେଖି ସମସ୍ତ ଅଧିକାରୀ କରୁଥିବେ ତାହା ଅନ୍ଧାରୁ ଓ ମୂଢ଼୍ୟ-ଚହ୍ଚହ ।

କହନ୍ତି କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ରାଧିକା ପାଶ

କଂସ-ଜଗର ଆସି ଗୋପେ ପ୍ରବେଶ ଗୋ ।

କାଲି ମଧୁରା ଯିବୁଁ ଶୁଣ ରେ ସଖି !

କରବ ନାହିଁ ଚନ୍ଦ୍ରା ଆମ୍ଭ ନ ଦେଖି ଗୋ । ୧ ।

ଶର ନିଶାସ ହୋଧେ ବୋଲନ୍ତି ରାଧା
 ଶଶିବ କେନ୍ଦ୍ର ଅମ୍ଭ କଲ୍ୟାଣୀୟା ହେ ।
 ଶିଳପ୍ରଭାଶ୍ରମାଥ ! ମଥୁରା ଯିବ
 ଶଟାକ୍ଷୟକୁ ପଦ୍ମପାଦରେ ଜୀବ ହେ । ୧ ।

ଗୋପାଳ-ପୋଷ୍ଠେ ଥିବେ ଅମ୍ଭ ସଙ୍ଗର ।
 ଗଜଗମନ ! ମନେ ଅନ ନ ଧର ଗୋ ।
 ଗରବ କରି କଂସ ଦୂର ପେଟିଛୁ ।
 ଗୋପରୁ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଆଣ ବୋଲିଛୁ ଗୋ । ୩ ।

ଘୋର ଅନେକ ତପେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ପାଇଲୁଁ ।
 ଦେନିଶ ରାଧା ଦିବା ବଞ୍ଚୁଣଥିଲୁଁ ହେ
 ଦେନି ଯାଉଛୁ ଗୋପନଗରୁ ବିଷ
 ଘୋର ସଙ୍କଟୁଁ କେନ୍ଦ୍ର କରିବ ପାରି ହେ । ୪ ।

ନନ୍ଦନନ୍ଦନ କହେ ଶୁଣରେ ସଖି !
 ନଗ୍ର ମଥୁରା ବାରେ ଆସିବୁଁ ଦେଖି ଗୋ
 ନାହିଁ ନ କରି ତୁମ୍ଭେ ଯୁବତୀବର !
 ନିଷ୍ଠେ ଯାଇ ଆସିବୁଁ ସତ୍ୟ ଅମ୍ଭର ଗୋ । ୫ ।

ଚତୁରା ରାଧା କହେ ଅକୃର ଯାଉ
 ଚକ୍ରର ନଇଲେ ରାଜାକୁ କହୁ ହେ
 ଗୁର-ବଚନେ ଯେବେ କରିବ କୋପ
 ଗୁଲ ସମସ୍ତେ ଶୁଦ୍ଧିଯିବା ଏ ଗୋପ ହେ । ୬ ।

୧—୪ ଶଟାକ୍ଷୟ (୫) । ୩—୪ ଗଜଗମନ ଅଣ ବୋଲୁଛି ଗୋ । (୬)

୪—୧ ଦେବେ ପାଇଲୁ (୬) ୪—୨ ଗୋ ମଥୁରା (୫) ।

ଛଳେ ଦୃଢ଼ିଲ୍ ସତ ଆସୁଛୁ ବାହୁ
 ଛଦ୍ମମକଥା ସଖି ! କହ ବିପାଇଁ ଗୋ
 ଛଡ଼ି ବିମନ ମନେ ଅନ ନ ଧର
 ଛଡ଼ିନ୍ତି ଶସ୍ତ୍ର ଯାକୁ ସନ୍ତାମେ ସୁର ଗୋ । ୭ ।
 ଜଗନ୍ନାଥ ! ଭୁମ୍ବେ ଯଶୋଦାସନ
 ଯାମଳା ବକା ଅର୍ଦ୍ଧା କଲ ନିପାତ ହେ
 ଜୀବନ-ଦଶବନ ଅଗ୍ନି ଦହୁଛି
 ଜାଣି ଅର୍ଦ୍ଧିଲ୍ ଫଳ ଅନ ନେଉଛି ହେ । ୮ ।
 ଝର ଝର ଜୟନ୍ତ ବନଇ ନୀର
 ଝୁରୁଣୁଛନ୍ତି ପିତା ମାତା ଅମ୍ବର ଗୋ
 ଝଗଡ଼ି କରି ଦୂତ କଂସ ପେଷିଛି
 ଝିମିଷେ ନ ରୁହାଇ ଅଣ ବୋଲୁଛି ଗୋ । ୯ ।
 ନାଗରବର-ଦିରେମଣି ମୁରୁର !
 ନିଶେ ପଡ଼ିଲେ ମନେ ମଧୁରନାଶ ହେ
 ନାଗର ସଙ୍ଗ ପାଇ, ଅମ୍ବୁକ୍ ମୁହିଁ ।
 ନିମିଷ କୋଟି ସୁଗ ପ୍ରାୟେ ମରୁଛି ହେ । ୧୦ ।
 ଟଙ୍କଧର ଜାଣନ୍ତି ଅମ୍ବର ମନ
 ଟାକି ବିଧାତା ଅଣି କଲ୍ଲକ ଭିନ୍ନ ଗୋ
 ଟାଣ ଯେ କହୁ ନୁହେଁ ସଜା-ଦୂତକୁ
 ଟିକାଏ ମୁହିଁ ନୁହେଁ ଭୁମ୍ବମାନକୁ ଗୋ । ୧୧ ।

୭—* ଅନ୍ୟ ନ ଧର (ଖ) । ୮—* । ୯ ଗ ପୋଥିରେ ୪ । * ଭୁସେ ଫଡ଼ିତା
 ୮—* ଅନ୍ୟ ନେଉଛି ହେ । (କ) ୯—* ରମକୃଷ୍ଣ ଅଣ (ଗ) । ୧୦—* ନାଗର
 ସଙ୍ଗେ ହବ (ଘ) । ୧୧—* ମନ ମୁହିଁ ହୁଏ ଅମ୍ବୁକ (ଙ)

ଠାକୁର ନନ୍ଦସୁତ ଗୋପେ ବୋଲୁଥ
 ଠାର ଗୋପୀଙ୍କି କୁଞ୍ଜବନକୁ ନଥ ଦେ
 ଠାବ କରିବ କେନ୍ଦ୍ର ତୁମ୍ଭର ଗୁଣ
 ଠିକେ ଶୋଷିଲ ତୁମ୍ଭେ ପୂଜନା ପ୍ରାଣ ଦେ । ୧୨ ।

ତମ୍ଭରୁଧର-ରସୁ-ଜନକ ଭଣି
 ତର ହୃଦରୁ ଶୁଦ୍ର ପ୍ରାଣମିତଣି ! ଗୋ
 ତସତ୍ତ୍ୱଲ୍ଲ ଇନ୍ଦ୍ର ଦେଲେ କିଲେ
 ତେଇ କାଳକୀନଳେ କାଳୀ ମର୍ଦ୍ଦିଲୁ ଗୋ । ୧୩ ।

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ବିଷ ଅମ୍ଭେ ତୁମ୍ଭ ବିହ୍ୱଳେ
 ଗାଲେ ନିର୍ଦୟା କରି ଯିବ କେପନେ ଦେ ।
 ଗଲ ସେ ନାରଥାଥ ଗୋପୀଙ୍କ ମେଲେ
 ଗାଲେ ମୂର୍ତ୍ତିରୁ କାହିଁ ଏ ପ୍ରାଣ ଥିଲେ ଦେ । ୧୪ ।

ଅଣି ବଧାତା କଲ ଗୋପରେ ଜାତ
 ଅଣି ତୁମ୍ଭ ଅମ୍ଭକୁ କଲ ଏକତ୍ର ଗୋ
 ଏଣିନୟନ ! ମନେ ଆନ ନ ଧର
 ଅଣଅୟତ୍ତ ସଖି ! ଦେଲ ଅମ୍ଭର ଗୋ । ୧୫ ।

ତୁମ୍ଭର ପାଇଁ ଅମ୍ଭେ ତପ ସାଧୁଲୁ
 ତୁରନ୍ତେ ହର ପୂଜି ବର ମାଗିଲୁ ଦେ
 ତସତ୍ତ୍ୱ ଉପାକାନ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇ
 ହେଁଲେକ୍ୟ-ନାଥ ଗଲେ ଏ ବର ଦେଇ ଦେ । ୧୬ ।

୧୨—୪ ଠିକେ ଶୋଷିଲ ପ୍ରଭୁ (ଗ) । ୧୪—୪ ତାଳନୟନେ ତୁମ୍ଭେ
 ନିର୍ଦୟା କେ (ଗ) । ୧୪—୨ ତୁମ୍ଭ ଅମ୍ଭକୁ (କ) ୧୭—୩ ତସତ୍ତ୍ୱ ଉପାକାନ୍ତ (କ) ।

ଥାନ ଶୁଦ୍ଧିଣ ଯିବୁଁ ମଧୁରାସୁର
 ଥୁବ ହୁ ଅମ୍ କଥା ଭୁମ୍ ମନର ଗୋ
 ଥୁବ ହୁ ଅମ୍ ମନ ଭୁମ୍ବର ତହିଁ
 ଥୁଲ ପରସ୍ତେ ମଣୁଥୁବ ହୁ ସହ ଗୋ । ୧୭ ।

ଦାନନନଙ୍କ ବରୁ ! ଦୁଃଖୀ-ସୋଦର
 ଦରଦ୍ରଲେକନସ୍ଥ ପୁରୁଷବର ହେ
 ଦୟା ତେଜବ ଭୁମ୍ବେ ଗୋପ-ଗୋପୀଙ୍କି
 ଦନ ବହୁର୍ କାହା ଦେନ ଏଣିକି ହେ । ୧୮ ।

ଧରଣୀଧର କହେ ଶୁଣ ରେ ସଖି !
 ଧନୁ ଉଚ୍ଛବ ଯାହା ଅସିବୁଁ ଦେଖି ଗୋ
 ଧରୁଛ ମନେ କପା ବିମନ ଭୁମ୍ବେ
 ଧାଉକାରେ ଯାଇଣ ଅସିବୁଁ ଅମ୍ବେ ଗୋ । ୧୯ ।

ନନନନନ ଅହେ ଅମ୍ ପରାଣ !
 ନଷ୍ଟେ ନ ଆସ ଭୁମ୍ବେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶୁଣ ହେ
 ନୂଆବସୁଧା ଅମ୍ବେ ଗୋପିନାଥନ
 ନିର୍ମାଣୀ କରସିବ ମଧୁସୂଦନ ହେ । ୨୦ ।

୧୭—ଧର ପରସ୍ତେ ମଣି ଥୁବ ହୁ ଗୋର ଗୋ (୩) । ଥୁବ ହୁ ସହ
 ଥୁବ ଅମ୍ କଥା ଭୁମ୍ ମନର ଗୋ (୩) । ୧୮—ଦୟା ତେଜ ନହେ (୩) ।

୨୦—ନ'ରହେ ଦ'ଣ ଶତ୍ରୁ ଅମ୍ବର ପ୍ରାଣ । ନିର୍ମାଣୀ କରସିବ ନନ ନନନ ହେ ।

ନୂଆବସୁଧା ଅମ୍ବେ ଏ ଗୋପୀନାଥ । ନଷ୍ଟେ ନୁ ଅସିବ ମଧୁସୂଦନ ହେ । (୩)

ନାବତେ ଦରଦ୍ରସ୍ଥ ଦହୁଛି ପ୍ରାଣ । ନଷ୍ଟେ ନଲେ ଦୁର୍ଗେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ ବାହୁ ହେ

ନୂଆବସୁଧା ଅମ୍ବେ ଗୋପିନାଥ । ନରଣ କରସିବ ମଧୁସୂଦନ ହେ । (୩)

ପରମାନନ୍ଦ କହେ ଶୁଣ ରେ ସଖି !
 ପଦ୍ମ ଢେଙ୍କନ କାହିଁ ମଧୁପ ପକ୍ଷୀ ଗୋ ।
 ପାଲଟୁଁ ନାଲି ଠାବ ରହିବୁଁ ଆମ୍ଭେ ।
 ପ୍ରତେ ଏମନ୍ତ ସଖି ! ମଣ କି ତୁମ୍ଭେ ଗୋ । ୨୧ ।
 ଫେଡ଼ି ଦୁଃଖସାଗରେ ଅମୃତ ଦେବ
 ମୂଲ୍ୟା ହୋଇ ମଧୁପୁରେ ରହିବ ହେ ।
 ଫଳିଲା କର୍ମ-ଫଳ ଏବେ ଅମ୍ଭର
 ଫାନ୍ଦେ ପକାଇ ଯିବ ଜଗୁସେଦର ହେ । ୨୨ ।
 ବୃଦ୍ଧବନ ବନମାଳୀ ବନ୍ଧୁର
 ବ୍ରଜସୁବଳା ସବେ ମିଳି ସେଠାର ସେ ।
 ବୋଲନ୍ତି ବୃଷଟନ୍ତ୍ର ଗୋପୀଙ୍କି ଗୁହଁ
 ବୋଧ ଅଜ୍ଞର ତୁମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ଯାଇଁ ଗୋ । ୨୩ ।
 ଭାବରେ ଯୋଗୀଜନେ ଭେଟ ନ ପାଇ
 ଭାବରେ ବଣ କଲେ ଗୋପର ଖେଳ ସେ
 ଭବାନୀ-ପତିରିପୁତା-ତରଣ
 ଭାବେଣ ଗୋପୀନାଥ ପଶେ ଶରଣ ସେ । ୨୪ ।
 ମାୟାଧରଙ୍କ ଚହଁ ଏସନ ଶୁଣି
 ମୋହ ଢେଙ୍କ ଉଠିଲେ ବ୍ରଜଚରୁଣୀ ସେ
 ମୋହନ ମୋହନର ଧରିଣ କର
 ମିଳିଲେ ସବୁ ଗୋପୀ ନନ୍ଦ ମନ୍ଦର ସେ । ୨୫ ।

୨୧—୪ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନ୍ତ୍ର କବି ଧରିତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ଗୋ (ଗ)

୨୨—୧ ପାଲ (ଗ, ଗ) ୨୨—୨ ପୁରୁଣା (ଗ, ଗ) ମଧୁପୁରେ ହବ (ଗ)

୨୩—୧ ମନ୍ତ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରା ଛତିଲେ ମହାଚରୁଣୀ (ଗ)

ଯଶୋଦା ଆଗେ ଗୋପୀ କାନ୍ଦଣ କହୁ
 ଯାହା ଦେଖିଣ ଯିବେ ତୁମ୍ଭ ତନଇ ଗୋ
 ଯାଉ ଜୀବନ ମହା ଲେଟୁ ଏ ପିଣ୍ଡ
 ଯାନ ଭାଙ୍ଗି ହେଉବୁ ଅକୃର ମୁଣ୍ଡ ଗୋ । ୧୭ ।
 ରାଜାବନେଶ ହସି ଗୋପୀଙ୍କି କହୁ
 ରାଜା-ଦୋରେହା ହେଲେ ରାଜ୍ୟେ ନ ଥାଇ ଗୋ
 ରାଜା-ଦୂତଙ୍କୁ ତୁମ୍ଭେ ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେବ
 ରାଜ୍ୟେ ନିଷ୍ଠିନ୍ତେ ଗୋପୀ ଗୋପରେ ଥୁବ ଗୋ । ୧୮ ।
 ଲାଗିଲା ମାୟା ସବୁ ଗୋପୀଜନଙ୍କୁ
 ନୟନ ରୋଷି ଏବେ ଶୂନ୍ୟ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଯେ
 ଲୋକ ବଡ଼ ଗହଳ ନନ୍ଦ ମନ୍ଦିର
 ଲବଣ୍ୟନୟ ଯିବେ ମଥୁରାପୁର ଯେ । ୧୯ ।
 ବରଜବାଳୀ ସବେ ମଙ୍ଗଳ କରି
 ବନାନ୍ତି ଅର୍ଘ୍ୟ ଦେନ ଶ୍ରୀ ବନମାଳୀ ଯେ
 ବେଣୁ ବଜାଣି କରେ ଦ୍ରୁମକୁମାରୀ
 ବଢ଼ିଲେ ଯାଇଁ କୃଷ୍ଣ ରଥ ଉପରେ ଯେ । ୨୦ ।
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଆଜ୍ଞାଦେଲେ ଅକୃର ବସ
 ଶୀଘ୍ର ହୋଇଣ ଯିବା ମଥୁରା ଦେଶ ଯେ
 ଶିରେ ଦେନଶ ଆଜ୍ଞା ବାହୁଲ୍ୟ ରଥ
 ସଥୀରେ ଯମୁନାରେ ମିଳି ତୁରନ୍ତ ଯେ । ୨୧ ।

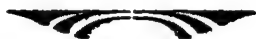
୧୭—୧ ସବୁ ଗୋପୀଙ୍କୁ (କ) । ୧୮—୨ ନନ୍ଦ ଅଲେ ବଡ଼ ଘେବ
 କହଳ (ଗ) । ୧୯—୩ ଗୋପ ରୁମ୍ଭରେ (ଘ) ।

ସ୍ନାହାନ ଯମୁନାରେ ଅକୃର ସାରି
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ-ମୁଖ ଦେଖି ଦୁରିତ ଦୂର ଯେ
 ଶୀଘ୍ର ବାହୁଲ୍ୟ ରଥ ମଥୁରାପୁର ।
 ସାନଲେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ସ୍ବର୍ଗ ଅମର ଯେ । ୩୧ ।

ସାର ରଜକ ବିଜେ ମାଲୀ ଦୁଆରେ
 ସଜ ଫେରଣ ମାଳା ଦେଲା କୃଷ୍ଣରେ ଯେ
 ସଜ ପେଡ଼ାରୁ ଗଜ କୁବୁଜା ଦେଲା
 ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର କର ଲାଗି ତରଳ ଯେ । ୩୨ ।

ଦରସେ ଦର ଧନୁ ତୋର ଧଳଳ
 ଦତ କରଣ ଗଜ ମାଲ ମାଇଲେ ଯେ
 ଦର ଯେ ରଙ୍ଗ ସଭା ତଳେ ପ୍ରବେଶ
 ଦରକି ବେଶି କଂସ ଦେଲା ବିନାଶ ଯେ । ୩୩ ।

ଉଡ଼ିଲା ଚନ୍ଦ୍ରା ମାତା ପିତାଙ୍କ ମନ
 ଛଳନେ ଉପସେନେ କଲେ ରାଜନ ହେ
 ଯମାସାଗର କୃଷ୍ଣ ପଦ୍ମଚରଣ
 ଛଳନେ ଗୋପୀନାଥ ପଶେ ଶରଣ ହେ । ୩୪ ।

ଦାନବକୁ ଚଉତିଶା ।

ଦାନବକୁ ଚଉତିଶାରେ କରୁଣ ହେଉ ଲବ୍ଧ ଅନୁଗ୍ରହୀତ ଅନନ୍ୟ-
ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ । କହ କୁହୁପାଦକର ଅନ୍ଧ ଗୋଟିଏ ଦୁଇ ଗୋଟି ଶକ୍ତି ବଦଳା ମିଳିଥିଲେ
ସୁଦ୍ଧା ସେ ସେ ଠିକ୍ କିଏ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଶ୍ଚିତେ ହୋଇ ପାରି ନାହିଁ । କହୁ କହ
ଲେଖନ ବଡ଼ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ଦାନବକୁ ଚଉତିଶା ଶ୍ରବଣ କର କେହି ଧର୍ମଶୀଳ
ଭକ୍ତିମତୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଚକ୍ରପାଣ୍ଡୁ ନୟନ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର ହେବାଇ ଅନ୍ୟ ଦେଖିଅଛୁଁ ଓ
ସେହିଦେବୀର ଦେବକୁ ଚଉତିଶା ପଢ଼ିଅଛୁଁ ତେବେବର ତାହା ଆମକୁ ନୂତନ ବୋଧ
ହୋଇଅଛି । ସାଦା କର ସ୍ୱର ଚାର ନବଦାକ୍ଷ ଶେଷ କାହିଁ ?

କରନ୍ତି ଭାଲେଣି ସବୁ ଗୋପାଙ୍ଗନା ମିଳ

କଂସ ଦୁଇ ସଙ୍ଗରେ ବିଜୟେ ବନମାଳୀ

ଦାନବକୁ ହେ !

କି ରୁକି କରୁଛୁଁ

କଲେଣି ମଥୁରା ବିଜେ ପ୍ରାଣ ବିସର୍ଜିବୁଁ । ୧ ।

ଖାଇବାର ବିଷ ପ୍ରାୟେ ନ ରୁଚେ ସଦନ

ଖେଳାଇ ହସାଇ ଆମ୍ଭେ ବଞ୍ଚୁଥିଲୁଁ ଦନ

ଦାନବକୁ ହେ !

କ୍ଷଣେ ନ ବଞ୍ଚିବୁଁ

ଖଳ ଉପୁଜିଲ କଥା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ରୁଦ୍ରାଭବୁଁ । ୨ ।

ଗୁପ୍ତ ହୋଇ ଅଇଲ ଗୋପ ଭବନକୁ

ଗରଲ ଅମୀୟ ବୋଲି ଚୁଟାଇ ଆମକୁ

ଦାନବକୁ ହେ !

ଗଲୁଛୁ ଜୀବନ

କିର ଧର ଲକ୍ଷିଅଛୁ ଏ ଗୋପ ଭବନ । ୩ ।

ଘଟ ଥାପି ନାପ ମୂଲେ ଜରିଆଥ ବାଟେ
 ଘୋର କୁଞ୍ଜେ ବେନୁ ବାଇ କରାଇ ଉଢାଟେ
 ଦାନବକୁ ହେ !
 ଘର ନ ମଣିଲୁଁ
 ଘର ବର ଦୁଃସ୍ତ ତେଜ ତୁମ୍ଭରେ ମଞ୍ଜିଲୁଁ । ୪ ।
 ନିର୍ମଳ ନୋହୁଏ ଅଙ୍ଗୁ ସୁହାଗୀ କାଳିନୀ
 ନାଚିଲ କାଳୀଆ ଶିରେ ପଦ୍ମପାଦ ଛନ୍ଦି
 ଦାନବକୁ ହେ !
 ନ ଯାଇ ବିଷୋର
 ନିକୁଞ୍ଜ ବନରେ ନେଇ ସେତେ ପ୍ରୀତି କର । ୫ ।
 ଚରଣ ଲଗନ୍ତେ ଭଗ୍ନ ହୋଇଲ ଶକଟ
 ଚୂର ଏ କଂସ ତଗର କରନ୍ତି ମୁରଟ
 ଦାନବକୁ ହେ !
 ଚୂଡ଼ି ଥିବ ତୁମ୍ଭେ
 ଚାପିବୁ ଅକୂର ମୁଣ୍ଡ ଖୁଆ ଦଣ୍ଡେ ଅମ୍ଭେ । ୬ ।
 ଛଳ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ ସେବି ଥାଉଁ ଦବାରୁଇ
 ଛଡ଼ି ବ ଅମୃତ ତୁମ୍ଭେ ଯିବ ଶିରୀପତି
 ଦାନବକୁ ହେ !
 ଛଡ଼ି ଏ ବରୁର
 ସମାଶିଳ ପ୍ରଭୁ ହୋଇ କରୁଛ ନିଷ୍ଠୁର । ୭ ।
 ଜୀବର ଜୀବନ ତୁମ୍ଭେ ଯଦୁକୁଳ ଚୂନ
 କାଶିଲୁଁ ଗୋପିନୀ ନିର୍ଦ୍ଦେ ଲଗାଇଲ ପାନ

ଦାନବକୁ ହେ !

ଦିବ ମଧୁପୁର

ଯୋଗ ଜାଲ ମରିବୁଡ଼ି ତୁମ୍ଭର ଆଗର । ୮ ।

ହୁରିଣ ମରିବୁଁ ମୁଖ ନ ଉଠିଁ ହେମେଶ୍ୱେ

ହସାଇ କେମନ୍ତେ ତୁମ୍ଭେ ବଢ଼ିଲାନି ରଥେ

ଦାନବକୁ ହେ !

ହେମେଶ୍ୱେକ ରହ

ହାସିବୁଁ କାଳିନୀ-ଜଳେ ଦେଖିକର ଯାଆ ୯ ।

ନିକୁଞ୍ଜ ଭୁବନେ ନେଇ କୁଞ୍ଜଲତା ତଳେ

ନୟନ ସରୋଜେ ଯାନ୍ତା ଠାରୁ ପୁଷ୍ପରେ

ଦାନବକୁ ହେ !

(ନେଇ) ବସାଇ ଲତାରେ

ନିର୍ମଳ ଅଧରୁ ଯେ ଅମ୍ବୀୟ ଧାର ହରେ । ୧୦ ।

ଟସର ନୋଇ ଅକଲ ଗୋପ ଭୁବନକୁ

ଟାଣପଣ କହୁଅଛୁ ସିଂହାର ବେଳକୁ

ଦାନବକୁ ହେ !

ଟାଣ ଯେ ନ କହ

ଟେକିବୁଁ ସୁନରେ ଦିନେ ସେ କଥା ଚିତୁଅ । ୧୧ ।

ଠକିଲ ଆମ୍ଭକୁ ତୁମ୍ଭେ ଦେଇ ପ୍ରୀତିଭାବ

ଠାବ ଭଲ ପାଇ ଏବେ ମଧୁପୁର ସିଂହ

ଦାନବକୁ ହେ !

ଠକିଲ ଆମ୍ଭକୁ

ଠିକେ ଅରକ୍ଷିତ କୃଷ୍ଣ ରଜଇ ତୁମ୍ଭକୁ । ୧୨ ।

ଡରୁଥାଉଁ ଅମ୍ବେ ଭୁମ୍ବେ ଗଲେ ଚୂନାବନ
ଡେରିଥାଉଁ ଶ୍ରବଣ ନ ଶୁଣି ବେଶୁଷନ

ଦାନବକୁ ହେ !

ଡକା ତ କରୁଛୁ

ଡାଳରେ ବସାଇ ମୂଳ କଭୁର କାଟୁଛୁ । ୧୩ ।

ତାଳି ଥାଅ ତୁଲ ଗୋଟି ତତା ସଳଖକୁ
ତାଳି ଚାହିଁବାର ଭାବେ କଣିଛୁ ଅମ୍ବକୁ

ଦାନବକୁ ହେ !

ତାଳ ଚାହିଁବାର

ତାଳେ ଫୁଟି ରହିଅଛି ମରମେ ଅମ୍ବର । ୧୪ ।

ଅଶେଷ ମହିମା ଭୁମ୍ବେ ଭୁମ୍ବେ ଫିକା ଜାଣ
ଅଣି ଲେହୁ ପୁତନାର ଶୋଣିଲ ପରାଣ

ଦାନବକୁ ହେ !

ଅଭିଶୋକ ନୋହୁ

ଅନ୍ତର ଲେଉଟି ପଛେ ଗୋପସୁରୁ ଯାଉ । ୧୫ ।

ଫିଲେଚନ-ଶୟ-ଶର ଦହଇ ଅମ୍ବକୁ
ଭୁମ୍ବେ ବିଜେ କରୁଅଛୁ ମଧୁଭବନକୁ

ଦାନବକୁ ହେ !

ତନ୍ତୁ ଏ ଭୁମ୍ବର

ତାହୁ କର ଭୁମ୍ବେ ବାରେ ଯଶୋଦା କୁମର । ୧୬ ।

ଥବର ନୋହୁବ ମନ ଦେଲେହେଁ ଅଦୃଶ
ଥୟେ ଥୁଡ଼ି ନ କରିବ ଦଉଛୁ ବିଧାସ

ଦାନବରୁ ହେ !

ସ୍ଥର ନୋହେ ମନ

ସ୍ଥର ପାଶେ ବାଜିନେଲ ଗୋପୀକ ଜୀବନ । ୧୭ ।

ଦନକୁ ଦିନ ଦୁର୍ଦ୍ଦିର ଭୁମ୍ଭ ଦରଶନ

ଦେହ ଯାକ କପା ଅମ୍ଭ ନୋହିଲ ଲେଚନ

ଦାନବରୁ ହେ !

ଦେଖନ୍ତୁ ଭୁମ୍ଭକୁ

ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଅଭାବ ତ କରୁଛ ଅମ୍ଭକୁ । ୧୮ ।

ଧରଣ ଚରୁକ କତେ ଦେଇଣ ଚମ୍ପନ

ଧୀରେଣ କବରୀ ବାଜି କର ଆଲିଙ୍ଗନ

ଦାନବରୁ ହେ !

ଧରଥୁଛ ତାହା

ଧ୍ରୁବ କରି ବୋଲୁଛ ଗୋପୀକି ଅମ୍ଭେ ସାହା । ୧୯ ।

ନୟନରେ ଦେଖୁ ଦେଖୁ କର ରମ୍ଭ ରମ୍ଭ

ନନ୍ଦଇ ବିଅର୍ଥ ନିଷ୍ଠେ ସ୍ଵଳନ ବଚନ

ଦାନବରୁ ହେ !

ନୀର ଧରି କରେ

ନିୟମ ଯେ କରିଥୁଛ ଯମୁନାର ଡାରେ । ୨୦ ।

ପାଣି ସ୍ଵେଦେ ନିୟମତ ବିଳସେ ମଥୁରା

ପିଇବୁ ନୀର ସଙ୍ଗତେ ଗୋଲଣ ମନ୍ଦୁରା

ଦାନବରୁ ହେ !

ପୀରଇ ଏମନ୍ତ

ପୋଡୁ ଏ ସ୍ତ୍ରୀ ସଂସାରେ କପା ହେଲୁ ଜାତ । ୨୧ ।

ପାଇ ପାଶ ଲଗାଇଣ ଦୋଇଲୁ ପରୁଣା
ପାଟ ଯାଉଅଛି ହୃଦ ଦେଖି ଅକରୁଣା
ଦାନବକୁ ହେ !

ପମ କୋଡ଼େ ମନ

ପେଡ଼ି କରି ନ କହ ତ ନ ଯିବା ବଚନ । ୨୬ ।

ବିରାଗର ଦାମୋଦର ବୋଲଇ ବଚନ
ବିମ୍ବାଧରା ଗୋପନାଶୀ ଅଟ ମୋ ଜୀବନ
ଦାନବକୁ ହେ !

ବୋଲ କି ବିଅର୍ଥ

ବୋଲଲେ ଅକୃର ରଥ ବାହନେଉ ପଥ । ୨୭ ।

ଭାବ ପ୍ରୀତିରସେ ଭୁମ୍ବେ ଅମୃତ, କଶିଲ
ଭାଲ ବଳୁ ଜାତି ପତି ସବୁ ଛଡ଼ାଇଲ
ଦାନବକୁ ହେ !

ଭାବ ପୁରୁଅଛି

କଳେ କୃଷ୍ଣ ଅରକ୍ଷିତ ନ ପାରୁଁ ମୁରୁଛି । ୨୮ ।

ମଥୁରାଯାତ୍ରା ଦେଖିବୁଁ ମାମୁଙ୍କର ଆଗ୍ୟଂ
ମହାରାଜା କଂସ ବୋଲ କେ କରୁ ଅବଗ୍ୟଂ
ଗୋପୀମାନେ ଗୋ !

ମନଥରେ ଥୁବ

ମଥୁରା ଯାଇଁ ଅଇଲେ ଅମୃତ ଦେଖିବ । ୨୯ ।

ସୁବର୍ଣ୍ଣରତନ ସେ ସେ ମଥୁରାର ବାଲୀ
ଜୀବ ପରମକୁ ଘେନି କରୁଥାନ୍ତି କେଳ ।

ଘନବନ୍ଧୁ ହେ !

ଯୋଗରେ ରହିଲେ

ଜଣାଇଲେ ଅମ୍ଭ କଥା ନ ଶୁଣିବ ରଲେ । ୨୭ ।

ରହିକ ସେ ରସକୁ ରସନ୍ତି ପ୍ରାଣସଖି

ରଖିବ କ ବ୍ୟାଧ ଧରି ଉଡ଼ନ୍ତା ପକ୍ଷୀକ

ଗୋପୀମାନେ ଗୋ !

ରସାଇଛ ମନ

ରସ ଦବା ତୁମ୍ଭ କଥା ଅମ୍ଭକୁ ଜାଣିନ । ୨୮ ।

ଲମ୍ବ କରଥବାଯାକ ନୟନରେ ଥିବ

ଲମ୍ବ ତୁଟଗଲେ ଭାବ ଅଦୃଶ ହୋଇବ

ଗୋପୀମାନେ ଗୋ !

ଲେଖୁଥିବ ଦିନ

ଲେଉଟି ତ ବାରେକ କରିବ ଦରଶନ । ୨୯ ।

ବାସ ଥିଲା ପୁଷ୍ପକୁ ସେ ଭ୍ରମର ଚମୁଛ

ବାସ ନେଇ ପୁଷ୍ପକୁ ଲେଉଟି ନ ଅସଇ

ଘନବନ୍ଧୁ ହେ !

ବୁଝିବ ସେଠାରେ

ବନ୍ଦୀ କରି ରଖିଥିବେ କଟାକ୍ଷ-ସୁଗରେ । ୩୦ ।

ଶଶ-ଲକ୍ଷ୍ମୀନ ଭାଗିବ ଦେଖି ତୋ ଶ୍ରୀମୁଖ

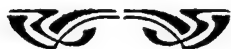
ସେ ପ୍ରିୟ ପାଇବେ ପଦ୍ମପାଦ-ପ୍ରୀତି-ସୁଖ

ଘନବନ୍ଧୁ ହେ !

ସେ ସୁଖ ଲଭିଲେ

ବିବକ୍ତ ଚରଣ ପ୍ରାୟେ ଜଡ଼ିଥିବ ଗଲେ । ୩୧ ।

ଶୁଣ ପ୍ରିୟେ ପ୍ରାଣସଖି ପ୍ରାଣର ରମଣି
 ଶତ୍ରୁହସ୍ତେ ଗତାଗତ ସେଷନେ ସାରେଣୀ
 ଗୋପିମାନେ ଗୋ !
 ପାଶୀ ମାତ୍ର କର
 ସେହୁମତ ସବୁ କଥା ହୃଦରେ ବିଚାର । ୩୧ ।
 ଶ୍ରୀଯାପନ ମଥୁରା ନାରାୟଣ ପତି ହେଲ
 ପୁଟ କର କହୁଅଛୁ ଅମୃତ ଶୁଭିଲ
 ଗାନବନ୍ଧୁ ହେ !
 ସରଳ ସମ୍ପତ୍ତି
 ପୁଣ୍ୟ ଏହି ତର କର ରଖିଲ ବିପତ୍ତି । ୩୨ ।
 ହରିଣ ନୟନା ଗୋପାଙ୍ଗନାମାନେ ଶୁଣ
 ହେଲେହେ ମଥୁରା ଭୃଗୁଠାରେ ହୁଏ ପ୍ରାଣ
 ଗୋପିମାନେ ଗୋ !
 ହୃଦୟ ଅମୃତ
 ହରାଇଲେ ଭୃଗୁଠାରୁ ନୋହୁଛି ବାହାର । ୩୩ ।
 ଯମା-ଜଳ-ନିଧି ଗୋପୀ କରଇ ପ୍ରସନ୍ନ
 ଛନ୍ଦନେ ଅଙ୍ଗୁର ସଙ୍ଗେ ମଥୁରା ଗମନ
 ଗୋପୀନାଥ ହେ !
 ଯୋଗ ଶୁଦ୍ଧ ମନ
 ଯୁକ୍ତ ମତି କୃଷ୍ଣ ଅବସ୍ଥିତ ପାଦେ ଧ୍ୟାନ । ୩୪ ।

ଗୋପଜୀବନ ଚଉତିଶା

ଗୋପଜୀବନ ଚଉତିଶା ଅତି ପୁରାତନ । ପାଠକ ପାଠିକା ହସ୍ତାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ତାହାର
ଦୃଶ୍ୟ ପା-ବେ । ପୁରାତନ ବନ ବୃନ୍ଦାବନ ଦସକ ରସବାସ୍ୟର କୌଶଳେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
ଗୋପଜୀବନ ଚଉତିଶା ବୃନ୍ଦାବନ ଗାୟକାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଅଛି । ଏହି କୃଷ୍ଣ-ରସ ବଚନର
କାନ୍ଦ କେତେକାଳ ଅଗ୍ରରୁ କେତେ ପ୍ରକାରରେ ଯେ କୃଷ୍ଣ-ଗାଥାକୁ କବିତାରେ ବହୁଳ
କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଅଅଛି ତାହାର ଶେଷ ପ୍ରମାଣ ହେଉଛି ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଂଖ୍ୟାବଦ୍ଧୁଳ
ଏହି ପୁରାତନ ଚଉତିଶାମାନଙ୍କରୁ ବେଶ୍ ମିଳେ ।

କଳକ ସୁନ୍ଦର ରଥ ମଧ୍ୟେ ବିଜେ ଗୋପୀନାଥ
ଗୋପୀମାନେ ଦେଖିଲେ ତା ଯାଇଁ ।
କଂସଦୂତ ସଙ୍ଗତର କାମପାଳହୁଁ ଅବର
କରିବ ମଥୁରା କଟକାର
ହେ ଗୋପଜୀବନ !
କାହା ଭୁଲେ କଲ ଏ ଶତ୍ରୁର
ବିଜେ ସ୍ବେଦେ ବେଗେ ହୋଇଲ ବାହାର ହେ ।
କହେ କୃଷ୍ଣ ମୁଦୁରସ କୋମଳ କର ସମ୍ଭାଷ
ଶୁଣ ଭୁଂସେ ଭୁରଙ୍ଗୀଲୋଚନ !
କି କାର୍ଯ୍ୟେ ମଥୁରା ଯିବୁ କି ଲାଭେ ଗୋପ ଚେତରୁ
କଲ ବିପତ୍ତର ବହୁ ପୁଣି
ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
କାଲି ଗୋପେ ଅନୁର ଅଭିଳ
କଂସ ଅଙ୍ଗୀ ବୋଲି ନନ୍ଦକୁ କହୁଲ । ୧ ।

ଖଲଲେକଙ୍କର ବୋଲି କେବେହେଁ ନୁହଇ ଭଲ
 ଖୁଆନ୍ତି ଅମ୍ବିୟ ବୋଲି ବିଷ
 ଖେଳ କଉଡ଼ୁକ ରସ ଗୋପପୁରେ ଯିଷ ଯିଷ
 ମଧୁରରେ କରିବ ତା' ବିଷ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !

କ୍ଷଣେ ନ ଦେଖିଲେ ତୋ ଶ୍ରୀମୁଖ
ଖମ୍ବ ପ୍ରଭାମା ପ୍ରାୟେକ ମଣ୍ଡ ସବୁ ସୁଖ ହେ ।
 ଖେଦ କଲୁ ତୁମ୍ଭ ତହିଁ ଖଟୁଲୁ ନିମଗ୍ନ ହୋଇ
 କ୍ଷଣେ ମନୁ ନ ପାରୁ ପାସୋରି
 ଖେଳିଲେ ଖାଇଲେ ମନେ କ୍ଷତ୍ର ବଢ଼ା ରଖୁ ବନେ
 କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ଚିତ୍ତେ ତୁମ୍ଭ ଧରି
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ଖଲ ଲେକ ପାରୁଣେ ନ ଥାଉ
 ଖେଳେ ଅଳ୍ପକୁ ଲେଚନ ଦାନ ଦେଉ ଗୋ । ୨ ।

ଶିରଛନ୍ଦି ବାମେ ଧରି ରଖିଲ ଗୋପର ଶିଖି
 ଗଲ ସୁରପତି ଗବ୍ ଡାରି
 ଗାଢ଼ ଅପମାନ ପାଇ ଅଛୁ ସେ ଅମରସାହି
 ଗାଢ଼େ ସେ ଧୂସିବ ଗୋପସୁଖ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ଗାଢ଼ପଣ ସବିଳ ଅମ୍ବର
 ଗାଢ଼େ ନୟନ ବହଇ ଅଶ୍ରୁବାରି ହେ ।

ଗୋପୀକାଙ୍କ ବୋଲ ଶୁଣି ଗିରିଧର କହେ ବାଣୀ
ଗତ କଥା ଇନ୍ଦ୍ର ପାସୋରିବ

ଗ୍ୟାଂନ କି ନାହିଁ ତାହାର ଗଲେ ସେ ମଧୁର ପୁର
ଲେଉଟି ସେ ଗୋପ ବିଧୁଂସିବ

ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ଗାଢ଼ କ୍ରୋଧ କିପାଇଁ କରୁଛ
ଗୋପ ନ ରଖିଲେ ନୋହୁଁ ନନ୍ଦବଚ୍ଛ ଗୋ । ୩ ।

ଘର ବାହାର ଅନ୍ଧାର ଦଶିଲୁ ଗୋପ ନଗର
ଚନ୍ଦ୍ରବିନ୍ଦୁ ଯାମିନୀ ସେସନ

ଘୁଞ୍ଚିଲୁ ସୁଖ ବିଗୁର ଘୋଟିଲୁ ଦୁଃଖ ସ ଗର
ପଲଙ୍କେ ବିଛେଦ ଖେଦମନ

ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ଘାଟ କଲ ଯେତେ ସୁଖ ଦେଲ
ଘାଟ କି ବିଗୁର ସୈନ୍ଦ୍ରୀ ଆରମ୍ଭିଲ ହେ ।

ଘେନି ପ୍ରୀତି କହେ ହର ଶୁଣ ଗୋ ବ୍ରଜସୁନ୍ଦର !
ଘଟେ ଅନ୍ତର ତ କିଛି ନାହିଁ

ଘଟାଇଛି ଧାତା ହାକ ଘୋଟିଛି ଅନୁର ଦେଖ
ଘେନି ଯିବ ରାଜା ଅଜ୍ଞା ପାଇ

ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ଘେନାଇ କହିବୁ ଗୋପ ପଇଁ
ଘଟ ନ ପଡ଼ି ନିଷ୍ଠିନ୍ଦ୍ରେ ଥିବ ରହୁ ଗୋ । ୪ ।

ନ ମଣିଲୁ ବେନି କୁଳ ଦେଖି ତୋ ମୁଖକମଳ
 ମଧୁଜୀବ ପ୍ରାୟେ ବନ୍ଦୀ ହେଲୁ
 ନିଶିଦିବା ନିରନ୍ତର ତୋ ରୂପ ଆଇ ମନର
 ତୋହୁ ବିନୁ ଅନ୍ୟ ନ ଭାବିଲୁ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ନିରାଶ ବି କରବ ଆମ୍ଭକୁ
 ନେବ ନ ଗଲେଣି ପ୍ରେଥୁ କେ ଭୁଲୁଛୁ ହେ !
 ନିରାଶ ନ କରୁ ଆମ୍ଭେ ନ ଜାଣକି ଗୋପି ଭୁଲୁ
 ନାନାଦେଲ ଏହି ଗୋପସୁଖ
 ଜାତକାଳେଣି ଗୋପୀ ଧଇଲୁ ମନର କୋପି
 ନ ଧଇଲେ କେ ଆଜ୍ଞା ଗୋପର
 ତୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ନିଆଁଗିଲା ପୁଅଙ୍କୁ ରଖିଲୁ
 ନାନାଦୁଖ ଗୋପେ ପାଇଣ ରହିଲୁ ଗୋ । ୫ ।
 ଚାରି ଯେତେ କଂସରାଣ ବଢ଼ିଲେ ପୁଣି ପୁଣି
 ଚୋରଚୁପେ ସମସ୍ତେ ଅଇଲେ

ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ

ବି ଦେଖି ମନ ଦେଖି

ବଚନେ ତା ନିହୁଅଇ କହୁ

ନିତା ହୃଦୟ ପୋରେ

ତୋ ରୂପ ଆଇ ହେରେ

ଉପେ ରୁଦିବ ତାପେ ହୋଇ

ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ନିରାଶ ବି କରବ ଆମ୍ଭକୁ

ନେବ ନ ଗଲେ କେ ଏଥୁ ବା ଭୁଲୁଛୁ ହେ । ୫ । (ଖ)

୫-୬—୭ ନେବ ଜୀବ ଯିବ ଦେହେବେଳେ । ନାହିଁ ଚାଣିବାକୁ ଏ ମହାନନ୍ଦନେ ହେ (ଖ)

ଚତୁର ଜାଣି ତାହାକୁ ଚିତ୍ତେ ଜାଣି କଲ ହତ
ପ୍ରାଣ ଦେନ ଜଣେହେଁ ନ ଗଲେ

ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ଚତୁର କି ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଅନୁର

ଚିତ୍ତ କେମନ୍ତେ ସେ ହରିଲା ତୁମ୍ଭର ହେ ।

ଚିତ୍ତେ ପଡ଼ୋଇଣ ଭାବ ଚରଣ ହୋଇଣ ଥିବ
ବପଳ ହୋଇବ ଚନ୍ଦ୍ରା ଶୁଦ୍ଧ

ଶୁର ପଛେ ମଧୁବନ ମନ୍ତ୍ରଜି କର ଗମନ
ଚିତ୍ତ ଦେଖି କଂସର ନଗର

ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ଚିତ୍ତ ଶୁଦ୍ଧ ସମ୍ଭଳ କୁମର

ଚିତ୍ତ ଭାବେ ଶ୍ରେୟକଲ ସେ ଅମ୍ଭର ଗୋ । ୨ ।

ଛଡ଼ାଇ ଗୋପ ମୁହାଁସ ଦଶାଇ ମଧୁର ଦେଖ
ଲେବ ବଢ଼ାଇଛ ସ୍ୱେଦେ କର

ଉଡ଼ି ମାତା ପିତା କୁଳ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବନ୍ଧୁ ସକଳ
ବାହାର ହୋଇଛ ମଧୁସୂତ

ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ଉଡ଼ିଲେ ତ ଅମ୍ଭେ ନ ଉଡ଼ିବୁ

ଉଡ଼ିଗଲେ ଆମ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇବୁ ହେ ।

୧-୩—ଚତୁର ମଣି (ଗ) ୧-୪—ଗୋଟାଏ କ ଗଲେ (ଗ)

୧-୫—ଚତୁର ଏ ରହୁଁ (ଗ) ୧-୬—ଛଡ଼ାଇ ଗୋପ ମୁହାଁସ, ମନାଏ ମଧୁର
ସବୁ (ଗ) ୧-୭—ବଢ଼ାଇଲ ଏବେ (ଗ) ୧-୮—ଉଡ଼ି ମାତା ବନ୍ଧୁଗଣ ସକଳ
ସୋରେହା ଜନ (ଗ) ୧-୯—ହୋଇଲ ଅନ୍ଧାର (ଗ) ୧-୧୦—ବେଡ଼ିବୁଁ (ଗ)

ଛନ୍ଦ-ବିରୋଧୀ ଶୁଣି ଛଛନ୍ଦେ ନିର୍ମଳ ବାଣୀ
 ସମାଶୀଳ-ହୃଦୟ କହନ୍ତି
 ଶର ଯେହେ ନଦୀଜଳ ଛଛନ୍ଦେ ଫିଟିରେ ଫେଲ
 ଛଡ଼ି କି ସେ ବାଗଣ ହୁଅନ୍ତି
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ଛଡ଼ିବୁ କେମନ୍ତେ ତାତ ମାତ
 ଶମେ ଦେଖିଣ ଅସିବୁ ଧନୁଯାତ ଗୋ । ୭ ।
 ଯଶୋଦାଙ୍କୁ କି ବୋଲିବା କେମନ୍ତେ ମୁହଁଲେ ଅବା
 ଜନ୍ମ କରି ସେହେ ଅସୁହାଗୀ
 ଯେ ହୋଇବ ହୋଉ ବୋଲି ନ ରୁହାଇ ଦେଲେ ଛଡ଼ି
ଲୁରୁଧନୀ ଗୋପୀ ମନଭାଗୀ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ଜୀବଦାନ ଦେଇଛୁ ଆମ୍ଭଙ୍କୁ
 ଜୀବଗଲେହେଁ ନ ଛଡ଼ିବୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ହେ ।
 ଜନ୍ମ କରି ନନ୍ଦଶୁଣି ଯତନେ ପାଳିଲେ ପୁଣି
 ସ୍ୱାହା କଲେ ବରଜ-ରାଜନ
 ଜୀବ ଥିଲେ ଯାଇନାହିଁ ବ୍ରଜେ ପ୍ରୀତି କଲ ସହ
 ଯତନେ ତେଜଲ ବୁଲବର୍ଣ୍ଣ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ଜୀବଗଲେ ନ ଛଡ଼େ ସେ ଭାବ
 ଯୁଗ ଜଗତେ ସେ ଭାବ ଅସମ୍ଭବ ଗୋ । ୮ ।

ଝାଡ଼ି ଅଗ୍ନି ପାନ କରୁ ଜୀବନ ଦେଲ ସବୁର

ଝଳିଲା ହୃଦରେ ସେ ଚରଣ

ଝଳିଲା ଲୋହ ସେସନ ପରଶ ଲାଗି ସୁବର୍ଣ୍ଣ

ଭୁମ୍ଭ ଦରଶନ ସେହୁମତ

ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ଝିଟିଝିଟି ନ ଯାଇ ମନରୁ

ଝାଡ଼ିଜୀବନ ଯେହେ ନଯାଇ ବନରୁ ହେ ।

ନ ଯଥା ନ ବୋଲି ଗୋପି ! ନୃପ କଂସ ଅଛୁ କୋପି

ନ ଖଲେ ନାଶ କରିବ ଗୋପ

ନ ଧର ମନେ ବିମନ ନୟନେ ଦେଖୁ ରଜନ

ନ ଦେଖିଛୁ କଂସର ହରୂପ

ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ନ ଅସିବା ପ୍ରାୟେକ ନ୍ମମଣ

ନାଶି ଦିବା ଦୁର—ଭାବନା ହୃଦୟରେ ଗୁଣ ଗୋ ! ୧-୧୦ ।

ଟାଣ ହୋଇଥିଲା ପୂର୍ବେ ଜାଣନ୍ତି ସକଳ ଦେବେ

ଟଳିଲା ସେ ଗରବ ଆମ୍ଭର

ଟାଣ ଅନଙ୍ଗ ହୋଇବ ଟାଣେ ଆମ୍ଭକ ଦହୁବ

ଅପସରା ହୋଇବ ଭୁମ୍ଭର

ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ଟାଣପଣ ସରଳ ଆମ୍ଭର

ଟାଣେ ନୟନ ବଢ଼ିଛି ଅଶ୍ରୁଧାର ହେ ।

୧-୧୦—ଝଳିଲା ପରଶେ ଲୋହ । ଯେସନେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଚୂଅ (ଶ) ୧-୧—୨ ମେବ ଜୀବ
ଯିବ ଯେତେବେଳେ । ନାହିଁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଏ ମହାମହାବଳ ହେ ।

ଟମାଲ ଟକାୟେ ନାହିଁ ଟାକ ମନେ ଧର ସହ !
 ଟମାଲ ଟକାକେ ମାର ମଲ୍ଲ

ଟମାଲ ଟକ୍ତୁର ଅଙ୍ଗ ଟମାଲ ମନ ଅନଙ୍ଗ
ଟାକଲ ଟାକନାଟା ନ ଦେଲ୍ (?)
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ଟୀକା ମୋର ଗୁଣ ଦୋଷସ୍ଥର
 ଟେକି ଧରିଛୁ ହୃଦରେ ତୁମ୍ଭ ଭାବ ଗୋ ! ୧୧ ।

ଠାକୁର ହୋଇ ନିର୍ଦ୍ଦୟା ଶୁଣିଲକ ନାହିଁ ସେହା
 ଠାବ କଲୁ ଆମ୍ଭେ ସେତେକାଳେ
 ଠିକେ ପୂଜନାର ପ୍ରାଣ ଖାଇଲ ବନା ଦୋଷେଶ
 କାଳୀକ ଦଳଲ କାଳକ୍ଷୀରେ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ଠାବ କଲୁ ତୁମ୍ଭର ଚରଣ
 ଠିକେ ରହ ବୋଲି ବୋଲୁଛୁ ସମସ୍ତ ଦେ ।

ଠାକୁର ପ୍ରମାଣ ଅଟୁ ଠିକେ ଦେନିଛୁ ଆମ୍ଭକୁ
 ଠିକି ଭାବେ ଠକିଲ ଆମ୍ଭକୁ
 ଠିକେ ଗୋପାଳ-ଦଳୟ ଠାଠିକେ ପ୍ରାଣ ହୃଦୟ
 ଠୁଲେ ହୋଇଲୁ ଠକାଇ ଜୀବନକୁ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ଠିକେ କିଟକି କରୁଅଛୁ କୋଦି
 ଠିକେ ଦୁଇ ଶୁର ହୋଇ ତୁମ୍ଭେ ବନ୍ଦ ଗୋ ! ୧୨ ।

ଭକାକର ଦେଲ ସୁଖ ବିକଟ କମଳ ମୁଖ
 ଦହୁଛି ବିଛେଦ ଅଗ୍ନି ଅନେ,
 ତୋଳେ ମୁଖ ତାଳ ଗୁହଁ ଅନ୍ଧେ ସ୍ଵାମୀ ! ବୋଲ କହୁଁ
 ସ୍ଵେତେ ଭାବ ମୂର୍ଚ୍ଛିବ କେମନ୍ତେ,
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ଭାବ ଧେନ୍ ଗୋଧନ ବାହୁଡ଼ା
 ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ଖାଉ କଂସ କଲ କପା ଲେଡ଼ା ହେ ।
 ତେଇ ଗଧୁ ବନମଳୀ ଗୋପୀଙ୍କ ସନ୍ନିଧେ ମେଳ
 ତାଙ୍କ ସ୍ଵେକେ ଆରକେ କହନ୍ତି
 ଭକାଈଲ କଂସରାଣ ଧନୁ ଉଚ୍ଛବ କରଣ
 ତୋଳେ ଦେଖି ଆସିବୁ ନଡ଼ାଢ଼
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ତେଲାଇ କି ଧାରୁ ତୁମ୍ଭକୁ,
 ତୋଳେ ତୁମ୍ଭ ବିନ, ନ ଦେଖୁ ଅନଳ ଗୋ । ୧୩ ।
 ତମ କହୁନାହୁଁ ଅମ୍ଭେ ତାଳେ ନ ଆସିବ ତୁମ୍ଭେ
 ଭଲଭଲ ଦିଶୁଛି ସ୍ଵେ କଥା
 ତଳହଲ ପଦୁଆଣି ତାଳ ଗୁହଁ ହୋଉ ସୁଖୀ
 ତାଳେ ସୁଖ ଖଣ୍ଡୁଛି ବଧାତା
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ତମ କଥା ଆସିବ ବୋଲୁଛି
 ତାଳେ ତ ଧରିଛି ମଥୁରାପୁର ପକ୍ଷ ହେ ।

୧୪-୧—ତୋଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଦେଖ, ଅହେ ଶ୍ରୀମତୀ ବାହୁ ଉଠୁ ।

ତାଳେ ମୃରୁଛୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଯିବୁ ମଥୁରା ସୁରକୁ
 ପିତା ମାତା ସ୍ବହୃଦଜନଙ୍କୁ
 ତାଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ଅସ୍ତ୍ର ହୋଇ ପୁଣି କି ଉଦେ ନୃହର
 ପାଷୋରେ କି କୁମୁଦ ବନକୁ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ତାଳେହେଁ ତ ମୃରୁଛୁରୁ ନାହିଁ
 ତାଳେ ତୁମ୍ଭେ ନ ଛାଡ଼ିଲେ ଯିବୁ କାହିଁ ଗୋ । ୧୪ ।

ଅଶଅପରାଧୀ ଗୋପୀ ଅତି ବଡ଼ ମହାପାପୀ
 ଅଶଦେଲା ତୁମ୍ଭେ ତ କରୁଛ
 ଅତି ବଳଅଇଲୁଣି ଅପାରହଁ ବୋଇଲୁଣି
 ଅବଧ ଯିବାରେ ବିରୁଦ୍ଧ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ଅଶି ବହୁ ବିପଦତ କଲ
 ଅତି ପ୍ରୀତି ସେ ଅମର ଛଡ଼ାଇଲ ହେ ।
 ଅଶିମାଦ ଅଇରର୍ଯ୍ୟ ଲଗଲେହେଁ ଯଉଁ ଓଜ
 ହୋଇବ କି ଆନ ଯେ ଭୁବନ
 ଅଶି କରି ଧାତା ବାଛୁ ସକଳ ଗୁଣ ଥୋଇଛୁ
 ଗୋପାଳ ଯେ ଗୋପୀ ବୃନ୍ଦାବନ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ଅଶଦେଲା କେମନ୍ତେ କରବୁ
 ଅହନିଶି ତୁମ୍ଭ ଉବ ଉବୁଥିବୁ ଗୋ । ୧୫ ।

ଭୁମ୍ଭର ମହିମା ଯେତେ ଭୁଣ୍ଡରେ କହିବୁ ତେତେ
 ଭୁଲ୍ୟ ପୁଣ ନାହିଁ ସେ ଅମର
 ଭୃଷୁକ ମନ ହୋଇବ ଭୁମ୍ଭରେ କଂସ ମରବ
 ଜାରି ରହିବ ଭନିପୁର
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ତଥ୍ୟ ବାଣୀ ଏ ଅମର ହୋଇ
 ଭୁମ୍ଭ ଦେଖନ୍ତେ କଂସକୁ କାଳ ନେଉ ।
 ଭୁମ୍ଭ ବିନୁ ଅମ୍ଭ ମନ ହୁଅଇ ଅବା ସେସନ
 ବଚନେ ତା ନୁହଇ ନା କହି
 ଭଲେକ କୋଟିଏ ଯୁଗ ପ୍ରାୟେ ମଣୁ ସୁଖ ଭୋଗ
 ଦୃଷ୍ଟି ରୁଚକ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ତହିଁକି ମଦନ ଏକା ସାଣୀ
 ତାହୁଁ ଅନ ନ ପାରିବ ଦୁଃଖ ଦେଖି ଗୋ । ୧୬ ।
 ସ୍ଥବ ସବୁବିନେ ଭୁମ୍ଭେ ଅୟେ ଜାଣିଥିଲୁ ଅମେ
 ଥଲେ ରେଳା ରୁପିଲୁ ଅମ୍ଭର
 ସ୍ଥବୁ ବୋଲି ଜାଣିଥିଲୁ ଥାଇ ଧନ ହରାଇଲୁ
 ଥୁଲ ଅବେଗର ଯେ ଭୁମ୍ଭର
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ଥାପିତ ରହିବ ସ୍ବେଚ୍ଛା ଶାନ୍ତି

ଥାଉ ଥାଉ କୃଷ୍ଣ ନାହିଲେ ଗୋପୀକି ହେ ।
 ଥୋଇ ତୁମ୍ଭ ତହିଁ ମନ ସିରୁ ଅସିରୁ ବଦନ
 ଥୁର ଜଳେ ମୀନ ଚଢ଼ଇଲ
 ଥାବର ଥାଉ ନିକଟେ ଅକାଶେ କି ଫୁଲ ଫୁଟେ
 ତେସନ ସେ ଅମ୍ବେ ତୁମ୍ଭ ତହିଁ

ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ଥୁବା ବୋଲି ମନେ ମଣିଥିବ
 ଥୁର ନୋହିଲେ କି ଅମ୍ବୁକ୍, ପାଇବ ଗୋ । । ୧୭ ।
 ଦୟାନିଧି ବୋଲି ଶୁଣି ବୋଲନ୍ତି ଗୋପ-ତରୁଣୀ
 ଦେଖିବାରୁ ଶୁଣିମା ଅନ୍ତର
 ଦରଦାସ ମୁଖେ ଶୋଭା ବିସ ଶୁଣିବା କହିବା
 ଦେଖୁ ଶୁଣୁଥିଲୁ ନିରନ୍ତରେ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ଦେଉଥିବ ଆଶା ଅସିବାରୁ
 ଦେହ ଝଇଲୁ ଏ ଦୁଃଖ ସହବାକୁ ହେ ।
 ନାମୋଦର ଭାବତ୍ରାସ ବୋଲନ୍ତି ଗୋପୀକି ଶୁଣି
 ଦୁଃଖୀ ନୁହ ଦୃଢ଼ କର ଚିତ୍ତ
 ଦେଖିଥାଉ ଦୂର କଥା ଦୃଢ଼ ମନେ କର ଚିନ୍ତା
 ଦୂର ଭାବ ନିକଟେ ପ୍ରାପତ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ଦମ୍ଭପଣ ବପାଇ ଛାଡ଼ୁଛ
 ଦଣ୍ଡେ ନ ଛାଡ଼ୁ ତୁମ୍ଭର ଭାବପକ୍ଷ ଗୋ । ୧୮ ।

ଧର୍ମର ବଢ଼େଇ ବନ ଅନଙ୍ଗ ଦହଇ ପ୍ରାଣ
 ଦରଶୀ ବିପଦ ପଡ଼ିଅଛି
 ଧନ୍ୟ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନାଥ ଦର୍ଶନେ ଯାହା ଉଚ୍ଚାର
 ସେହି କଥା ମନରେ ପଡ଼ିଛି
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ଧାତା ନ ସହିଲ ଅମ୍ଭ ଠାୟେ
 ଧରଣରୁ ଦେହ ତୁମ୍ଭ ଯିବା ଯାୟେ ହୋ
 ଧନ୍ୟ ତୁମ୍ଭେ ଗୋପୀ ଯେତେ ଧୀରେ ମନ ଦେଲ ମୋତେ
 ଧୂସି ହୋଇ ଲୋଭ ମୋହ ପାଶ
 ଧୁନି ଶୁଣିଣ ଶ୍ରବଣେ ଧାଇଁ ସବୁ ଗୋପୀଜନେ
 ଧୀର ଭାବେ ରଚିଲ ମୁହାଁସ ଗୋ
 ଗୋପୀମାନେ

ଧର୍ମର ଧର ସଦନେ ଥିବ
 ଧୀର ହୋଇଥିଲେ ଅଳଙ୍କାର ପାଇବ ଗୋ । ୧୧ ।
 ନୋହିଲେ କି ଗୋପୀନାଥ ଗୋପ କରଣ ଅନାଥ
 ସ୍ୱେଦେ ବେଗେ ହୋଇଲ ବାହାର
 ନ ସହଇ କଂସରାଣ ନିଷ୍ଠେ ଜାଣ ତ ଅପଣ
 ଚାଣ ଜାଣୁ ବିଷ କରେ କେ ଅହାର
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ନରନରେ ଭାବୁ ସେ କଥାକୁ
 ନେଉଅଛି ଧାତା କହୁକୁ କାହାକୁ ହେ !

୧୧-୧—ଧର୍ମର ବଢ଼ ଅନଳ ହେଉ ପଡ଼ିଛି ପ୍ରାଣ, ଦରଶୀ ଅଭିଳାଷ
 ବହୁଛି (କ) ୧୦-୧—ନିବ ଦୋଇ ହେଲି ବାହାର (ଗ)

ନ କର ଶୋଚନା ଗୋଲ ! ନ ଶାଳ ଗୋ ଅମ୍ବ ପାଇଁ

ନ କର ରାଜାର ଭୁଲେ ହୁନ୍ଦୁ

ନାଶ କଲୁ ଶୂର ଗଣ ସଶା ବକା ଅର୍ଘ୍ୟ ତଣ

କୃଷ୍ଣ ଦେଖି ରଥଲେ ହୁନ୍ଦୁ

ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ନାହିଁ ଭୟ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଏ କଥାକୁ

ନିଷ୍ଠେ ଅପ୍ରତେ କରୁଛ ଅସିବାକୁ ଗୋ । ୧୦ ।

ପଶିଲେ ମଧୁରସୁରେ ଗୋପୀ କି ଥିବୁ ମନରେ

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ବଚନ ଶୁଣିଲେ

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷେ ମଣିଲୁ ଯାହା ଠାକୁରେ କହିଲେ ତାହା

ପଛେ ପ୍ରତେ ଯିବ ତ ରହିଲେ

ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ପରତେ ନ ଯାଇ ମନକୁ

ପୁଣି ପାଲଟି କି ଆସିବ ଗୋପକୁ ହେ

ପଞ୍ଚତପାବନ ଭଲେ ପଦ୍ମମୁଖେ ହସି ବୋଲେ

ଶୁଣ ଭୁମ୍ଭେ ପଙ୍କଜଲେଚନ !

ପାଲିଲ ଗୋପରେ ଥିଲୁ ପରମ ସୁଖ ଲଗିଲୁ

ପାରିଥିଲୁ ଯଶୋଦା ଜନନୀ

ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ପଶୁଁ ଥରେ ମଧୁରା ନଗରେ

ପଦ ସୁଖ ଲଭି ଭୁମ୍ଭେ ଥିବ ଗୋପସୁରେ ଗୋ । ୧୧ ।

ଫଳ ପାତଲେ କି ପୁଣି ପାଲଟି ହୋସୁଁ ଚରୁଣୀ

ଫଳକୁ ଆମ୍ଭ କରମ ଫଳ

ପାଇ କେତେଦୈଁ କହୁବା ପୁରୁଣାମାନ ସରଳ

• ଶୋକ ଘନ ବରଷେ ପ୍ରକଳ—

ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ପାଇ ବସ କହୁବୁ ତୁମକୁ

ପାଇ ସୁଖ ଦେଇ ଦହଇ ଅମ୍ଭକୁ ହେ

ପୁରୁଣା ହୁଅ ମୁଗାନ୍ଧି ! ପାଇ ଚନ୍ଦ୍ରା ଶୁଭ୍ର ସଖି !

ଫୋଫୋଡ଼ାଇ ହୁତାଶନ ଦେଇ

ହୁରିବ ସୁଧା-ଅଧର ପାଇ ହସ ରସ ଭାବ

ପାଇ ସୁଧା ମୁଖରେ ସେ ହୋଇ

ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ପୁଣିବ ହୃଦରେ ଚନ୍ଦ୍ରା କଲେ

ପଲ ନାହିଁ ଝ ଧରଣ୍ୟ ନ ରଜିଲେ ଗୋ । ୨୨ ।

ବଡ଼ ଭରସା ତ ଦେଇ ବଡ଼ ବେଗେ ଛିଣ୍ଡାଇଲ

ବଡ଼ ଶୋକ-ଜଳେ ତ ଭରିଲ

ବଜ୍ରରୁ ସେ କଠିନତା ଅମ୍ଭ ହୃଦ କଲ ଧାତା

ଜାଣି ଏଡ଼େ ଦାରୁଣ ହୋଇଲ

ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ବୋଲୁ ବୋଲୁ ବେଳ ଖସୁଥୁ

ବଡ଼ ଶୋକ-ଜଳ ହୃଦରେ ପୁରିଛି ହେ ।

୨୨-୨—୨ ପାଇ ବସ କହୁବୁ ତୁମକୁ । ପାଇ ଧନ ଦେଇ କରୁଛ ଅମ୍ଭକୁ ହେ (୩)

୨୩-୧—ବଡ଼ ଅଶାନ୍ତ ଅମ୍ଭ ବଡ଼ ବେଗେ ଛିଣ୍ଡାଇଲ ଯେଉଁ ଦିଗ୍ଘରେ ମେଇ ଦେଇ

(୧) ୨୩-୨—ବଜ୍ରରୁ ଅଧିକ ଅମ୍ଭ ହୃଦସ୍ୟ ଚଢ଼ିବ ଧାତା (୨) ୨୩-୩—ବଡ଼

ଅଭିଳାଷ ଗୋପନୀୟ, ବସ ପରସି ସାରୁଛ ଗୋପସୁଦ (୩)

ବରଦ ପୁଣି ଅ ଫେଡ଼େ ମନଦାସେ ବଢ଼ି କହେ
ବରଜବନିତା ବାଣୀ ଶୁଣି *

ବହୁତ ସେ ବେଳୁବେଳ କରୁଛ ଶୋକ ପ୍ରବଳ
ବିଗୁରଲେ ତୁମ୍ଭର ଏ ହାନି
ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ବିବେକୀ ଆସର ବୋଲ ଶୁଣ
ବେଳୁବେଳ ସେ ଉଚ୍ଛନ୍ନ କଲ ମନ ଗୋ । । ୨୩ ।

ଭାବଗ୍ରାସ୍ତ୍ର ବୋଲି ଅମ୍ଭେ ଭରସାରେ ଭଜି ଦମ୍ଭେ
ଉଡ଼ିଲୁ କୁଳର ଲଜମାନ

ଭଲିଲ ଯେପନେ ମୁଗୀ ମୁଗଦୁଷ୍ଟା ଜଳ ଦେଖି
ଅମ୍ଭ ଅଶ୍ରୁ ଦୋଇଲ ଡେସନ
ହେ ଗୋପୀଜୀବନ !

ଭଲ ଲୋକେ ନ ବୋଲିବେ ଭଲ

ଭାବ ଦେଇ ଏଡ଼େ ଅଭାବ ତ କଲ ହେ ।

ଭାବେ କହୁଅଛୁ ଅମ୍ଭେ ଭାବନୁ ନ କରି ତୁମ୍ଭେ
ଭାବରେ ଭଜିଲ ଗୋପୀଜନେ

ଭାବଗ୍ରାସ୍ତ୍ର ଅମ୍ଭେ ଅଛୁ ଭାବରେ ତୁମ୍ଭକୁ ଖଟୁ
ଭଜିଥିବ କାଳିନୀ ଗୀତାନେ

ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ଭାବେ ବନ୍ଧୁ ଅମ୍ଭେ ଚୋର କଲୁ

ଭାବେ ଚିନ୍ତାବନେ ଘଟୁଛି ଆପିଲୁ ଗୋ । ୨୪ ।

ମଧୁପ ସେ ମକରନ୍— ମଧୁପାନେ ହୋଇ ବନ୍ଦ
 ମନରେ ତା' ଲୋଡ଼େ ଅନ୍ୟ ଫୁଲ
 ମନୋହର ସେତେ କେଳି କଲ ଅମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ମିଳି
 ଏବେ ମନ ମଥୁରାକୁ ଦେଲ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ମଣିଲୁ ତୁମ୍ଭର ସୁବର୍ଣ୍ଣର
 ମାୟା ହୃଦେ ପୂର ଶ୍ରୀମୁଖ ମଧୁର ହେ ।
 ମନୋହର ମୁଖେ ମନ ହସି କହନ୍ତି ଗୋବିନ୍ଦ
 ମାୟା କେବେ ତୁମ୍ଭକୁ କରନ୍ତୁ
 ମୋହର ପ୍ରୀତି ନିମନ୍ତେ ମାତା ପିତାଦ ସମସ୍ତେ
 ମନ ମଜାଇଲ ତେଜ ସବୁ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ମଧୁପ ଲୁପ୍ତମ ତୁମ୍ଭେ ଗଲ
 ମଧୁରସଭାବ ଅନ୍ତରେ ଦେନିଲ ଗୋ । ୨୫ ।

ଯିବ ସେବେ ଯାଅ କନା ସେତେ ଜାଣିଥିବ କନା
 ଜାଇବୁ ନାହିଁ ନା ତୁମ୍ଭ ଗଲେ
 ସେତେ ବିପଦ ପଡ଼ିଲା କେହି ସେତେ ନ ବାଧୁଲା
 ଜୀବ ଥିବ କି ତା ସୁମରିଲେ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ଜାଣି ଯାହା କହୁଅଛୁ ଅମ୍ଭେ
 ଜାଣି ମାୟା କରୁଅଛୁ ତୁମ୍ଭେ ହେ ।

ଯାହା କହୁଅଛୁ ସଖି ! ଜାଣନ୍ତି ସବୁ ମୁଗାଧି
 ଯାଅ ବୋଲି ବୋଲିଲେ ସେ ଯିବୁ
 ଲାବନ ପାଲଟି ଶୁଣି ସେତେ ଭାବେ ହେଲୁ ପ୍ରୀତି
 ଜଗତରେ କଥା ଚୁଟାଇବୁ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ଜାଣିଲେ ଜଗତ ଜନେ ଯେହୁ
 ଯହୁଁ ଥିଲେ କୃଷ୍ଣ ଗୋପୀଙ୍କର ସ୍ନେହା ଗୋ । ୨୭ ।

ରସର କି ମନ ତହିଁ ରସ ଶେଷ ହୋଇବୁ ଯହିଁ
 ରସ ବିନୁ ରସିକ କି କରେ
 ରସେ କି ତକୋର ପକ୍ଷୀ ନିଶିବିନୁ ଶଶୀ ଦେଖି
 କୁମୁଦିନୀ ବିକାଶ ପ୍ରଣରେ
 ହେ ଗୋପୀଜୀବନ !
 ରବି ପ୍ରାୟେ ଅକୃର ଅଇଲୁ
 ରସଦେବ ଶୋଷି ନାରସ ସେ କଲା ହେ ।
 ରଜିବ ଲେଉଟନ ହେଉ ରଙ୍ଗେ ହସି ବହେ ଗୁହେଁ
 ରମଣୀ ଗୋପୀଙ୍କି କହେ ଗୀର
 ରସ ସେ ଅନ୍ତରେ ଦେଇ ରହେ ଦୂରେ ନିଶାମଣି
 ରମଣୀୟୁ ଅଟେ କୁମୁଦର
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !
 ରବି ସମ ଅକୃର ନୁହଇ
 ରଜା କଂସ ବୋଲେ ଆଦିତି ସେ ନେଇ ଗୋ । ୨୮ ।

ଲୋଡ଼ିଲେ କି ପୁଅ ପାଇଁ ଦୁଃଖ କି ହୋସ୍ତେ ସୈତାଲ
 ଲିହୁଅଛି ବଧାତା ଯେମନ୍ତ
 ଲମ୍ବୁ ଅଧକ ଯେହୁ ପୁରୁଷନ ଗୁଡ଼ ସେହୁ
 ପ୍ରୀତି ପୁରୁଷନ ସେହୁମତ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ଲଜ ତେଜ କାର୍ଯ୍ୟ ନ ପାଇଲୁ
 ଲଭ ଲୋଭେ ମୂଲ୍ୟନ ହରାଇଲୁ ହେ ।
 ଲଳିତ ବାଣୀ ସରସ କହନ୍ତି ସେ ପୀତବାସ
 ଲଲାଟ ଲେଖନ କଥା ସତ
 ଲାଗିଲେ ମୁନି ମେଳ ଦିନକୁ ଦିନ ଭୁବିଳ
 ଲଘୁସଙ୍ଗ ନିମ ଗୁଡ଼ ମତ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ ।
 ଲେଖିଛୁ ହୃଦରେ ମନିଥୁବ
 ଲମ୍ବ ଲଗାଇଲେ ଲଭ ତ ବୁଝିବ ଗୋ । ୨୮ ।
 ଚିତ୍ତରୁ ସେ ପଦମୁଖ ବାଳ କାଳେ ପ୍ରେମେ ପୁଣି
 ବଡ଼ ଦେଲେ ବଡ଼ ସୁଖ ଦେବ,
 ବଧାତା ସେ ନ ସହଇ ଦନ ବିଲୁ ପ୍ରାୟେ କଲ
 ଗାଧ କୁଟି କେ ଅନ କରବ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !
 ବଡ଼ ଅଭାଗେ ଗୋପନାଶ
 ବିଷ ଭୁଞ୍ଜାଇ ଯାଉଛି ଦୂର କର ହେ ।

୨୧—* ଚନ୍ଦ୍ର ତାହା ନ ମହୁଏ (ବ) ଯେ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାୟେ ବର (ବ)

୨୧—୨—୨ ବେଳେ ବେଳ ବେଳ ସବୁଅଛି । ବଡ଼ ଶୋକତଳ ହେରେ ସୁରୁଷ (ବ)

ଗୋରୁ ପାଉଥିଲା ଗୋପ ସୁନ୍ଦର ବରଜ ରୂପ
 ଦେଖି ସୁଖୀ କୋହୁବ କେ ଅବା
 ଶରଧା ବଳିଲା ଦେଖୁ ସେ ବେଳୁ ସବୁ ଉପେକ୍ଷି
 ସେବେ ଦେଖୁ ମଥୁରାକୁ ଯିବ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ସୁଖ ଛଡ଼ାଇଣ ଦେଲ ଦୁଃଖ
 ସୁଧା ଗ୍ରାବେ ଦେଖୁଥିଲ ଯେ ଶ୍ରୀମୁଖ ହେ ।
 ସାରଣିରେ ଚଷ୍ମ ଛନ୍ଦି କରେ ଧରି ଦେଇ ଫିଙ୍ଗି
 (ସେ) କର ବିନ, ଅନେ କ ଆସଇ
 ସାଗରେ ବୋଇତ ମେଲି କର ବଣ ହେବ ବୋଲି
 ତହୁଁ ଆନ ଆଣେ ନ ଜାଣଇ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ସନ୍ଦେହଟି ନ କର ମନକୁ
 ଦେହ ଧନ ଦେଇ କିଛି ଆମ୍ଭକୁ ଗୋ । ୩୧ ।

ଶୁଣୁଛ ସକଳ କଥା ସ୍ବହୃଦେ ନ ଦେଇ ବ୍ୟଥା
 ଟିଶୁକାଳେ ସେବାରେ ଅଇଲୁ
 ଶୁଭ୍ରଶୁଭେ ବିହୁ କର୍ତ୍ତା ସବୁଠାରେ ଏହି କଥା
 ସୁଖଫଳ ପାଇ ହରାଇଲୁ
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ସତ କହ ଆସିବ କି ବାରେ
 ଶୁଣି ଶାନ୍ତି ଆମ୍ଭେ ଭଜିବୁ ମନରେ ହେ

ସଙ୍ଗେ ଯିବେ ଗୋପଜନେ ଗୋପାଳ ତନୟମାନେ
 ତାତ ମାତ ଯିବେ ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ
 ସାରି ଧନୁସାସୀ ଶେଷ ମନୋରଥ କରି ତୋଷ
 ଲେଉଟି ଅସିବୁ ଯାଇଁ ବେଗେ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ସମସ୍ତେ ହରଷେ ବୋଲି ଯାଅ
 ଶୀଘ୍ର ଯାଇ ଆସ ଯଶ ଶୁଣ ପାଅ ଗୋ । ୩୨ ।

ହୋଉ ବୋଲି ନ ବୋଲିଲେ ହସ୍ତ କପୋଳେ ମାଇଲେ
 ହରିଣ ନୟନୁ ଲୁହ ପୋଛି
 ହୋଇବ ଯେ ହୋଉଅଛି ତା ବିନୁ ସେ ନାହିଁ କିଛି
 ଧାତା ଘଟାଇଣ ଅଛି ବାଛି
 ହେ ଗୋପଜୀବନ !

ହୋଉ ଶୁଭେ ଐଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ ନାଶ
 ହୋଉ ଆମ୍ଭ ମାନଚନ୍ଦ୍ର ପରକାଶ ହେ
 ହରଷ ହୋଇଣ ହରି ହାକିନି ବ୍ରଜସୁନଘ
 ହୋଇ ଏକ ଆରକେ ପୀରଇ
 ହୃଦରେ ସୁଭବ ଥୁବ ହରଷେ ଦିନ ବହୁବ
 ହୋଇ ସଙ୍ଗ କରିବ ପୀରଇ
 ଗୋ ଗୋପୀମାନେ !

ହୃଦେ ଆମ୍ଭ ମାଳା ଭୁମ୍ବେମାନେ
 ହୋଉ ଅଜ୍ଞା ଯାଅ ଯା ସଦନେ ଗୋ । ୩୩ ।

*** । ୧ ହେଉ ବୋଲି ଶରୀରୁଣୀ ସମସ୍ତ କଲେ ଯେଉଁ ନୟନୁ ଦେଖିବ ଧାବ
 ପୋଛି (୨)

ଛୁଣ୍ଟାଳ ବନ୍ଦ ନାଗର ଅଶେଷ ଗୁଣ-ସାଗର
 ନୃପ-ପିତୁଁ କୁଅଳ କଢାଳ
 ଯମାଶୀଳ ପ୍ରଭୁ ଯେନ୍ଦୁ ଛୁଣ୍ଡେ ନନ୍ଦପୁତ୍ର ସେନ୍ଦୁ
 ଯମେ ହଲଧର ସାନ ଭାଇ
 ହେ ସାଧୁଜନେ !
 ଯମା ମାଗେ ଦାନ ଯେ ଶ୍ରୀକୃତ
 ହିଁଲ ଅନ୍ଧରୁ କର ତାକୁ ପାର ହେ ।
 ଛନ୍ଦ-ଶିଳ୍ପମଣି ଛନ୍ଦ ଛଛନ୍ଦେ ଗୋପୀକି ବନ୍ଦ
 ଯମ ଅନୁରୂପେ ରଖାଇଲେ
 ଛଛନ୍ଦେ ରଥେ ବସିଲେ ମଥୁରାକୁ ବଜେ କଲେ
 ଯମେ ପୁରେ ପ୍ରବେଶ ସେଁ ହେଲେ
 ସେ ଗୋପଜୀବନ ।
 ଯମା କଲ ମୋହୋର ସେ ଦୋଷ
 ଯମେ କଲିଲି ଗୋପଲାଳା ରସ ସେ । ୩୪ ।

୩୪—୧ । ୧୪ ଛନ୍ଦେ ଅନୁଗତ ବଦାୟଲେ ।

ଛଛନ୍ଦେ ରଥେ ବସିଲେ ମଥୁରାକୁ ବଜେ କଲେ
 ଶୁଦ୍ଧମତ ଗୁଣ ବିବେ ଗୋଲେ
 ସେ ଗୋପ ଜଗତ
 ଶବ୍ଦ ସାଧୁ ଯେତେ ପାପ ମୋର
 ଛନ୍ଦେ ବହନେ କଲ ତ ଏ ବନ୍ଧୁର ହେ (୧)

କୋଳାହଳ ଚଉତିଶା

ମଥୁରା ବୃକ୍ଷବତୀର ଦଳ ଗୋପରେ ଯେଉଁ ବୋଲାଇଲ ଉଠିଥିଲା ତାହା ଏହି ଭଉଣୀରେ ଚିନ୍ତିତ ହୋଇଥିବାରୁ ଏହାର ନାମ ବୋଲାଇଲ ଭଉଣୀ ହୋଇଅଛି । ବୋଲାଇଲ ଭଉଣୀର ଜନପ୍ରସିଦ୍ଧ ସାଥୀ । ଏହାର ମଧୁର ପତାବଳୀରେ ଶୋକର ଯେଉଁ ବସୁଣ ମୁକ୍ତିନା ଉଠିଥିଲା ତାହାହିଁ ଏହି ଜନପ୍ରସିଦ୍ଧର ଭଉଁ । ଯେଉଁ ବନ୍ଦୀରେ ମାନବ ଜୀବନର ରାଜରାଜ୍ୟ ଶୋକର ଅବତାରଣା ତାହାହିଁ ମାନବ ଜୀବର ମଧୁରରାଜ୍ୟ ବନ୍ଦୀ ।

କରୁଣା ସାଗର କମ୍ପ-ଚକ୍ରଧର
କର ଧରି ରାଧା କହେ ବାଣୀ
କରୁଣାନିଧାନ ! ମୋହ ପ୍ରାଣଧନ !
କପାଇଁ ଯାଉଛୁ ଛଡ଼ି ପୁଣି
କଞ୍ଜନସୂତ ହେ !
କରଥିବୁ ମନେ ପ୍ରତିଆଶ
ଅନ୍ଧାର ଭଙ୍ଗାଇ ନିରାଶ କରିଗଲେ ଜଗତେ ଅର୍ଜିବ କଉଁସଳ । ୧ ।
ଖେଦ ରାଧାବାଣୀ ଶୁଣି କମ୍ପ ପାଣି
ଖେଦଭର ହୋଇ କହେ ବାଣୀ
ଖଳ କଂସାସୁର ପେଟିଛି ତଗର
ଅସିଛି ଆମକୁ ନେବ ପୁଣି
ଖଳନାଶିନି ରେ !
କ୍ଷଣେହେଁ ଅନ୍ତର ନ କରିବୁ
ଖଣ୍ଡିଲା ଦଇବ ଭୁମ୍ଭ ଆମ୍ଭ ଭବ ଗୁଣବନକୁ ଭୁ ଗୁଣିଥିବୁ । ୨ ।

ଗୋକୁଳ ନନ୍ଦନ ! ଗିରିଧର ଘନ-
 ଶ୍ୟାମ ! ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ! ଦଇତ୍ୟୋର !
 ଗୋପୀକ ଜୀବନ ! ମଦନ ମୋହନ !

ଗଲେ କି ଅସିବ ଗୋପପୁରୀ

ଗୋପୀବନ୍ଧବ ହେ !

ରାଜ ଜଣା ତୁମ୍ଭ ପ୍ରୀତିପଣ

ଗଲା କାନ୍ଦିଦେଇ ଅକ୍ଳୂର ଅମ୍ବର ଘେନିଯାଉଅଛୁ ପଞ୍ଚପ୍ରାଣ । ୩ ।

ଘନଜଘନ ! ମଉପିକବଚନ !

ଘେନ ମୋ ବିନତି ପ୍ରାଣସହି !

ଘଡ଼ିଏ ଅନ୍ତର ହେଲେ ଯୁଗାନ୍ତର

ଘୋଷୁ ଘୋଷୁ ଦିନ ସରୁନାହିଁ

ଘନବସନ ରେ !

ଘଟ ରହିଅଛି ତୋର ତହିଁ

ଘେନିବୁ ନାହିଁ ମନରେ ଗୁରୁତୁଣ ସବୁରେ ଅସିବୁଁ ବେନି ଭାଇ । ୪ ।

ନନ୍ଦ ଏଡ଼େ ମନ ନ ଜାଣନ୍ତି ଜନ

ମନ୍ଦବୁଦ୍ଧିକ ଗୋ ପ୍ରତି ଗଲେ

ନବୀନସୁନ୍ଦର ଶ୍ୟାମକଲେବର

ଯଶୋଦା କେମନ୍ତେ ମୁରୁଛୁଲେ

ନନ୍ଦନନନ ହେ !

ନିଷ୍ଠୁର ଯାଉଛି ଶୁଦ୍ଧବର

ନିର୍ଜ୍ଞାନ ଅମ୍ଭ ଏ ନ ଯାଇ ରହିଛୁ ପଶ୍ଚାତେ ମରବୁ ଝୁର ଝୁର । ୫ ।

ତେରୁରତନ ! ମୋହ ପ୍ରାଣଧନ !

ଗୁରୁଦିନକୁ ଗୋ ଥର ଗୁହଁ

ଚଉକୁ ସମନ କର ପ୍ରାଣଧନ !
 ଚନ୍ଦ୍ର କୁମୁଦରେ ଭେଦ ନାହିଁ
 ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନ ଗୋ !
 ଚକ୍ରର ପିତୁଳୀ ଭୁବ ମୋର
 ଚକ୍ରା ବଚନ ! ରାଜନୀସଗମନ ! ମେଲଣି ତୁ ମୋତେ ବେଗେ କର ॥
 ଛଡ଼ିଣ ପଦ ସହୋଦର ସମ୍ପତ୍ତି
 ପ୍ରୀତି-ଗୁଣନିଧି ଥିଲୁ ପାଇ
 ଶଶକ ଉଚ୍ଚରେ ସକଳ ହରାଇ
 ଶୋଭରେ ମରୁଛି ଗୋପଗୋର
 ଶମାସାଗର ହେ !
 ଶର ଏ ଜୀବନେ କାର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ
 ଶୁଦ୍ଧିଯିବ ବୋଲି ଯେବେ ମନେ ଥିଲା ଛଡ଼ାଇଲ କୁଳ କାହିଁ ପାଇଁ ॥
 ଜାଣୁନା ସୁନଶ ଯେତେ ଦୈତ୍ୟ ମାରି
 ଗୋପରେ ରଞ୍ଜିଲ ଗୋପକୁଳ
 ଜଳନ୍ତା ଅନଳ ଗର୍ବେ ଠାବ ଦେଲ
 ଜିଲି ସ୍ଵର୍ଗରେ ଅଞ୍ଜଣ
 ଜଗମୋହିନ ଗୋ !
 ଦିନୁ କିନ୍ତୁ ଦେଲା ପରମାଦ
 ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ ଯେତେକ ଦନ୍ତ ସକଳ କରବି ମୁହିଁ ବଧ । ୮ ।
 ଝାଡ଼ବନେ ଶଶି ଅଦେ ବ୍ରହ୍ମରାଶି !
 ନିଶି ଦବା ଦୋନ ବୁଲୁଥିଲୁ
 ଝାଡ଼ଫୁଲ ଜାଲ ଗୁଞ୍ଜି ବନମାଲ
 ହାର କରି ଗଲେ ଲମ୍ବାଇଲୁ

ଝାଡ଼ା ବିନୋଦ ହେ !
 ଝୁରବାକୁ ନିଷ୍ଠେ କରଗଲ
 ଝୁଏକେତନ ଶରେ ଅମ୍ଭ ଜୀବନ ନେବାକୁ ହେଉଛୁ ଚତପର । ୧।
 ନବ ନିତମ୍ବିନି ! ଘେନ ମୋର ବାଣୀ
 ନ ଭଲରେ ସମ୍ଭା ! ମନେ ଅନ
 ମରଜନସୁନ ! ନ ବସଉବନ !
 ମାରଣ ଜନ ଜଣାଣ ଘେନ
 ମାଳବସନ ରେ !
 ନିରାଶ ବଚନ ଶୁଭ୍ର ଘୋର
 ନିଶ୍ଚୟ କରି କହୁଛୁ ପ୍ରାଣସହ ! ତୁ ମୋତେ ମେଲଣି ବେଗେ କର । ୨।
 ଟେକିଥିଲୁ ବଡ଼ କରି ଅନ୍ତର୍ଗତେ
 ଟେକି ଟୋପରେ ପକାଇ ଦେଲ
 ଟାଣପଣ ଯେତେ ଥିଲା ଅମ୍ଭ ଚିତ୍ତେ
 ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମାତ୍ରକେ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କଲ
 ଟାଣ ଭାଙ୍ଗିଲି ହେ !
 ଟଙ୍କାଏର-ରସୁ-ହସ୍ତେ ଦେଲ
 ଟାଳିଦେଇ ଗୋପୀମାନଙ୍କୁ ଯାଉଛୁ ଆଉ କି ଆଶିବ ବେନି ଭାଇ । ୩।
 ଠାବ କଲି କେତେ କେତେ ଚନ୍ଦ୍ରାନନ !
 ଶୁଆହୁଣ୍ଡି ଏହି ଦୁଇ ନାମ
 ଠାବେ ଶୁଭୁ ଅଛୁ ଶବଦରେ
 ଅଭେଦ ପୀରଇ ଦୁଇ ଜଣ
 ଠଣ ସୁନଇ ଗୋ !

ଠାବ କଲେ ହରି ସବଂଠାରେ
ଠିକେ ମାରକଣ୍ଡ ହୃଦରେ ଧାଇଲେ ଠାବ ଦେଲୁଁ ତାକୁ ହୃଦୟରେ । ୧୬ ।

ତାକୁଥାଇ ବଶୀ- ସ୍ତନ ନିରନ୍ତରେ

ଯେ ବେନି ଶ୍ରବଣ ଭେରିଥାଇ

ତର ରମ୍ଭ ଲଜ୍ଜା ସବୁ ଦୂର କରି

ବଶ ସବଦନ ହୋଇଥାଇ

ଛଙ୍କ-ନାଶନ ହେ !

ତକା ଅମ୍ଭକୁ ତ କରୁଥୁ

ତକା ବାଳୁଥୁ ଜଗତ ମଧ୍ୟରେ ରାଧା ପ୍ରାଣବରୁ ଶିଖିବସୁ । ୧୭ ।

ତମ କଲ୍ଲ କାଳୀ ଦେଲି ପାଦେ ଦଳି

ତାଳିଲୁ ବିଷ ପୀୟୂଷ କଲି

ତାଳେ ବେଦପଦ ବସ୍ତ୍ରା ହରିନେଲା

ବସ୍ତ୍ରା ବାଳକକୁ ଜାତ କଲି

ତମ-ନାଶିନି ରେ !

ତମ କହୁନାହିଁ ମୁହିଁ ତୋତେ

ତଳହଳ ପଦୁ ନୟନରୁ ନୀର ଖସି ପଡୁଥୁ ହୃଦଗତେ । ୧୮ ।

ଅହେ ଘନବକ୍ତ୍ର ! ଅହେ କୃପାପିତ୍ତ !

ତପ କରୁଥିଲୁଁ ଭୁମ୍ଭପାଇଁ

ଅନେକ ଭରସା ଥିଲା ପ୍ରତିଅଶା

ନୀରସ ହୋଇଲୁ ଗୋପଗୋରୁ

ଅହେ ପଦ୍ମମୁଖ !

ଅଉ ତ ଅସିବ ଗୋପସୁର

ଅଭାଗ୍ୟ କର୍ମକୁ ଦଇବ ବଳକୁ ଅସି ଘୋଷିଲୁ ବିପଦ ଘୋର । ୧୯ ।

ଚରୁଣୀରତନ ! ମୋହ ପ୍ରାଣଧନ
 କହିବାକୁ ମୋତେ ଦିନ ନାହିଁ
 ତୁମ୍ଭେ ଯେ ସୁଜାଣ ଚରୁଣୀରତନ
 ଘିଲେହେଁ ବିଳମ୍ବ ନ ସହଇ
 ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗେ ଗୋ !
 ଶିରୁବନେ ଯାର ତେଜଶୁଣ
 ତୁମ୍ଭେ ଯେ ସୁଜାଣ ଚରୁଣୀ ରତନ କୋପ କରିବନ୍ତ କଂସରାଣ । ୧୭।
 ଥିଲ ଗୋପପୁରେ ଗୋପାଳ ସଙ୍ଗରେ
 ଗୋପୀଙ୍କ ଜୀବନ ହୋଇଥିଲ
 ଥିଲୁ ସେବାକର ହେ ବନବିହାର !
 ପ୍ରିୟମନକୁ ଅସ୍ଥିର କଲ
 ସ୍ଥାନ ଭାଙ୍ଗିଲ ହେ !
 ଥିଲୁ ଯେତେ ଅଣା ଅମ୍ବ ମନ
 ସୁଲଳିତ ଏବେ ଅମ୍ବ ହସ୍ତ ଗଲ ଅଉ ଏ ଜୀବନେ ବି କାରଣ । ୧୮।
 ଦାରିଦ୍ର୍ୟଭଞ୍ଜନ ! ଦୁଃଖ ବିନାଶିନି !
 କରଅଛି ପ୍ରିୟ ଭାବ ଯେତେ
 ଦଇବ ଅବଳ ଦେବାରୁ ବିପଳ
 କର୍ମ ଅବଳ ସହିବ କେତେ
 ଦୁଃଖନାଶିନି ରେ !
 ଦିନୁ ଦିନୁ ହେଲୁ ପରମାଦ
 ଦଇତର ସଙ୍ଗେ ହିନ୍ଦୁ ଆରମ୍ଭିଲୁ ପାଇଲୁ ସେହୁ ଅନେକ ପାନ ॥
 ଧରଣୀମଣ୍ଡଳ ଗଜେନ୍ଦ୍ରଗମନ।
 ବୋଲନ୍ତି ଶୁଣ ହେ ଦଇତ୍ୟାରି !

ଧରଣ ଅନୁର ଜୀବନେ ମାରବୁ
 ନ ରହିବୁ ଆମ୍ଭେ ଗୋପସୁର
 ଧନା ସରବ ହେ !
 ଧର୍ମହିଁ ସେବେ ଦୋଇବ ସତ
 ଧନୁ ଯାହା ସେହି କପଟେ କରନ୍ତି ନିଷ୍ଠେ ନାଶ ଯିବ ଭୋଜନାଥ ॥
 ନବନିର୍ମିତ ! ନବ ସତ୍ତ୍ୱବନ !
 ନବନବଗୋର ! ବ୍ରଜବାଳ !
 ନୁହଇ ବେଭାର ରଜାର ଜଗର
 ବପାରି ତାହାକୁ ଦଥ ଗାଳି
 ନିଳବସନ ରେ !
 ନିରାଶ ବଚନ ଶୁଦ୍ଧ ତୋର
 ନିଶ୍ଚୟ କରିଣ କହୁଛି ରେ ସହ ! ମେଲଣି ତୁ ମୋତେ ବେଗେ କର ॥
 ପଦ୍ମ ଲୋଚନ ବଚନ ଶୁଣି ଗୋପୀ
 ମଉନ ହୋଇ ସୁବଚ ହେଲେ
 ପରମ-ସାଧନା ପଙ୍କଜ-ଲୋଚନୁ
 ବିକଳରେ ଜଳ ବୃଷ୍ଟି କଲେ ।
 ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ହେ !
 ପୀଡ଼ିଲା ଯେତେକ ପଞ୍ଚବାଣ
 ପୀରଇ ଭୁଜଙ୍ଗ ଦେବ ବୋଲି କରି ପରତେ ନ ଥିଲା ଆମ୍ଭ ମନ ॥
 ପଦ୍ମୋଳ ଅନୁର ବୋଲଇ ଉତ୍ତର
 ବୋଲି ନ କର ହେ ଗୋପାକୃଷ୍ଣ !
 ଯେଉଁ ମନ ଦୁଃଖ ନ ହୋଇ ବିମୁଖ
 ସଙ୍ଗେ ଦଥ ରମ କୃଷ୍ଣ ଆଣି

ପାନେ ପଡ଼ିବ ଗୋ
 ସେତେକ ଗୋପାଳ ଗୋପାଳୁଣୀ
 ଫେଡ଼ି କହୁଅଛି ଭେଜ ମହାବୀର ନ ଗଲେ ଆଦିବ ଏହିକ୍ଷଣି । ୨୨।

ବ୍ରଜସୁର ବାଳୀ ମନେ ମନେ ଭାଳ
 ଅହରକୁ କର ଯୋଡ଼ି ଭଣି
 ବାଳୁଡ଼ କୁମର ଶ୍ୟାମ କଳେବର
 ନ ଜାଣନ୍ତି ଛନ୍ଦ କୂଟ ବାଣୀ
 ବଂଶୀ—ବନୋଦ ହେ !
 ବୁଦ୍ଧି ତ ଅମୃତ ଦଶୁ ନାହିଁ
 ବିନୟ କରିଣ କହୁଅଛୁଁ ଅମ୍ଭେ ଭଲେ ଅନ୍ତର କରିବ ନାହିଁ । ୨୩।

ଭାଳ ଭାଳ ଗୋପୀ କୃଷ୍ଣ କର ଚୋଳ
 ଅହରକୁ ଚେଇ ସମର୍ପିଲେ
 ଭବତ୍ରାଣ କର ଧର ନାଳାମୁର
 ରଥରେ ଯାଇଁ ବିଜୟ କଲେ
 ଭର ଦୁଇ ଘେନି
 ଭବରେ ଅହର ଗଲ ପୁଣି
 ଭବତ୍ରାଣ ଯହଁ ଅନ୍ତର ହୋଇଲେ ନିର୍ମାଣୀ ହୋଇଲେ ଗୋପାଳୁଣୀ ॥

ମେଲ ହୋଇ ସୁତ ଗୋପାଳ ବହୁତ
 ଗୋରସ ଭାର କମରେ ଘେନି
 ମାଧବ ମୁରାରି ବେଶୁ ଧୁନିକରି
 ଗଲେ ଶୁଣୁଥିଲେ ଗୋପାଳୁଣୀ
 ମହା ଶୋକଭରେ

ନ ଦେଖିଲେ ଯହୁଁ ରହୁବରେ
ମୁହଁ । ଯାଇଣ ପଡ଼ିଲେ ଶଶିମୁଖୀ ଅକୁଳେ ତାକଣ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣରେ । ୨୫ ।

ଯଶୋଦାନନ୍ଦନ ଜଗତଜୀବନ

ସମୁଦାୟରେ ଦେଖି ଯାଉଁ
ଯୋଡ଼ି ବେନିକର ବୋଲଇ ଅକର

ଏଥିରେ ମାନ କରାଣ ମୁହିଁ

ଜିଲ୍ଲା-ସେ.ଦର ଯେ

ଜାଣିପାଢ଼ି ଅଳ୍ପ, ରବି ମନ

ଜଳସ୍ଥଳରେ ଦର୍ଶନ ଦେଇ କର ଚେତାଇଲେ ତାକୁ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନ । ୨୨

ରଥ ପରେ ବଜେ କର ଜଗନ୍ନାଥ

ମଥୁରାସୁରକୁ ଆବୋଧଲେ

ରଘୁବର ଶ୍ରୀମ୍ୟ ମାର୍ଗେ ସେପିଗଲ୍

ମଧୁବନରେ ପ୍ରବେଶ ହେଲେ

ରାମ କୃଷ୍ଣ ଦେବୀ

ମଧ୍ୟସ୍ଥର ଜନେ ହେଲେ ସୁଖୀ

ଉତ୍ତରେ ଗୋପାଳ ଗୋରାସ ସହଦେ ରାଜା ମଧୁସୂର ସ୍ଥାନଦେଖି । ୨୭।

ଲବଣ୍ୟକୁମର ବୋଲନ୍ତି, ଡ଼ାଉର

ଚଥ ଘେନି ତୁମ୍ଭେ ବେଗେ ଯାଅ

ସମକୃଷ୍ଟ ବେନି ଭାଇ ଆସୁଛନ୍ତି,

ଏମନ୍ତ, ରଜାଙ୍କ ଅଠେ କଳ୍ପ

ଅଜ୍ଞା ପାର କର

ଚନ୍ଦ୍ରବର ନେଲ୍ ଆଗକର

ରକ୍ଷନ ଭୋଜନ ମାତୃତା ସାରଣ ନିଷ୍ଠିନେ, ରହିଲେ ମଧୁସୂଦ । ୨୮ ।

ବଳରାମ କର ଧର ପୀତାମ୍ବର

ଗୋପାଳମାନକ, ସଙ୍ଗେ ଦେବ

ବୋଲନ୍ତି କଟକ

ଦେଖିବା ଛଟକ

କି ଅଣେ ବରଛୁ ନୃପମଣି

ବାର ବଣୀ ହର

କିଜସ୍ବେ ଅନନ୍ତେ ମଧୁସୂଦ

ବିଚିତ୍ର ସେ ପୁର ଅଛି ମନୋହର ତା ସମାନ କେହି ନୋହେ ସର ॥

ଶ୍ରୀହର ବିଜୟ

ଶୁଣି ଲୋକତପ୍ତ

ହ ରେ ପୂର୍ଣ୍ଣକୁମ୍ଭ ବସାଇଲେ

ଶ୍ରୀରାମ କୃଷ୍ଣଙ୍କ

ଦର୍ଶନ ନିମନ୍ତେ

ବାଳ ବୃଦ୍ଧ ଯୁବା ଅସି ହେଲେ

ଶୁଭେ ହରିଧନ

ଶ୍ୟାମଳଲଥର ତନୁ ଚନ୍ଦ୍ରି

ସ୍ବର୍ଗେ ଜୟ ଜୟ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶ ଶବଦ ମଙ୍ଗଳ ପଡ଼ନ୍ତି ସତମୁନି । ୩୦ ।

ଶୁଭିଲ୍ଲ ଶବଦ

ହରିଗୋଲ ନାଦ

ରଜକ ମାତାଶ ବସ୍ତ୍ର ହର

ସୁଦାମା ମାଳୀକ

ମୋକ୍ଷ କର ହର

କୁରୁଜା ରୂପକୁ ଉଚ୍ଚ କର

ଶୁଭେ ଧନୁଘରେ

ତୋଳିଲେ ସେ ଧନୁ ବାମକରେ

ସେ ଧନୁ ଭଞ୍ଜିଣ ପ୍ରଭୁ ଅଦକଳ ପ୍ରବେଶ ହୋଇଲେ ସିଂହଦ୍ବାରରେ ॥

ଶୁଭେ ଗଲ ନିଶି

ଅରୁଣ ପ୍ରକାଶି

ନିତ୍ୟକର୍ମପାନ ବଢ଼ାଇଲେ

ଶୁଭରେ ଶ୍ରୀହରି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଘେନି

ମଥୁରା ପଥରେ ବାଜେ କଲେ

ଶୁଭେ ହରିଧନ

ବ୍ୟାମଳ ଜଳଦ ତନୁ ଚନ୍ଦ୍ରି

ସତରଞ୍ଜରେ ଜନମ ହୋଇଣ ନିର୍ମଳୀ ହୋଇଲେ ଗୋପାକୃଷ୍ଣୀ ॥

ହୋଇ ଶରବେଣ ରାମ ପୀତବାସ

ହରିଲେ ଗଜ ମାନ୍ୟ ପ୍ରାଣ

ହୋଇଣ ଅନଳ ମାର ମହିବନ୍ଧୁ

ଦେଖୁଛନ୍ତି ତହିଁ ସରଜନ

ହରି ହରି ଦୁଇ

କାଳ ବିକାଳର ରୂପ ହୋଇ

କଲେ ପରାଣ ଭୋଜ ନୃପରାଣ ପଡ଼ିଲା ଜଗତ ତଳେ ଯାଇ ॥୩॥

ସବୁ ଦୈତ୍ୟ ମାରି ମରା ଯେ ଉଦ୍ଧରି

ଅମରବନ୍ଧୁ ଉଦ୍ଧତ ହେଲେ

ସୋରରୁ ମାତା ପିତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାରିଣୀ

ଉତ୍ତସେନେ ତହିଁ ରାଜା କଲେ

ସମ୍ପ୍ରାଣୀଳ ହରି

ଛଳେ ଜରାସନ୍ଧ ଦର୍ପ ହରି

ପ୍ରଭୁ ଦକ୍ଷବଞ୍ଚି ବଳରାମ-ବୋଲେ ସୋରରୁ ଉଦ୍ଧରି ଦକ୍ଷଦ୍ୟାରି ॥

ଉତ୍ତର ଚଉତିଶା

ପ୍ରେମର ଅଭିମାନ ବନ୍ଧନ କହ ବୃକ୍ଷତାପ ତାଙ୍କର ସରଳ ବାନ୍ତି ପଦାବଳୀରେ
ତପତାମୟ ମୁଣ୍ଡାଭୟକୁ । ଗନ୍ଧର୍ବଙ୍କ ଛବିର ଚଉତିଶାର ରଖି ଏ ଚଉତିଶାରେ
ନାହିଁ ସତ୍ୟ, ତମ୍ଭ ବାବର ସାବରାମୟ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପରମ୍ଭ ଦେହର ସ୍ଥାନ ଗୁଣ୍ଠି ଉଚ୍ଚ ।

(ସୁଗ ଚନ୍ଦ୍ରା ଦେଶାନ୍ତ)

କହନ୍ତି ପକଳ ଗୋପୀ ଉତ୍ତରକୁ ଗୁଣ୍ଠି
କେବେହେଁ କୃଷ୍ଣକୁ ଆଉ ବିଦ୍ୟାସ ନ ଯାଇ
ଉତ୍ତର ହେ !

କର୍ମ ଅମ୍ଭ ସ୍ଥାନ
କୃଷ୍ଣ ଆଶ୍ରୟ କରି ଗୋପୀ ବଞ୍ଚୁଥିଲୁଁ ଦିନ । ୧ ।
ଝଟୁଥିଲୁ ଗୋପୀ ଅମ୍ଭେ ଅଙ୍ଗ ସଙ୍ଗ ହୋଇ
ଶଗଡର ସୁଖ ନ ରଖିଲେ ଭବଗ୍ରାସ
ଉତ୍ତର ହେ !

ଝଣ୍ଡିବପୀ ଗୋରୁ
ଝଗପତି-ନାଥଙ୍କର ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ହୋଇ । ୨ ।
ଗୋବିନ୍ଦର ଗୁଣ ଗୁଣି ଜାବନ ଥାଇବ
ଗୋପୀନାଥ ନାମ ଆଉ ବଢ଼ିଲେ କାହିଁକି ?
ଉତ୍ତର ହେ !

ଗରବ ସରଳ
ଗିରି ଧର ସେହିଦିନୁ ମଥୁରା ରହିଲା । ୩ ।

ଘୋଷ୍ଠ ଥାଉଁ କୃଷ୍ଣ-ନାମ ରାଜ ଦବା ବସି

ଘାଉଥ ଦରଶୀ ପ୍ରାଏ ହେଲୁ ବ୍ରଜବାସୀ

ଉଦବ ହେ !

ଘଟଣ ମୂରବୀ

ଘେନି କୀଡ଼ା କରୁଥିବେ ମଥୁରା ଯୁବତୀ । ୪ ।

ନାନାରସେ ରସାଇଲୁଁ ନନ-ନନନକୁ

ନାଗରାଜ ସଙ୍ଗ ପାଇ ମୁହଁଲେ ଅମୃକୁ

ଉଦବ ହେ !

ନାରାୟଣ ସ୍ଵାମୀ

ନୋହିଲେ କେମନ୍ତେ ସେ ହୋଇଲେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ । ୫ ।

ଚରପଣେ ପୂଜନା ସୁନରେ ବିଷ ଲଇ

ଚରୁର୍ବୀ ମୂରବୀ କୃଷ୍ଣ କୋଳରେ ବସାଇ

ଉଦବ ହେ !

ଚଢ଼ାଇଲୁ ସୁନ

ଚମୁକା ମାତ୍ରକେ ତାର ଶୋଷିଲେ ପରାଣ । ୬ ।

ଛଡ଼ିଲୁଁ ଫକଳ ଲଜ୍ଜା ରଜିଲୁଁ ତାହାକୁ

ଛନାଇ ଗଲେ ମୁହଁସ କହୁକୁ କାହାକୁ

ଉଦବ ହେ !

ଛଳ ନ କରିବା

ଛନ୍ଦୁଥଲ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣକୁ ବିରାସ ନ ଯିବା । ୭ ।

ଯାଉ ଏ ଜୀବିତ ସେବେ ନଇଲେ ମାଧୋଇ

ଜାଇଥାଇ ବି କରୁରୁଁ ଗୋପପୁର-ଗୋଇ ?

ଭବବ ହେ !

ସୋଗିନୀ ହୋଇବୁଁ

ଜଗନ୍ନାଥ ନାମ ଧରି ଶ୍ରୀଧାନ୍ତରେ ସିବୁ । ୮ ।

ଝାଡ଼େ ପୁଝ ମାଳତୀ ଲଗିଲୁ ସେତେ ଗଢ

ଝାଡ଼ବାସୀ ଗୋପୀ ଅମ୍ବ କର୍ମ ସେହି ମନ୍ଦ

ଭବବ ହେ !

ଝାସିବୁଁ ଯମୁନା

ଝମଟେକ ରହି ତୁମେ ଦେଖିଯାଅ ବିନା । ୯ ।

ନିମ୍ବମ କରାଇ ଅନ ଦନ କଞ୍ଚକର

ନିଷ୍ଠୟେ ଅସିବୁ ବୋଲି ବେନି କର ଧରି

ଭବବ ହେ !

ନଇଲେ କପାଳ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତା ହତ୍ୟା ସେ ଲଭିବେ ଭବଗ୍ରାସୀ । ୧୦ ।

ଟାଣପଣେ ଯେତେ ସେ ଅସର କଂସ ଶୂର

ଟୋକାଗୋଟି ବେଳୁ ତା ମାଇଲେ ଚକ୍ରଧର

ଭବବ ହେ !

ଟାଣପଣ ଗଲୁ

ଟସକର ପଣେ ସେ ଅକୂର ରଣି ନେଲୁ । ୧୧ ।

ଠିଆ ହୋଇଥିଲୁ ଅମେ ଖୋଲସନ୍ତ ଗୋରୁ

ଠାଣାଏ ମ.ର ସଗୋଦା ରୋଲରେ ଖଟାଇ

ଭବବ ହେ !

ଠାରିଲେ ଶୁଧର

ଠେପି ଯଶୋଦାକୁ ଫେଡ଼ି ଦେଲେ ଚକ୍ରଧର । ୧୨ ।

ଭାବି ଯାହା ବୋଇଲେ ତା ବଚନେହେଁ ପାଳି
ତୋଳା ପୁରୁଷ ନ ଦେଖିଲୁଁ ବନମାଳୀ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ତାଙ୍କ ଗାରଡ଼ିଆ

ତର ଉବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଖଟି ନ ପାଇଲେ ହୁଅ । ୧୩ ।

ଚୋକଲ ଅମୃତ ଯେହ୍ନେ ଉଦ୍ଧବ ଯତନେ
ତାଳେହେଁ ଗୋପୀଙ୍କି ଦେହେ କଲେ ଭଗବାନେ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ତମେ ନାଶ ଯାଇ

ତାଳେ ନାଶଗଲୁଁ ଅମେ ଗୋପପୁର ଗୋରୁ । ୧୪ ।

ଅନୁଭବା ହୋଇ ନ ଜାଣି ଗୋପୀଙ୍କ ଦୁଃଖ
ଅଶାବଶ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟ କଲେ ପଦ୍ମମୁଖ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ଅନଙ୍ଗଭ ଜାଳା

ଅନୁଗ୍ରହେ ଦହୁଅଛି ପ୍ରଭୁ ନନ୍ଦବଳା । ୧୫ ।

ଦିନପୁରେ କେତେ କେତେ ପୁରୁଷ ନାହାନ୍ତି
ତରୁଣ ବନୟ ଶ୍ୟାମ କେହି ନ ଦିଶନ୍ତି

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ତପ ଯେବେ ଥାନ୍ତା

ତୁଳସୀ ବନ୍ଧର କପା ଗୋପରୁ ଯାଆନ୍ତୁ । ୧୬ ।

ଥୁଲେ ଯେତେ ଦିନ କୃଷ୍ଣ ଗୋପପୁରେ ରହି
ଥୁଲିଯାକ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଥୁଲି ଚଉବର୍ତ୍ତ ହୋଇ

ଭବନ ହେ !

ଥାନ ଚରଭୁକ୍ତି

ଥାବର ବନ ପଦ୍ମତ ମାଡ଼ିପଡ଼ୁଅଛି । ୧୭ ।

ଦୟାଳୁ ହୋଇଣ କୃଷ୍ଣ ଦାରୁଣ ହୋଇଲେ

ଦାନବକୁ ଯଶୋଦାକୁ ଭାଲେ ମୂରୁଛୁଲେ

ଭବନ ହେ !

ଦାନବକୁ କେତେ ?

ଦୁହ୍ନିତା ରତ୍ନା ଥିଲେ ନ ପଡ଼ିଲୁ ମନେ । ୧୮ ।

ଧୃତ ନୃପେ ମଧୁବନ ଯମୁନା ସେ ପାର

ଧାଇଁ ଯାଇଁ ଗୋପୀ ଥିଲେ ଅଧିକ ନ ପାର

ଭବନ ହେ !

ଧର୍ମ ନ ଲାଭୁଛି

ଧରଣୀପତିର ଆଜ୍ଞା ପ୍ରତିପାଦୁଅଛି । ୧୯ ।

ନାମ ରୂପ ଗୁଣ କର୍ମ ଏ ଗୁରୁ ରଣ୍ଡାର

ନିରନ୍ତରେ ଆଶେ କରି ହୋଇଲୁ ଅନ୍ତର

ଭବନ ହେ !

ନିରସ କରୁଣା

ନାରଦାବ ମୁନିମାନେ କହୁ କହୁ ବଣା । ୨୦ ।

ପରମ ପୁରୁଷ ପ୍ରୀତି କଲେ ଏବେ ମାୟା

ପ୍ରମାନନ ପ୍ରଭୁଗଲେ କରୁଣା ନିର୍ଦୟା

ଭବନ ହେ !

ପ୍ରମାଣ ବଚନ

ପଞ୍ଚୁଅଛି ପୋଡ଼ି ଥାଇ ହୃଦୟ ତେସନ । ୨୧ ।

ଫେଡ଼ିଲୁ ଅନ୍ତର ଲକ୍ଷା ରଜିଲୁ ତାହାକୁ

ପାହିଲ ଅମ୍ଭ ଅଦୃଷ୍ଟ କହିବୁ କାହାକୁ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ପୁରୁଣା ଭାଗିଲା

ଫେଡ଼ିଣ କହିଲୁ କୃଷି ନିତ୍ୟ ଛଡ଼ିଲା । ୨୨ ।

ବେନୁଧର ଯେଉଁ ଦିନେ ଜାତ ନନ୍ଦଦତ୍ତେ

ବ୍ରହ୍ମାଦି ଦେବତା ଥିଲେ ଏହି ଗୋପସୁରେ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ବଡ଼ ଅଶା ଥିଲା

ବିହର ବିଯୋଗେ ଧାତା ଦେଖାଇ ଦିଲୁ । ୨୩ ।

ଭୃତ୍ୟ ହେଲେ ଅପରାଧୀ ପ୍ରଭୁ କ୍ଷମାନୁଧ

ଭୃତ୍ୟର ଭାବନା ନ ରଖିଲେ ଦୟାନୁଧ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ରଜିଲୁ ରଜି

ରଜିଲେ କେମନ୍ତେ ନ ରଜିବେ ଦୟାନୁଧ । ୨୪ ।

ମାଧବ ସେ ଫେଡ଼ି ପାରେ ମନ ଅଭିମାନ

ମନେ ଯାହା କଲେ ତାହା ଜାଣେ ଭଗବାନ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ମନରୁ କି ଯାଇ

ମନୋରମ୍ୟ ହୋଇ ସବୁ ଘଟେ ପରିଥାଇ । ୨୫ ।

ଯେତେ ଦିନେ ବିଚ୍ଛେଦ ସେ ଯେମନ୍ତ ବେଭାର

ଜଗନ୍ନାଥ ଦୟା ଅଉ ନାହିଁ ଗୋପସୁର

ଉତ୍ତର ହେ !

ସାର ଏକମନ

ଯେତେବେଳେ ଇଚ୍ଛା ତେତେବେଳେ ଦରଶନ । ୧୬।

ରାଜନରେ ଜାଣିଲେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ପ୍ରତେ ନାହିଁ

ରସ ରଗ୍ନ କର ବିଷ ଗଲେ ଉପୁଜାଇ

ଉତ୍ତର ହେ !

କର୍ମେ ନାହିଁ ବହୁ

ସ୍ୱଧର୍ମକୁ ବଣ୍ଟି ବୋଂ ନଇଲେ ଶ୍ରୀବତ୍ସ । ୧୭ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀପତି ଅଜ୍ଞାନତେ ସ୍ୱୟଂ ଅଭ୍ୟାସମ

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତୁମେ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ଦେଖିଲୁଁ କୃଷ୍ଣସମ

ଉତ୍ତର ହେ !

ଲଭିଲୁଁ କାରଣ

ଲଭିଲେ ଅହଲ୍ୟା ପାଦ କଲୁଁ ସୁମରଣ । ୧୮ ।

ବସୁଦେବର ତ ବାସୁଦେବ ନନସ୍ତତ

ବଚନେ ବୋଇଲେ ଯେ ଯଶୋଦା ଅମ୍ଭ ମାତ

ଉତ୍ତର ହେ !

ବନ୍ଧୁ ଅମ୍ଭ ଗୋରୁ

ବଚନରୁ ପିନ୍ଧିଲେ ବକାର ନୋହେ କେହି । ୧୯ ।

ଶ୍ରୀବତ୍ସ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଦେଖି ମନେ ଭକ୍ତଥାଇ

ଶିରଫ କରଣ ହୃଦରେ ଛନ୍ତି ବହୁ

ଉତ୍ତର ହେ !

ଶିରେ ଯୋଡ଼ି କର

ସାନନ ମନରେ ତାଙ୍କୁ ମାରୁଅଛୁଁ ବର । ୨୦ ।

ଗୁଣିଣ ଗୋପୀକ ଭକ୍ତି ବିଶୁଦ୍ଧ ଭବିବ
 ଶୋକେ ଗଦଗଦ ହୋଇ ପୁଲକିତ ଭବ
 ଗୋପୀମାନେ ଗୋ !

(ଶୁଣ) ବରଜ ସୁନ୍ଦର !

ଶମ୍ଭୁଙ୍କ ସମ୍ପାଦ ଯାହା କହୁଛନ୍ତି ହରି । ୩୧ ।

ସକଳ ଗୋପୀନ୍ଦ୍ର ରାଜ କହୁବୁ ଏମନ୍ତ
 ସବୁ ହୋଇଁ ଜନ୍ମ ଅମ୍ଭ ଭାଗୁର ଅର୍ଥ

ସେ ଅମ୍ଭର

ନିଜକର୍ମ ଗୋଇଁ

ହଣିକର ନାମ ଗୋପୀନାଥ ନାମ ବହୁ । ୩୨ ।

ହରଷ ହୋଇଲେ ଗୋପୀ ପ୍ରବୋଧ ବଚନେ

ହରି କରୁଣା ଭବିବ ଅଛି ଅମ୍ଭ ମନେ

ଭବିବ ହେ !

ହରଷ ବଚନ

ହରଷେ ମେଲଣି ଦେଲୁଁ ଯାଅ ମଧୁବନ । ୩୩ ।

ସମେଶ ସକଳ ଗୋଇଁ କରନ୍ତି ମଙ୍ଗଳ

ଛୁଇଁନେ ଭବିବ ଭୁବ୍ବେ କର ଅନୁକୂଳ

ଭବିବ ହେ !

ପ୍ରମୁଦେ କହୁବ

ହୃଦ୍‌ରୁ ବୁଦ୍ଧି କୁହୁଅକୁ ବ ଅଜ୍ଞା ହୋଇବ । ୩୪ ।

କୃଷ୍ଣ ବିଚିତ୍ର ଚଉତିଶା

ଦେଖ କାନ୍ଦର ପ୍ରାଣର ଗୀତକୁ କୃଷ୍ଣବିଚିତ୍ର ତରଙ୍ଗଣା ଧନୀଭମ୍ଭ । ଏତାରି
ସ୍ବପନର ସ୍ବର ସବୁର ଭବ ଏଡ଼େ ମଧୁର ଭବରେ ଗ୍ରହଣ ହୋଇଅଛି ଯେ ଗୋଳ
ନାନେହିଁ ଲପତା ଥିବ ଉଠେ । ପଶୁରବାର କଥା ଅଧୁନକ ଯୁଗରେ ଏ କଉଟିଶା
ପର କେତେଟା ଗୀତ ରଚିତ ହୋଇଅଛି ପାଦାବୁ ସମସ୍ତ ଜାତିର ସମ୍ମତ
କୁହାଯାଇ ପାରେ ।

କୃଷ୍ଣକଥା ମନେ ଶୁଣି
କାମେ ଅଶକତ ବ୍ରଜ-ଦରୁଣୀ ସେ
କହନ୍ତି କାଳୁସ୍ରବାଣୀ
ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୧ ।

ଖଟୁଥିଲୁଁ ଶ୍ରୀଚରଣେ
ଖୋଜି ବୁଲୁଁ ଥିଲୁଁ ଶ୍ରୀରାଜାବନେ ସେ
କ୍ଷଣେ ନ ପଡ଼ିଲୁଁ ମନେ
ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୨ ।

ଶୁଣାଇ ମଣି ଗୋବିନ୍ଦ
ଗେଲେ ଆସୁଥାନ୍ତି ଦେନି ଗୋବିନ୍ଦ ସେ
ଗୋକୁଳ-ନାୟକ ଶୂନ୍ୟ
ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୩ ।

ଦର ଦୋରବନ ଦେଲୁ
ଦାନ-ବରନାକୁ କେ ଦେନଗଲା ସେ
ଦୋଷୁଁ ଦିନ ନ ସରିଲା
ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୪ ।

ନିରାଶ କରିଣ ଗଲେ
 ନେଉଛି ସନ୍ଦେଶ କିଛି ନ ଦେଲେ ସେ
 ନୀର ବନ୍ଧୁ ମୀନ ମଲେ
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୫ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମା ବଦନ ତାର
 ଚନ୍ଦ୍ରବା-ନାଶଙ୍କ ଜୀବ ଅହାର ସେ
 ଶ୍ରେଣି କରିନେଲେ ଶ୍ରେଣି
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୬ ।

ଛଇଲ ସୁନ୍ଦର କାନ୍ଥ
 କୁଅ ମୃଗ ପ୍ରାଏ ବେନି ନୟନ ସେ
 ସଖେ ସଖେ ଅତେବନ
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୭ ।

ସେତେ ଅଛଲେ ଅହର
 ଯଶୋଦା-ନନ୍ଦନ କଲେ ସହାର ସେ
 ସର ଥୋଇ ତିନିପୁର
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୮ ।

ହମ୍ବେ ତାଙ୍କୁ ନ ଦେଖି
 ହରୁ ଥାଇ ଅମ୍ବ ଏ ବେନି ଅଛି ସେ
 ଏବେ କି କରିବା ସଖି ?
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୯ ।

ନିର୍ମଳ ବଦନ ତାର
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ବରଷିବ ଅମ୍ବ ଶରୀର ସେ

ନାହିବେ ଝଲ ଅସ୍ତର

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୦ ।

ଟାଣପଣ ଯେତେ ଥିଲା

ଟେକ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି ଧଇଲା ଯେ

ଟସକର ଏବେ ହେଲା

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୧ ।

ଠାବ କରି ନ ପାରିଲୁଁ

ଠକେ ଗୋରୁ ଆମ୍ଭେ ଅନାସ୍ତ ହେଲୁଁ ଯେ

ଠୁଳ ନିଧୁ ହରାଇଲୁଁ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୨ ।

ଡାକନ୍ତି ମୁରଲୀସୁନେ

ଡକ୍‌ଗାରଡ଼ିଆ କି ମନ୍ତ୍ର ଜାଣେ ଯେ

ଡେଇଁ ଯାଇଁ ବୁଝାବନେ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୩ ।

ଢମ ପଣେ ସେବିଥିଲୁଁ

ଢିଆ ପୁରୁଷ ଢମେ ଭୁଲୁଲୁଁ ଯେ

ଢାଳେ ନିଧୁ ହରାଇଲୁଁ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୪ ।

ଆଗୋ ସଖୀଜନେ ମିତ !

ଆକୁଳ ହୋଉଛୁ ଆମ୍ଭର ଚିତ୍ତ ଯେ

ଆସି କର କୋଳାସ୍ତବ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୫ ।

ସିଂହାରୂପ ଶୃଙ୍ଗାଣୀ
 ଚରଳ ହୋଏ ନବଯତ୍ନବଳା ସେ
 ଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗ ପଦମା
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୧୭ ।

ଥୁଲ ଦିନେ ବୃନ୍ଦାବନେ
 ଥୁର ନୋହେ ମନ ନିଜ ସଦନେ ସେ
 ଅବିଚ ମୃଗଲା ସୁନେ
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୧୮ ।

ଦଇବ କି ଦୁଃଖ ଦେଲା
 ଦରିଦ୍ର-ନିଧିକ କେ ଦେନଗଲା ସେ
 ଦବସ ଅନ୍ଧାର ଦେଲା
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୧୯ ।

ଧରଇ ନେଲା ରାଜନ
 ଧରିଥିଲୁ ତାଙ୍କ ପଦ ଚରଣ ସେ
 ଧାତାକଲା ରମାଉରୁ
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୨୦ ।

ନଗନ ସୁନ୍ଦର ଶ୍ୟାମ
 ନବଯୁବଗାଙ୍ଗ ନୂଆ ମଦନ ସେ
 ନ ଦେଖି ଗଲା ଜୀବନ
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୨୧ ।

ପୀରଣ ଅନଳ ହେଲା
 ପଦଙ୍ଗ ସେସନେ ଉଡ଼ି ପଡ଼ିଲା ସେ

ପ୍ରଣ କି ତହିଁ ନ ଗଲ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୧ ।

ପୃଷ୍ଠାପାଦ ପଦବନ

ପୃଷ୍ଠା ଦୋଅଇ ଭ୍ରମର ମନ ଯେ

କରୁଥାଇ ସୁଧାପାନ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୨ ।

ବେଦନା ଜାଣେ ଅପାର

ବନେ ବୁଲୁଥିଲୁ ଦେନ ସଙ୍ଗର ଯେ

ବଣ ହୋଇଥିଲୁ ତାର

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୩ ।

ଭଲ କଷ୍ଟକରି ଗଲେ

ଭଲ ଭାଷା ଦେଇ ଯାଇ ରହିଲେ ଯେ

ଭଲ ଭୁଲଇଶ ଗଲେ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୪ ।

ମଥୁରା ସମସ୍ତେ ଯିବା

ମନ୍ଦାପ୍ରଭୁ ପଣ ଶିରେ ଥୋଇବା ଯେ

ମରମ କଥା କହିବା

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୫ ।

ଜାଣନ୍ତୁ ମଥୁରା-ନାଶ

ଯଦନେ ଅଶିବା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଧର ଯେ

ଯଶ ଥିବ ଭଜ ସୁଖ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୧୬ ।

ରମିକ ନାଗର ମଣି
 ରସ କଉତୁକ ମନରେ ଶୁଣି ଯେ
 ବୋଷେ ନ ଅସନ୍ତି ପୁଣି
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୨୭ ।

ଲଜରପ୍ତ ଦୂରକର
 ଲବଣ୍ୟ-ନୟନ ଆଶିବା ଧରି ଯେ
 ଲୋକେ ଦେଖୁଥିବେ ପୁର
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୨୮ ।

ବଳେ ଯେବେ ନ ଆସିବେ
 ବନମାଳା ଦେଇ ବର ଆସିବା ଯେ
 ବିଜେ କରୁଛବା ଶୁଭେ
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୨୯ ।

ସତେ ଆସିବେ ଶ୍ରୀଧର
 ଶତେ ଚକ୍ରା ଦେବ ଶମ୍ଭୁ ଶିରର ଯେ
 ଯାନ୍ତୀ ହୁଅ ତନା ମୋର
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୩୦ ।

ସତେ ଆସିବେ କଳାଇ
 ଶରଦ-ଚନ୍ଦ୍ରମା ଆସିବେ ତୁଳା ଯେ
 ଶତେ ଚକ୍ରା ପୁଷ୍କର
 ମୋ କୃଷ୍ଣ ଯେ । ୩୧ ।

ସଖୀଏ ଥାଇ ବୋଇଲ
 ସୁଫଳ ଏ କଥା ଦିଅ ବୋଇଲ ଯେ

ଛୁଇଁନେ କରିବା ଲାଳା

ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୩୨ ।

ହରଷ ହୋଇଣ ଗୋଈ

ହରଷେ ସେ ଯାହା ଭୁବନେ ଯାଇ ସେ

ହରିହର ନାମ ଧ୍ୟାନ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୩୩ ।

କ୍ଷୀଣ ହେଲା ତନୁମାନ

ଛୁଇଁନେ ଭଗଇ ଗୋପଜୀବନ ସେ

ଛୁଇଁଲ ନିଧୁର ଗୁଣ

ମୋ କୃଷ୍ଣ ସେ । ୩୪ ।

ନବଘନ ବଉତିଣୀ

ଉଜ୍ଜ୍ୱଳାୟ ପ୍ରାଣରେ ସହଜ ଅବନତାୟକ ହୃଦରେ ଲାଗିତ ଏହି ନବଘନ
ତରଳେ ବହୁଦନ ଦେଇ ବହୁଦ ଗର୍ଭରେ ଲୁଚି ଯାଇଥିଲା । ଏହାର ଚୋରକୀ
ଏଡ଼େ ସରଳ ଓ ଏଡ଼େ ମୃଦୁ ସେ ପଢ଼ିଲା ମାତ୍ରେ ଏହାର ବସନ୍ତରେ ଲେଖି
ଦେଖାଏ ।

କୃଷ୍ଣ କଲା ପ୍ରୀତି ଚିନ୍ତି
କହଇ ଘନକୁ ଗୋପୟିବତୀ
ନବଘନ !

ନଇଲେ ସୁଖ ସମ୍ପଦ
ନବଘନ । ୧ ।

ଖାଇବା-ଖେଳିବା ସୁଖ
ସଖାକେ ଦେଖିଲେ ପକଳମୁଖ
ନବଘନ !

ଦେଇଗଲେ ନାନାଦୁଖ
ନବଘନ । ୨ ।

ଗୋବିନ୍ଦ ଇନ୍ଦ୍ର ଛଳରେ
ଗିରିକ ଦୋଳିଲେ ବାମରୁଜରେ
ନବଘନ !

କେ କର ପାରେ ସଫାରେ
ନବଘନ । ୩ ।

ଘନ ଶାମଳଥା କାନ୍ଥ,
ଘନ ଘନ କର ବଜାନ୍ତି ବେଶୁ
ନବଘନ !

ଘଡ଼ିଏ ନ ଯାଏ ମନୁ
ନବଘନ । ୪ ।

ନୟନେ ନ ଦେଖୁ ଦଣ୍ଡେ
'ନ ରହେ ଜୀବନ ଅମ୍ବର ପିଣ୍ଡେ,
ନବଘନ !

ବଜ୍ର ବ ପଡ଼ିଲୁ ମୁଣ୍ଡେ
ନବଘନ । ୫ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାମଣି ଅଗ୍ନି ପ୍ରୀତି
ଚଉଦ ଭୁବନ ଲୋକେ ଜାଣନ୍ତି
ନବଘନ !

ଅପ୍ରୀତିରେ କଲେ ପ୍ରୀତି
ନବଘନ । ୬ ।

ଉଡ଼ି ଗଲୁ ଦନୁ ହର
ଉଡ଼ିଲେ ମରୁତୁ ଗୋପ ଗୁଆଳୀ
ନବଘନ !

ପ୍ରୀତି କଲେ ଛଳ ଛଳ
ନବଘନ । ୭ ।

ଯଶୋଦା ନନ୍ଦନ କାନ୍ଥ
ଜୀବ ଥିବା ଯାକେ ନ ଯିବେ ମନୁ

ନବଘନ !
 ଜୀବଗଲେ ଯିବେ ମନୁ
 ନବଘନ । ୮ ।

ହାତୁସଙ୍ଗିଆର ସଙ୍ଗେ
 ହସକେତନର ଅମ୍ବିୟ ଗଙ୍ଗେ
 ନବଘନ !
 ମିଶିଯିବୁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ
 ନବଘନ । ୯ ।

ନ ଭୁବର ଘର ବର
 ନବଘନଥର ମୃଗଲ ସ୍ଵର
 ନବଘନ !
 ଶୁଣି ହେଲୁ ଜର ଜର
 ନବଘନ । ୧୦ ।

ଟାଣେ ବାଜିଥାଇ ଯୁଡ଼ା
 ଟକିଏ ଟକିଏ ମନ୍ତ୍ରୀ ପାଖୁଡ଼ା
 ନବଘନ !
 ଶୋଷିବାରୁ ଘରକୁଡ଼ା
 ନବଘନ । ୧୧ ।

ଠାର ଅଛୁ କାହୁଁ ଶିଖି
 ଠାରୁ ଥାଇ ଶେଷ ଦୁରରୁ ଅଖି
 ନବଘନ !

ଧଉଳି ନ ପାଉ ଗୁଣି

ନବଦଳ । ୧୬

ତର ନ ଥାଇ କାହାକୁ
ତେଜ ପଡ଼ୁଥାଉ ତାର ବୋଲକୁ

ନବଦଳ !

ଧାଇଁ ଥାଉ ଅରଣ୍ୟକୁ

ନବଦଳ । ୧୭ ।

ଛାଲେନ୍ଦି ଅମ୍ବେ ସାନ୍ଧ୍ୟା
ତମସ୍ୟା ହେଲୁ ବାଳୁତରାଣୀ

ନବଦଳ !

ଏବେ ତ ମରୁଛି ଭୂମି

ନବଦଳ । ୧୮ ।

ଅଳପ ସେନେନ କଲ
ଅଧରୁ ଅମ୍ବି ଗଣାଇ ଦେଲ

ନବଦଳ !

ମୋହିନୀ ଲଗାଇ ଗଲ

ନବଦଳ । ୧୯ ।

ଭୁଞ୍ଜି ବୋଲୁଥାଇ ଯେତେ
ତହିଁକି ଶୋଚନା ନ ଥାଇ ତତେ

ନବଦଳ !

ଶୁଣି କହୁଥାଇ କେତେ

ନବଦଳ । ୨୦ ।

ଥେଙ୍ଗପତି ବିରୋମଣି
ଥଣ୍ଡା ପରି ବକା ମାଇଲେ ପୁଣି
ନବଦଳ !

ଚରିତ୍ର ସେ କଥା ଶୁଣି
ନବଦଳ । ୧୭ ।

ଦୁଃଖ ନାହିଁ ପାଲେ ସନ୍ତ
ଦାରୁଣ ଦୟାକୁ ସେ ଗୋପନୀୟ
ନବଦଳ !

ଭବ ହୋଇଲୁଁ ଅନାସ୍ତ,
ନବଦଳ । ୧୮ ।

ଧର୍ମ କେମନ୍ତେ ସହୁଛି ?
ଧାର ନେନ୍ତି, ଅନ୍ତ ନାର ଗଳ୍ପୁଛି
ନବଦଳ !

ମଙ୍ଗଳ ତାର ହୋଇଛି
ନବଦଳ । ୧୯ ।

ନିୟମ କରିଣ ଗଲେ
ନ ରହି ଆସିବୁ ବୋଲି ବୋଇଲେ
ନବଦଳ !

ସେ କଥାଲିଁ ପାସୋରିଲେ
ନବଦଳ । ୨୦ ।

ପାଇଲେ ନଗର ନାହିଁ
ପକାଇଲେ ବେଗେ ମୋହେ ପାସୋରି

ନବଦଳ !

ନୂଆ ପ୍ରୀତି ପରା କରି

ନବଦଳ । ୨୧ ।

ଫେଡ଼ି ନ କହୁଁ କାହାକୁ

ପୁରୁ ତୋଳି ନେଲେ ବୃନ୍ଦାବନକୁ

ନବଦଳ !

ସେ ଦିନୁ ଜାଣିଲୁଁ ତାଙ୍କୁ

ନବଦଳ । ୨୨ ।

ବୟସ ଗରବେ ପଡ଼ି

ବୃନ୍ଦାବନଥାକୁ ସେ ରସେ ଲେଡ଼ି

ନବଦଳ !

କୁଳ ଶୀଳ ଲକ୍ଷା ଶୁଦ୍ଧି

ନବଦଳ । ୨୩ ।

ଭାଙ୍ଗିଲେ ସବୁ ଭରସା

ଭାବବିନୋଦିଆ ଦେଲେ କି ଦୟା

ନବଦଳ !

କରି ଗଲେ ଲେକବସା

ନବଦଳ । ୨୪ ।

ମରୁ ମନ୍ତ୍ରୁଣ ଡାହୁକ

ମେଘ ଦଡ଼ାଯଡ଼ି ମଣ୍ଡୁକ ତାବ

ନବଦଳ !

କାମକୁ ନ ଥାଇ ଦବ

ନବଦଳ । ୨୫ ।

ଜଳ ଅଛି ଅମ୍ଳ ଶୁଦ୍ଧ
ଯାଉଥାଇ ପାହି ରଜନୀ ରତି
ନବଘନ !

ବୃଷ୍ଟି ସଙ୍ଗେ ବଙ୍ଗେ ମାତି
ନବଘନ । ୨୬ ।

ରଙ୍ଗେ ଅସ୍ପଥାନ୍ତି ବନ,
ପଛେ କଳା ଧଳା ଅଗରେ ଧେନୁ
ନବଘନ !

ଶୁଣି ଚମକଇ ତନୁ
ନବଘନ । ୨୭ ।

ଲଳଟେ କସ୍ତୁରୀ ଚିତା
ଲେକିଥାଇ ନାସେ ଗଜମୁକୁତା
ନବଘନ !

ରଙ୍ଗ ଦେବେ ପଦବ୍ରତା
ନବଘନ । ୨୮ ।

ବ୍ୟାଘ୍ର ଲଖ ଦେମ କଣ୍ଠି
ବ୍ରହ୍ମଲ ମୁକୁତା ଗୋଟିକ ଗୋଟି
ନବଘନ !

କଣ୍ଠିକଟେ ଥାଇ ଘୋଷ
ନବଘନ । ୨୯ ।

ଶ୍ରବଣେ ମଣି ଭୁଣ୍ଡଲ
ସୁନ୍ଦର ଦଶଇ ସବୁ କହ୍ନୁଲ
ନବଘନ !

ନାଶର ବିଫଳ ବର

ନବଘନ । ୩୦ ।

ସେ ଯେଉଁ ଅପୂର୍ବ ରସ
ସାରସ ବଦନ ଅମ୍ବୁ ରସ

ନବଘନ !

ବରଷର ରସ ରସ

ନବଘନ । ୩୧ ।

ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ବାଣୀ
ସତେ ତ ଆସିବେ ମୋ କମ୍ପପାଣି

ନବଘନ !

ସେବିବ ତା ମନ ଜାଣି

ନବଘନ । ୩୨ ।

ହରି ଶୁଣମାନ ଶୁଣି
ହୃଦ ହୋଇବ ତ ଗୋପକାମିନୀ

ନବଘନ !

ହୃଦୟ ମୃରଲପାଣି

ନବଘନ । ୩୩ ।

କ୍ଷମେ ପାଇ ପଦ୍ମପାଦ
ଛଳନେ ଭଣିଲେ ପରମାନନ୍ଦ

ନବଘନ !

କରମ ମୋ ବଡ଼ ମନ

ନବଘନ । ୩୪ ।

କୃଷ୍ଣ ବିରହ ଚଉତିଶା

କୃଷ୍ଣ ବିରହ ଚଉତିଶା ଉତ୍କଳର ପୁରୁଷନାଥ ଚଉତିଶାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ । ଏହାର ଢ଼ାଞ୍ଚା ଉପରେ ପ୍ରାଚୀନକାଳରୁ ମୁଦ୍ରା ଶେଷ ହେବେ ଧର୍ମିତ ଅଛି । ଭରହର ଉଚ୍ଚତା ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ କବି ଗୋକୁଳ ନରେନ୍ଦ୍ର ଯେଉଁ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ ତହିଁରୁ ଅଧିକ କବିମାନଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ଶିଖିବାର ଅଛି । ଓଡ଼ିଆ ଢ଼ାଞ୍ଚାର ମୌଳିକ ପ୍ରକାଶିକା ଶକ୍ତି ପୁରୁଷନାଥ କବିତାରେ ଅନୁମିଳେ । ଢ଼ାଞ୍ଚା ଢ଼ାଞ୍ଚା ଚେଷ୍ଟିଲେ ଅନୁକୂଳ ପୁରୁଷ କବିତା, ସେମାନଙ୍କର ସବଳ ରୂପ ସମ୍ବେଦ୍ୟ ଦେଖି ଛନ୍ଦରେ ତଳା ।

କମଳ ଲେଟନ କୃଷ୍ଣ ମନ ଅନୁରାଗେ
କନ୍ଦୁଳି କୋମଳ ବାଣୀ ଭୁବବର ଆଗେ
କୁଞ୍ଜୀ ନୟନା ରାଧା ବିରହ-ଅନଳେ
କୁସୁମ-ଶିଖ ମୋତେ ଦନ୍ତୁଅଛି ବଳେ । ୧ ।

ଖେଡ଼ି କଉଡ଼ୁକ ଆଦି ନାନାବିଧ ରସ
ଖଣେହେଁ ମନକୁ ମୋର ନ କରେ ଭୁଞ୍ଜାସ
ଖଞ୍ଜନ-ନୟନା ଗୁଣ ଗୁଣି ନିଶିଦିନ
ଖେଦ-ଜଳଧରେ ମୋର ନିମଜ୍ଜିଲୁ ମନ । ୨ ।

ଗହନେ ବିପିନେ ଉତ୍ତରାନ୍ତୁ ପ୍ରତା ସଙ୍ଗେ
ଗାତେ ମୁଁ ରହିଲି ନାନା ରାଜ୍ୟ ରସ ରଙ୍ଗେ
ଗାଡ଼ି ଆଲିଙ୍ଗନ ରାମା କରୁଥିଲୁ ସେତେ
ଗରଳ ପ୍ରାୟେକ ସ୍ୱେଦେ ଘାବୁଅଛି ମତେ । ୩ ।

ଘାରିର ବସନ ଶର ପଡ଼ି ମୋର ଅଙ୍ଗ
ଘୋର ବିଷାଇଲୁ ଶରେ ଯେସନେ କୁରଙ୍ଗ

ଦାନ ବନେ ରାମା କରୁଅଛୁ ଯେତେ ଭାବ
 ଦେନିଲେ ବି ନିମିଷେ ରହିବ ମୋର ଜୀବ । ୪ ।
 ନାରଦ-ନୟନା ଦିନୁ ନ ରୁଚଇ ଅନ
 ନ ସହଇ ଅଙ୍ଗେ ମୋର ପବନ ଚନ୍ଦନ
 ନିଶାକର କରଣ ପାବକ ସମ ବହୁ
 ନ ରହିବ ଜୀବ ମୋର ନ ଦେଖିଲେ ସନ୍ଧ୍ୟା । ୫ ।

ଚନ୍ଦ୍ରମା-ବଦନା ମୋତେ ଦେନି ଏକ ଦିନ
 ତୁମ୍ଭେ ମୋ ଅଧର ଯାନ୍ତି ବୋଇଲୁ ବଚନ
 ଚନ୍ଦନ ନୟନା ବିନୁ ନ ରହଇ ଜୀବ
 ଚମକଇ ଚିତ୍ତ ମୋର ଚିତୋର ତା ଭାବ । ୬ ।

ପ୍ରତିଶ ଅଇଲୁ ଦିନୁ ଶଶିମୁଖୀ ରାଧା
 ଶଶି ଶଶିକେ ମଦନ କରୁଅଛୁ ବାଧା
 ପ୍ରତିବି ଜୀବନ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର-ମୁଖୀ ବିନୁ
 ଯଶେ ନ ରହିଣ ପ୍ରତି ଯା ରେ ମୋର ତନୁ ! । ୭ ।

ଯେତେ ଦିନ ନ ଦେଖିଲୁ ଚନ୍ଦ୍ରମାବଦନ
 ଜୀବନ ଦହଇ ଯୋର ଦାରୁଣ ମଦନ
 ଜୀବନ ରହିଛି ସ୍ବେଦ କଥା ମନେ ଦେନ
 ଜୀବନଗଲେ ଦେଖିବି କୁରଙ୍ଗ-ନୟନା । ୮ ।

ଝର ଝର ନୟନରୁ ବହୁଅଛୁ ନୀର
 ଝସକେତୁ-ଶର-ଦାତେ ଅବଶ ଶରୀର ।
 ଝୁରଇ ପରଶ ଶୁଣି ଫୁଲ-ସେନେଦ
 ଝାସିବ ଅନଳେ ନିଷ୍ଠେ ଢେଙ୍କିବ ସ୍ବେଦେଦ । ୯ ।

ନଳନା-ନୟନ-ମୁଖୀ ନ ଦେଖି ମୋ ମନ
 ନ ସହଇ ପୁଣିକଲ ସୁଦନ ପବନ
 ନାଶି ନମିଷକ ନବ କୋଟି ଯୁଗ ସମ
 ନେବ ଜୀବ ବେଲି ସେ ବିଶ୍ଵରୁଥୁଛୁ କାମ । ୧୦ ।

ଟହ ଟହ ରସୁଜ୍ଞାନ ବିମ୍ବାର ଜ୍ୟୋତି
 ଟଳବ ତା ଦେଖି ମୁନ ଜନକର ମତି
 ଟାଣ ମନସିନ ଶରେ ଅଧର ମୋ ତନ
 ଟଳବ ଜୀବନ ଶରୀରୁଣୀ ରାଧା ବିନୁ । ୧୧ ।

ଠୁଳ କର ସକଳ ଲବଣ୍ୟ ଅଶି ଧାତା
 କଠିନ କର ନିର୍ମାଣିଲ ସୁନ୍ଦର ଅଙ୍ଗ ତା
 ଠଣ ସରସିନ ମୁଖ ନ ଦେଖିଲ ଦିନୁ
 ଠିକେ ବିଷମ ବିଶେଷ ଦହଇ ମୋ ତନୁ । ୧୨ ।

ଡବକ ହେମବରଣ ନୟନେ ନ ଦେଖି
 ଡଳଧର ରସୁବାଣେ ହୋଇଲି ମୁଁ ଦୁଃଖୀ
 ଡୋଲେ ଯେଉଁବିନ ମୁଁ ଦେଖିବି ତାର ମୁଖ
 ଡେଲାଉବି ମନେ ମୋର ଅଛି ଯେତେ ଦୁଃଖ । ୧୩ ।

ଡାଲେ ହେ ସୁମୁଖୀ ମୁଖ ନ ଦେଖିବି ଯେବେ
 ଡମ କହୁନାହିଁ ପ୍ରାଣ ଦେଇବି ମୁଁ ଦେବେ
 ଡମାଳି ବୋଲିଣ ରାମା ବୋଲୁଛୁ ଯାହା
 ଡାଲେବେଁ ନର ହେ ଜୀବ ସୁମରଲେ ତାହା । ୧୪ ।

ଅମଳ କମଳ ନେତ୍ର ନ ଦେଖି ତାହାର
 ଅଶ୍ରୁଧୃତ ହେଉଲ ଏ ମୋର ଶରୀର

ଅତନୁ ଅନଳ ମୋର ଦହୁଅଛି ଦେହ
ଅବଶ୍ୟ ତେଜସି ଜୀବ ନ ଦେଖିଲେ ସମ୍ଭା । ୧୫ ।

ତାହାର ଅଧରୁ ମଧୁ ସେ କରବ ପାନ
ଶି ଦଶ ସୁଲକ୍ଷରେ ତା ନ ରହିବ ମନ
ତରୁଣୀ ରତନ ରାଧା ନ ଦେଖିବି ଯେବେ
ଶିରୁବନ ପଢ଼ ପଣ ନ ଯୋଗାଇ ଦେବେ । ୧୬ ।

ଥୁର ହୋଇ ସଂସାର ରତନା ଛାଡ଼ି ବନ୍ଧୁ
ଥୁରେ ବସି ବହୁ ଯୁଗେ ନିର୍ମାଣିଲ ବନ୍ଧୁ
ଥଳ ସରସିନ ତାର ଶ୍ରୀଚରଣ ବେନି
ଥୁଲକାଳେ ନିରନ୍ତରେ ହୃଦେ ଥାଇ ଘେନି । ୧୭ ।

ଦାରୁଣ ଦରବ ଦୁଃଖ ହେଲା ଏତେ ବନେ
ଦୀନ ହୋଇଅଛି ମୁହିଁ ସଖୀଚ ବହୁନେ
ଦଇନି କରୁଛି ଶୁଣ ଏ ମୋର ବଚନ
ଦେଖାଅ କମଳ ମୁଖୀ ରଖ ମୋ ଜୀବନ । ୧୮ ।

ଧଇର୍ଯ୍ୟ ମୋ ଧସୁଅଛି କୁସୁମ ବଶିଷ
ଧରୁଅଛି ଜୀବ ତା ଚନ୍ଦ୍ର ଯଦୁମୁଖ
ଧରି କୋଳେ ସଖୀ ମୋତେ ବୋଲିଅଛୁ ଯାହା
ଧରବ ଜୀବନ କାହୁଁ ପାସୋରରେ ତାହା । ୧୯ ।

ନିରନ୍ତରେ ମନସିନ କରଇ ପ୍ରହାର
ନ ଦେଖିଲା ଦିନୁ ଚନ୍ଦ୍ର ବଦନ ତାହାର
ନ କରୁ ବିଳମ୍ବ ମିତ ଯାଅ ବେଗ ହୋଇ
ନିମିଷେ ତା ବିନୁ ମୋର ଜୀବ ନ ରହଇ । ୨୦ ।

ପଞ୍ଚମର ଘାତ ଅର୍ଦ୍ଧେ ନ ସହିବ ଦେହ
ପାରିଲେ ଉଦର ବାରେ ଘେନି ଆସ ଯାଇଁ
ପରଭୂତ ବଚନାକ ଦେଖିବା ମୁଁ ଯେବେ
ପାପିଷ୍ଠ ମଦନ ଭୟ ତେଜବି ମୁଁ ଦେବେ । ୧୯ ।

ପୁରୁଣା ହୋଇଣ ଶଶୀମୁଖୀ ଗୁଆ ସଙ୍ଗେ
ପାଇଁ କାଳ କେତେ ମୁଁ ରମିଲି ନାନାରଙ୍ଗେ
ପାଟଇ ହୃଦୟ ମୋର ପଡ଼ିଲେ ସେ ମାନ
ପାନରେ ପଡ଼ିଲେ ଶିଶୁ କୁରଙ୍ଗ ଯେବନ । ୨୦ ।

ବିଳମ୍ବ ନ କର ମିତା ଚଳନ୍ତି ବନ୍ଧନ
ବଧୂ ମୁଖୀ ଅଗେ ମୋର କହୁ ନିବେଦନ
ବିକଳ ହୋଇଛୁ ମନ ତା ମୁଖ ନ ଦେଖି
ବିନତି କରିଣ ମୋର ଅଣ ପ୍ରାଣସଖୀ । ୨୧ ।

ଭୁଜେ ଭୁଜେ ଘଡ଼ି ମୋତେ କୁରଙ୍ଗ-ଶାବାଛୁ
ଭାବରେ ଯେତେକ ବଚନ କହିଅଛୁ ।
ଭୁକ୍ତଅଛୁ ରଜନୀ ଦବ ସେ ବସି ତାହା
ଭେଦଲ୍ଲ ମରମେ ମୋର ଗାଡ଼େ ରଢ଼ନାହା । ୨୨ ।

ମାଲିଙ୍ଗ ନ ପାଇଁ ଯେତେ ମଧୁବଳ ଦୁଖୀ
ମୋର ମନ ତେସନ ନ ପାଇଁ ଶଶୀମୁଖୀ

+	+	+	+
+	+	+	+

+	+	+	+
+	+	+	+

ଯାର ବିନୁ ସଶେଷେ ନରହେ ମୋର ଭନୁ
ଯୁଗ ଜାଣିଣ ଯାସେ ନିମିଷ ଅନୁମାନୁ । ୨୭ ।

ରସଶିଳା କନକ ସମାନ ତାର କାନ୍ତି
ରସୁଣୀ-ନାଥକୁ ନିଜ କରେ ମୃଖ-ଭାନ୍ତି
ରଦି ପଦି ଋଷ ଜଣି ଭୁଞ୍ଜୁ ସୁଗ ଶୋହେ
ରମଣୀ ରତନ ରାଧା ମୁନି ମନ ମୋହେ । ୨୮ ।

ଲଳନା ରତନ ଦିନେ ଲଜାନୁରେ ଯାଇଁ
ଲୁଚିଲ ମୋହର ମନ ନାଟିବାର ପାଇଁ
ଲେଡ଼ି ଲେଡ଼ି ସେଦନ ମୁଁ କଲି ସେତେବେଳେ
ଲଜ ତେଜ ଶଶୀ ମୁଖୀ ଧରି ମୋତେ କୋଳେ ॥

ବୃନ୍ଦାବନେ ବିପୁଲଜୟନା ଏକ ବିନ
ବିବିଧ ବିଳାସ ରସେ ଭୋଷିଲ ମୋ ମନ
ବସାଇ ଯାନୁରେ ରାମା ଯାହା ବୋଲୁଅଛି
ବିଶ୍ୱର ସେ କଥା ମୋର ଜୀବନ ଯାଉଛି । ୨୯ ।

ସରସିନ ପଦ ମୁଖୀ ବଚନ ମାଧୁରୀ
ସୁମରିଣ ଶରୀର ମୋହୋଉଛି ବିଦାର
ସଖସୁ ବଚନ ତୋତେ କହୁଅଛି ମିତ
ଶଶୀ ମୁଖୀ ବିନୁପ୍ରାଣ ତେଜବି ନିବୃତ୍ତ । ୩୦ ।

ସଶେଜ ନୟନା ସଙ୍ଗ ତେଜଲର ଦିନୁ
ସତ ସେ ବିରହ ଜରେ ଦହୁଛି ମୋ ଭନୁ
ସୁମୁଖୀ ସେନହମାନ ସୁମର ମନରେ
ସତତ ଭୁସୁମଶର ପଡ଼ିଲ ଅନ୍ତରେ । ୩୧ ।

ଶୁଣ ଶୁଣ ମିତ ତୁ ସେ ମୋହର ବଚନ
 ସରସେକ ମୁଖୀ ଯାଣ କରସି ଗମନ
 ସଖୀର ଅଗରେ ମୋର କହଯାଇଁ ବାଣୀ
 ସତେ ହେ ନିର୍ଦ୍ଦୟା ମୋତେ ନ କରୁ ତରୁଣୀ ॥

ହରର ବଚନ ଶୁଣି ଉଦବ ହରଷ
 ହୋଇଣ ବାହାର ବେଶେ ଗୋପରେ ପ୍ରବେଶ
 ଦରଶନସୁଖ ଶୁଧା ନିକଟକୁ ଯାଇ
 ହରଷେ ହରି ସନ୍ଦେଶ କହିଲୁ ମଣାଇଁ । ୩୩ ।

କ୍ଷେମବର ନୀଳାଦ୍ରି-ନାୟକ ଯାନବକୁ
 କ୍ଷମାଶୀଳ ଶରଣ-ରକ୍ଷଣ କୃପାସିବୁ
 ଶ୍ରୀରାଧା-ନନ୍ଦନ-ପତି କୁଚର ଚରଣ
 କ୍ଷୟନେ ଗୋକୁଳ ଚନ୍ଦ୍ର ପଶିଲୁ ଶରଣ । ୩୪ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଚଉତିଶା

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଚଉତିଶା ଛଡ଼ା କବି ଭ୍ରମରବର ରଘୁବର ଅନ୍ୟ କବିତା ମିଳିନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର କବିତା ଦ୍ଵାରାହିଁ ସେ ଅମର ହୋଇ ରହିବେ । ତାଙ୍କର ତଥା ଓ ବ୍ୟବହାରୀ ଭାଷା ଉପରେ ପ୍ରାଚୀନତାର ସ୍ପଷ୍ଟ ମୁଦ୍ରା ଅଙ୍କିତ ରହିଅଛି । ସାରଳ୍ୟ ତାଙ୍କର ନିଜସ୍ଵ । ସାରଳ୍ୟ ଭିତରେ ଓଡ଼ିଆ ଧ୍ଵନୀର ଯେଉଁ ମୌଳିକ ଶକ୍ତିର ବ୍ୟବହାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାଷା ଅନୁକୂଳ ସୁଗର ସଶକ୍ତମାନୀ ବ୍ୟୋମକର ଅବଶ୍ୟ ସାବନବେଶ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣର ବିଷୟ ।

କୃଷ୍ଣ ଗୁଣ ଗୁଣ ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ
କରେ ଚନ୍ଦ୍ରା, ସବୁ ଗୋପୀ ମିଳି,
କହିଗଲେ କୃଷ୍ଣ ଆସିବେ ବୋଲିଣ
କିପାଇଁ ନଇଲେ କହ ଭାଳି । ୧ ।

ଖଲ ଲୋକଙ୍କ ପରାୟେ ହୋଇ
ଖଣ୍ଡିଲେ ଏ ସୁଖ କାହିଁପାଇଁ ?
ଖୁଆଇ ପ୍ରେମ-ମନ୍ଦିର-ରସର
ପାଶୋଇଲେ ମଧୁ ପୁରରେ ରହି । ୨

ଗୁଣମଣି ଗୁଣ ମନେ ଧାଇଁ
ଗଲାନୁ ଦିନ ସବୁନାହିଁ
ଗୁପ୍ତପ୍ରୀତି ସୁରତି ରସ ଯେତେ
ହୃଦରେ ପଡ଼ିଲେ ଦାଶିବୋଲ । ୩ ।

ଘଟଣ ଶୁଣି ନ ଦେଖିଲେ
ଘଡ଼ିଏ ମୂରୁଛୁ ନୋହେ ରଲେ

ଘନଶାମଳଥା ସଙ୍ଗେ ସେତେ ପ୍ରୀତି
 ମୃରୁହ କେ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ଥିଲେ ! । ୫ ।
 ନଥିବ ଏମନ୍ତ ହୋଇ କାହିଁ
 ନିଃନ-ଧନିଆ ପ୍ରାୟେ ହୋଇ
 ନୟନେ ଠାର ନାଗରୀ ନାଟକର
 ମନକୁ ଓଟାରି ବଳେ ନେଇ । ୬ ।
 ଚତୁର—ଶେଖର-ବର କାନ୍ଧ
 ଚତୁର-ଗୁଡ଼କ-ନବଘନ
 ଚନ୍ଦ୍ରା-ସାଗରେ ଭସାଇ ଦେଇଯାଇଁ
 ନଇଲେ ଜୀବର ଜୀବଧନ । ୭ ।
 ଛନ୍ଦ-ଶିରେମଣି ପ୍ରଭୁ ହୋଇ ।
 ଶୁଭିଲେ ଏ ସୁଖ କାହିଁ ପାଇଁ ?
 ଶର କରମ ଏଡ଼େ ସ୍ଥାନ ଅମ୍ବର ।
 ଦେଇ ଧନ ବିହୁ ନେଲା ଫେଇ । ୮ ।
 ଜାଣିଥିଲୁଁ ଜୀବ ଯିବା ଯାଏଁ ।
 ଯିବେ ନାହିଁ ଥିବେ ସଦୃଶସ୍ତେ ।
 ଜାଣିଲୁଁ ଏଡ଼େ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ବୋଲିକରି ।
 ପାଷାଣୁଁ କଠିନ ତାଙ୍କ କାୟେ । ୯ ।
 ଝଲଥିଲା ମନ ତାଙ୍କ ତହିଁ ।
 ଝିମିରେ ଅନ୍ତର ନାହିଁ ସହି ।
 ଝିନବସନା ଅମ୍ବେ, ଏଡ଼େ ଦାରୁଣ,
 ରହିଲେ ନିର୍ମାଣୀ କରିଯାଇଁ । ୧୦ ।

ନରନୁବେ ପ୍ରୀତି ମନେ ଥାଇ ।
 ନିମିଷେ ନୟନେ ନନ୍ଦା ନାହିଁ
 ନ ପଡ଼ିଲୁଁ ମନେ ନାସମୂଳଥର ।
 ନିର୍ମାଣୀ କରି ରହିଲେ ଯାଇଁ । ୧୦ ।
 ଟେକଛୁନାଲଥ ଚକ୍ରପାଣି ।
 ଟମାଲେ କେ ତାକୁ ପାରେ ଜଣି ?
 ଟାକିଥାଉ ତାଙ୍କ ଗୋଧନ-ବାହୁଡ଼ା
 ଲେଉଟି ଅସିବା ବେଳ ଜାଣି । ୧୧ ।
 ଠିକେ ସେନେକ ଲଗାଇଥିଲେ ।
 ଠକପଣ ପ୍ରଭୁ କିଁପା କଲେ
 ଠିକେଣ ଭ୍ରମରବର ରାସ୍ତା କହେ ।
 ଭଲ ଠାବ ଦେଖି ଭଣ୍ଡିଗଲେ । ୧୨ ।
 ଡଙ୍କ ଲାଗିଲ ପ୍ରାୟସ୍କ ଦୋର
 ଡହୁଡ଼ହୁ ଅଙ୍ଗେ ପ୍ରାଣସହି !
 ଡକା କଲ ତାଙ୍କ ପରୁବ ପୀରତି ।
 ଡା ବିନ୍ଦୁ ନ ଜାଣି ଅନ କେହି ।
 ଛମିଥ ପୁରୁଷ ରୂପ ଦେଖି ।
 ଛାଲ ନୋହେ ଅସି ରହେ ଲାଖି ।
 ଛମପଣ ଛାଡ଼ି ତନ୍ମୁ ଜର ଜର ।
 କେ ପାରିବ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ରଖି ? । ୧୪ ।
 ଅଶହେଳା କରି ଗଲେ ହରି ।
 ଅଶ କରିଥିଲୁ ବଡ଼ କରି ।

ଅଦୋଷେ ଦଣ୍ଡିଣ କପାଳି ନଇଲେ
 କଉଁ ଦୋଷ ପ୍ରଭୁ ମନେ ଧରି । ୧୫ ।
 ଶ୍ରୀରାଜିମା ରୂପ ଦେଖି ତାର ।
 ତରଳ ହେବ ହେଲେ ପଥର
 ତର ସ୍ଥର ଫିନା କେତେକ ମାତର
 ତରଳ ନୋହିବ କଉଁ ନର । ୧୬ ।
 ଥୁବ ନାହିଁ ଆଉ ତନି ପୁଷ୍ପ
 ଥୋଇଥିଲା ବିହୁ ଯତ୍ନକର
 ଥୋଇଲା ଧନ କେ ଫେର ଦେନିଗଲ
 ଅନାସ୍ତ୍ର କରଣ ଏତେ ନାଶ । ୧୭ ।
 ଦୁଖୀ ଲୋକଙ୍କର ବନ୍ଧୁ ହୋଇ
 ଦୁଖ ବିହବା ବିହୁ ତ ନୋହି
 ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଏବେ ଯାଉଛି ପରାଣ
 ଦୟା ନ ବଢ଼ିଲା କାହିଁ ପାଇଁ । ୧୮ ।
 ଧନ ଜନ ପଲ୍ଲ ସତ ଏଡ଼ି
 ଧରିଥିଲୁଁ କୋଳେ ହର ଘଡ଼ି
 ଧଇର୍ଯ୍ୟ ପଣ ସଙ୍ଗେତେ ଦେନିଗଲେ
 ପିଣ୍ଡୁ ଯାଉଅଛି ପ୍ରାଣ ଶୁଦ୍ଧି । ୧୯ ।
 ନବରେ ତହିଁ ନାଗରା ନାମ୍ନ
 ନୂଆଭାବ ଦେଇ ବଶଙ୍କର
 ନାନା ରସରେ ରସାଇଲେ ତାହାକୁ
 ପାସୋରିଲେ ରହି ମଧୁପୁଷ୍ପ । ୨୦ ।

ପୁରୁଷ ଚନ୍ଦନ ଶିଖରଙ୍ଗ
ପୁରରେ ଢେଙ୍କ ନାଗରା ସଙ୍ଗ
ପୁରୁଷ ପୀରତି ଦେଖି ଏବେ ମଜି
ରହିଲେ କଉଁ ପୀରତି ସଙ୍ଗ । ୨୧ ।

ଫାଲ ସୁଖ ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ମଜି
ଫୁରୁଣା ହୋଇଣ ଥିଲୁ ରଜି
ଫାଲ କରି ତାଙ୍କ ସେନେହ ଦଉଡ଼ି
ଗଲାରେ ଲଗାଇ ଗଲେ ଛନ୍ଦି । ୨୨

ବହୁତ ପାତକୀ ଏତେ ନାଶ
ବହୁ ଦଣ୍ଡ ଅଛି ଏଣୁ କର
ବନମାଳୀ ପ୍ରୀତି ଛାଡ଼ି କ'ଣ ପ୍ରାଣ
ନ ଯାଇ ରହିଛି ସମସ୍ତେ ? । ୨୩ ।

ଭାବର ବନ୍ଧୁ ବୋଲନ୍ତି ହରି,
ଭାବିଲକୁ ନିକ ଏତେ ସରି ?
ଭାବନ୍ତି କର ତ୍ରମରବର କହେ
ଭାବିଲେ ଏ ଦୁଖ ଦେବ ପାରି । ୨୪ ।

ମନ-ମୋହନୀ ପ୍ରଭୁ ଭଲ
ମାନ ଦୁଷ୍ଟ ସନ୍ନ ପାଳୁଥିଲ
ମନେ ନ ପଡ଼ିଲୁ ନାପଦୁଲିଆର
ଅନାସ୍ର କରଣ ଛାଡ଼ିଗଲା । ୨୫ ।

ଯାର ଲାଗି ଅଗ୍ନେ ଏତେ ସରି
ଜାଣିଥିଲୁ ଅଗ୍ନେ ବଡ଼କରି

ଜଗତ ଯାକ ଜାଣନ୍ତୁ ଜଗବନ୍ଧୁ
ଲଗି ପ୍ରାଣ ଦେଲେ ବ୍ରଜନାଥ । ୧୭ ।

ରହିଥରସ କି ମନୁ ଯିବ
ରହି ଯେତେ ଦିନ ପ୍ରାଣ ଥିବ
ରହି ନ ଥାନ୍ତା ଜୀବନ ଅଜ ଯାଏ
ଉଠାର ରଖିଛୁ ତାଙ୍କ ଭାବ । ୧୮ ।

ଲବନ୍ୟନିଧି ଶ୍ଯମକୁ ଲେଖ
ଲହି ଦେବା ଅମ୍ଭେ ଯେତେ ଦୁଃଖ
ଲେଖ ଲେଉଟା ନିରାଶ ବାଣୀ ଶୁଣି
ସୁମର ତେଜବ ପଦ୍ମମୁଖ । ୧୯ ।

ବିଝୁୟ ହୋଇଣ ଏତେ ନାଶ
ବିଷାଦ ମନେ ବଚନ ପୂରି
ବିଲମ୍ବ ନ କରି ତଳ ମଧୁସୂଦନ
ବୁଝୁକୁ ଆଣିମ ଦସ୍ତଧର । ୨୦ ।

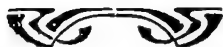
ଶ୍ରୀବନ୍ତ ସୁନାଶ କହେ ରାଧା
ସହି ନ ପାରଇ କାମ ବାଧା
ସତ୍ତ୍ୱର କରି ଦୁଇକା କହୁଅଛୁ
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ପ୍ରାଣ ଅଟନ୍ତି ରାଧା । ୨୧ ।

ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦରକୁ ଯେତେବେଳେ
ସମସ୍ତେ ହୋଇ ଅଣିବା ବଳେ
ମଧୁର ନଗର ନାଶ ଶୁଦ୍ଧ ଥିବେ
ତଥା ରହିଥିବ କାଳେ କାଳେ । ୨୨ ।

ଶରଦଚନ୍ଦ୍ରବଦନା ସୁସ୍ଥ
 ଶଶୀ-ମୁଖୀ ଦୃଢ଼ ଅଗେ କହ
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଏବେ ଦହ ଦୁଧ ଲବଣୀ
 ଘରେ ଘରେ ପଶି ଶ୍ଵେତ ଖାଇ । ୩୨ ।

ଦରନାମ ପଦ ହୃଦେ ଧର
 ଦରକେ ପାଇଲେ ହନୁଗର
 ହଂସ ଚଢ଼ାଇ ଶୂନ୍ୟରେ ଯାଉଅଛି
 ପଙ୍କରେ ଯେସନ ପଦ୍ମଫୁଲ । ୩୩ ।

କ୍ଷମ ଶିରେମଣି ପ୍ରଭୁ ମୋର !
 କଷ୍ଟେ ଯାଉ ପାପ ଦୂରନ୍ତର ।
 ଛଡ଼ି ଦେଲେ ସିନା ଶ୍ଵର୍ଗରେ କହୁବି
 ବୋଲଇ ଭ୍ରମର ଯୋଡ଼ିକର । ୩୪ ।

କାଦମ୍ବିନୀ ଚଉତିଶା

ଏହି ମନୋହର ଚଉତିଶାର ରଚିତା ପଦ୍ମ ଶେଷପାଦ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଅନ୍ୟ
ପାଳପଦ ପୋଥି ପାଲଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଡ଼େ ପିତୃହସ୍ତ କବି କବି କାଶିବା ନିମନ୍ତେ
ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେବ । ବୃଣ୍ଦାବତୀ ସାବୁକରବତ୍ କବି ଭଣ୍ଡା ଭବ ଓ ହୃଦୟ
ସମନ୍ୱୟରେ ଏଡ଼େ ତମିଜାର ଇନ୍ଦ୍ରଜାଲ ସୃଷ୍ଟି କରିଅଛନ୍ତି, ସାହାର ମନ ଉପରେ
ପ୍ରସବ, ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାର ଜନସ୍ଥ ନହେ, ଅନୁଭବର ଜନସ୍ଥ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ
କାଦମ୍ବିନୀ ଚଉତିଶା ଦୁଇ ପ୍ରାଣବନ୍ତ ପ୍ରେମ କବିତାର ସଖ୍ୟା କଦାଚ ଅଭାବେଣୀ ନହେ ।

କୃଷ୍ଣ କଂସପୁରେ ରହୁ
କହନ୍ତି କାଳିକା-ଉଦୟେ ଗୁହଁ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
କି କରୁଥିବ ମୋ ସଙ୍ଗ ?
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧ ।

ଖୀଣୋଦୟା ମୋହ ବିନ୍ଦୁ
ଖୀଣ କରୁଥିବ ଅନୁଲ୍ୟ ତନୁ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
ଖୀଣ ଲର ଦିନ, ଦିନ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୨ ।

ଗଗନେ ତୋ ଶୋଭା ଗୁହଁ
ଗଳାରେ ମୋହର ଗଳା ମିଳାଇ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

କହଇ କେତେ ଖେଳଇ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୩ ।

ଘନ ପାନ ପସ୍ତୁଧର
ଘଡ଼ି ଘଡ଼ିକେ ତା ଗୁଣ ସୁମର
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
ହୃଦୟ ହୋଏ ବିଦାର
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୪ ।

ନବୀନ ରତି ରସରେ
ନାହିଁ ନାହିଁ ନାହିଁ ନାହିଁ ଯା କରେ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
ନାହିଁ ନାହିଁ ଭିନ୍ନପୁରେ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୫ ।

ଚିତାଇବି କଉଁ ସୁଖ
ଚମୁଥିଲେ ଚମୁଥାନ ମୋ ମୁଖ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ତାକୁ ଦେଲି ଏତେ ଦୁଃଖ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୬ ।

ଛନ୍ଦଳାମଣି ହରଷେ
ଛନ୍ଦି ଫୁଲରେ ପହୁଡ଼େ ରସେ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ବିପଦର ରତି ଶେଷେ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୭ ।

ଜଳଦ ଘୋର ଗର୍ଜନ
ଜାଣୁମଣି ଶୁଣି ହଉ ଉଛନ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ମୋ ସଙ୍ଗେ ହୋଅଇ ଲୁନ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୮ ।

ଝୁସ କେତନ ସମରେ
ଝୁଲି-ଗୋରା ବଳା ଝୁମକିବାରେ ।
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
କାମକୁ କାତର କରେ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୯ ।

ନଦନୁ ଭୟ ଉଡ଼ିବି
ନଗନା କଳାମେଘା-ଶାଢ଼ୀ-ନାହି
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
ସତେ ମୁଁ ଥରେ ଫେଡ଼ିବି ?
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୦ ।

ଟେକସୁନା ରଇ ସଜ
ତୁକାଏ ମନରୁ ନ ଗଲ ଅଜ ।
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
ସେ ସୁଖ ଜାଣେ ମନୋଜ
ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୧ ।

ଠୁଲ ଶରୁ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ
ଠାରି ମତେ ଯାହା ଅଛି ସେ କହି

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ସେ ସୁଖ ସଂସାରେ କାହିଁ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୨ ।

ତାହୁଁକ ତାଙ୍କ ଜମ୍ବରେ

ଜମ୍ବୁ-ମନ୍ତ୍ରା କାମ ଅହ ଓନ୍ତା ରେ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

କି ସୁଖ ଜାତ ନ କରେ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୩ ।

ଭିମ ପଣ ମୁହିଁ କଲି

ତାଳେହେଁ ଧନକୁ ଶୁଦ୍ଧ ଅଛଲି

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ଆଦା ଏଦା ସେ ଅର୍ଜୁନି

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୪ ।

ଅନଙ୍ଗ ଶର ବଶରେ

ଆଜନ୍ମ ସୁଖୀ ଛଳ ଅପସରେ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ପଡ଼ୁଥିବ ଅବଶରେ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୫ ।

ତରୁଣୀମଣି ସୁରଦ

ତାରତମ କଲେ ଇନ୍ଦ୍ର ସମ୍ପଦ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ହେବ ତଳାନ୍ତଳ ରଦ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୬ ।

ଥରେହେଁ ନୋହେ ମୁରୁଛୁ
 ଥାଉ ଯା ଥାଉ ଯା ବୋଲି ବୋଲୁଛୁ
 ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
 ନାବି ଫେଡ଼ିନେ ମୃଗାକ୍ଷୀ
 ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୬ ।

ଦାରୁଣ ଫୁଲ କୋଦଣ୍ଡ
 ଦୂର କରି ଦୟା ଦଣ୍ଡକୁ ଦଣ୍ଡ
 ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
 ଦଣ୍ଡୁଧୁବ ତାର ପିଣ୍ଡ
 ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୭ ।

ଧନକୁ ଯାମିନୀ ଶେଷେ
 ଧଇଲେ ଧୀରେ ମୁଁ ସ୍ଵରଦି ଆଶେ
 ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
 ନାହିଁ ନାହିଁ କର ହସେ
 ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୮ ।

ନିର୍ମଳ ଚନ୍ଦ୍ର କରଣେ
 ନିଜମିନୀ ଘେନି ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ
 ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !
 ମାଉଛ ମଦନ ରଣେ
 ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୯ ।

ପୃଥୁଳ ନିଜମ୍ବରଜା
 ପୀନ ପଶୋଧରା ରାଜ ଅରଜା

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ମଣୁଥିବ ନିଜ ପ୍ରତି

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୧ ।

ପାଇଁ ଘନାଘନ ଗୁହଁ

ଫୁରୁଣାରେ ଗଣ୍ଡେ ରୋମ ଫୁଲୁଇ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ଆସେ ଚଢ଼ିସଜ ହୋଇ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୪ ।

ବିପୁଳ କୁଚରେ ଭାର

ବସାଇଲେ ଖଣି କରଜଗାର

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ମଦନେ ହୋଏ କାତର

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୩ ।

ଭାବବତୀ ସୁଖରାଶି

ଭାବୁଥିବ ଗଣ୍ଡେ କର ନିବେଶି

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ମୋହ ଗୁଣ ଅହନଶି

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୪ ।

ମେଘେ ବିଜୁଳି ଝଟକ

ମଦାଳସୀ ଗୁହଁ ଲରବ ଦଳ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ହରାଉଥିବ ବିବେକ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୧୫ ।

ଯୋଶି ବିନ୍ଦୁଧ୍ରୁବ କାମ
 ଜୟ ଜୟ ଗୋରା ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର ନାମ
 ରେ ! କାଦମ୍ବିନି !
 ଯାଉଥୁବ ବସି ହାମ
 ରେ କାଦମ୍ବିନି ! । ୨୬ ।

ରଣିବ କି କରି ଜୀବ
 ରମଣୀରତନ ଭାବ ମୋ ଭାବ ?
 ରେ କାଦମ୍ବିନି !
 କି କଲା ଆହା ଦଇବ !
 ରେ କାଦମ୍ବିନି ! । ୨୭ ।

ଲେଖେ ମୁଁ ହେଲେ ଅନ୍ତର
 ଲେଖଇ ପଟେ ସ୍ବରୂପ ମୋହର
 ରେ ! କାଦମ୍ବିନି !
 ଏବେ ହେଲା ଏତେ ଦୂର
 ରେ କାଦମ୍ବିନି ! । ୨୮ ।

ବିକଟ ଫୁଲ କଦମ୍ବ
 କି ଲୋକନ କରି ରସକଦମ୍ବ
 ରେ କାଦମ୍ବିନି !
 ନି କରବ ଦୟାଲୁ
 ରେ କାଦମ୍ବିନି ! । ୨୯ ।

ଶୁଣି ଏ ମୟୂର ରତ୍ନ
 ସୁନା ଯାଉଥାଇ ଅଙ୍ଗେ ଜଡ଼

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ଏବେ ଯିବ ଶୁଦ୍ଧ ନାହିଁ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୩୦ ।

ସୁବେଶ ହୋଇ ସୁକେଶୀ

ସଙ୍କେତ ଥାନେ ସେ ମିଳଇ ଅସି

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ମନ ମନ ହୋଇ ହସି

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୩୧ ।

ଶୁଅଇ ନାହିଁ ପାଲଟ

ଶ୍ରୀରାଜରେ ଚିତ୍ତଥାଇ ବମୋଷ୍ଠୀ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ଚନ୍ଦ୍ର ଯା ହୃଦୟ ପାଟ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୩୨ ।

ହର-ବଇର ଶରରେ

ହରାଇ ସେବେ ଚେତନା କାତରେ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ପଡ଼ିଥିବ ଅବନରେ

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ ! । ୩୩ ।

କ୍ଷୀର ଦିବ୍ଧ ସୁତା ପଦ୍ମ

ଛନ୍ଦନରେ ନିଶି ଦବସ ଚନ୍ଦ୍ର

ରେ କାଦମ୍ବିନୀ !

ଭବନ ଚଉତିଶା

କମଳସୁ ପୁଷ୍ପାଳମାଳା ଯୋଜନପଦ୍ମତା ଓ ମୟୂର ସ୍ବାସବିବରା ବାନ୍ତ ବସି ରୂପଚିତ୍ରର
ବିଶିଷ୍ଟତା । ଭବନ ଚଉତିଶାରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଏହି ରୂପ ଗୁଣର ଉଲ୍ଲେଖ ଦେଇଛନ୍ତି । ରୂପକ
ପୁଷ୍ପାଳ ଚଉତିଶା ଯଥା ଜ୍ଞାନରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । ଉହିଁରେ ଘାଟ ପ୍ରତିଭାର ସମସ୍ତ
ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ପ୍ରକଟ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଦାସ ଓ କୃଷ୍ଣଦାସଙ୍କ ଭବନ ଚଉତିଶା
ସଂକଳରେ ରୂପଚିତ୍ର ଭବନ ଚଉତିଶା ଦୁଇଟି । କଲେ ଚିନ୍ତାକର୍ତ୍ତା ବାବୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ
ଏବଂ କେ. ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବଜାୟ ରଖି ଏକ କଥା ଗଳ୍ପ ଭଳି
ରୂପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି ।

କୃଷ୍ଣଗୁଣ ଗୁଣ ବରଜତରୁଣୀ ଭବନେ କହନ୍ତି ଏକ

କଳା ଲୋକଙ୍କର ସଙ୍ଗତେ ପୀରତି କଲୁ ଲୋକେ ଅବିବେକ

ଭବନ ହେ !

କସ୍ତୁରୀ, ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, କୋକିଳ

କୃଷ୍ଣ, କେଶ, ଫଣୀ, ରାଜ, ଯମ, ଶନି କାଳିଆ କେଉଁଠା ଭଲ ?

ଶଶି, ଶାକର, ଦୁଧ, ସର ଖୁଆଇ ଖୋଲାଉଡ଼ ବଡ଼ କଲୁ

ଖଣ୍ଡତରୁ ଅମ୍ଳେ କୃଷ୍ଣପଲ ଲଭି ରମ୍ଭା ତରୁ ପ୍ରାଏ ହେଲୁ

ଭବନ ହେ !

ଖୀଣ ହେଲୁ ବଡ଼ କାଷ୍ଠେ

ଖଣ୍ଡପରତେ ପରମାନନ୍ଦ ପ୍ରାପ୍ତି ପ୍ରାଣ ରଖିବା ସମୟେ । ୨ ।

ଗରୁଡ଼ଭବନ ଗରବେ ଅମ୍ଳେ ସେ ମଉସିଂହ ପ୍ରାୟେ ହେଲୁ

ଗୋରୁକୃଷ୍ଣ ଗୋବିନ୍ଦ ପ୍ରଭବମ୍ବ ପ୍ରେମରେ ହୁଡ଼ି ପଡ଼ିଲୁ

ଭବବ ହେ !

ଗତ ମୟମାତ୍ର ପ୍ରାୟେ

ଚିତ୍ତ ଗନ୍ତନ ବନ ଲତା ଖୋଜିଣ ନ ଭେଟୁ ମୋହନ ରାୟେ ॥

ଘନନୀର ବିନ, ଗୁଡ଼କର ଯେତେ ଅନ୍ୟ ନୀର ନୋହେ ପାନ

ଘନ-ଶ୍ୟାମ ବିନ୍ଦୁ ଘରେ ବି ବାହାରେ ନୟନେ ନ ଦେଖୁ ଅନ

ଭବବ ହେ !

ଦୋଷଥୁଲ୍ଲ ଚଉପାଶେ

ଘଟଣ ମୁକୁର ପ୍ରତିବନ୍ଧ ଯେତେ ଅଲଙ୍ଘନକୁ ନ ଆସେ । ୪ ।

ଆଶିରୁ ଆମ୍ବର ପ୍ରତିରତ୍ନ ପ୍ରାୟେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଅନ୍ତର ଦେଲ

ଅକ୍ଷୟ ମାଣୀ ଅନୁସାର ସହଚେ ପ୍ରେମ ସୁସ୍ତକ ହୋଇଲ

ଭବବ ହେ !

ଅନୁରବ କରୁଁକରୁଁ

ଅମ୍ବେ ବି କୃଷ୍ଣ କୃଷ୍ଣ ଅମ୍ବ ଶରୀର ବୃତ୍ତାୟ ଶ୍ରବ ପାଶୋରୁଁ । ୫ ।

ଚନ୍ଦ୍ରେ କଳକ ପରାୟେ ଜାଗିଥୁଲ୍ଲ ଜାଗ୍ରତ ନିଦ୍ରା ସୁପନେ

ଚେତୁଲ୍ଲ ସମ୍ପଦ ଭୋଗକୁ ନ ଆସେ ଚିତ୍ତ ଫଳ ପୁଷ୍ପ ଯେତେ

ଭବବ ହେ !

ଗୁହରେ କ୍ଷୀର କୁମର

ଗୁହ ଚିତ୍ତେ ବୋଧ କରି ନ ପାରିଲ ଚକୋର ପ୍ରାୟେ ଭ୍ରମର । ୬ ।

ଛନ୍ଦି ଭୁଜ ଭୁଜେ ପ୍ରେମ ଅଲଙ୍ଘନ ରମ୍ଭନ ପାନ ଅଥରୁ

ଛନ୍ଦନେ କନ୍ଦର୍ପ କୁବେର ଚଣ୍ଡୀର ରତ୍ନରତ୍ନ ଜୁରକରୁ

ଭବବ ହେ !

କ୍ଷଣେ ହେଲେ ଦେଖା ଦେଖି

କ୍ଷର ପ୍ରାୟେ କର ବ୍ରହ୍ମା ରୁଦ୍ର-ଇନ୍ଦ୍ରସଦ-ସଦୟକୁ ଲେଖି ॥

ଯୋଗ ସାଧ ବୋଲି ବୋଲି ହେ ଉଦ୍ଧବ ! ଯଦୁନାଥ ଅଜ୍ଞାନେଲେ
ଜାଣିଲୁ କୁରୁଜା ଯୋଗେଶ୍ଵର ତାଙ୍କ ଯୋଗମାର୍ଗ ଶିଖାଇଲେ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ଯଦୁନାଥ ବଡ଼ ଯଦୁ

ଯୋଗ ଶିଖିଲୁ ଏକାକୀରେ ତା ତହିଁ ସୋଳ ସନ୍ତାନ ଯୁଗତ । ୮ ।

ଝୁଲିଲା ମନ ତାଙ୍କ ମଧୁ ନଗରେ ନାଗସ୍ନାନଙ୍କ ଭୂଲେ
ଝାଡ଼ା ପିକ ସେହେ କାକକୁଲେ ବଢ଼ି ମିଳିଲା ତା ନିଜ ଘରେ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ଝୁରୁଥୁକୁ ତହିଁ ପାଇଁ

ଝୁଲି କି ଗୋଡ଼ ଶରଦ ପୃଷ୍ଠିଚନ୍ଦ୍ର କାହିଁ ରଖିଛି ଲୁଗୁଇ । ୯ ।

ନିର୍ମଳ ପ୍ରେମ ପ୍ରଣୟିବା ଉଦ୍ଧବ ଦଶରଥ ରାଜାଙ୍କର
ନୟନୁ ଅନ୍ତର ହେବା ମାତ୍ରେ ରାମ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଲା ଶରୀର

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ନିଲକ୍ଷ ଜାଇଛି ଅମ୍ବେ

ନିଳସୁତ ଛାଡ଼ି ନିରାକାର ଭଜ ଶୁଣିଲୁ କହୁଛୁ ତୁମ୍ଭେ । ୧୦ ।

ଟାଣି ତେଲାସଲେ ଉରଜ ଅସଲେ ଅଣି କୃଷ୍ଣକୁ ବସାଉଁ
ଟହ ଟହ ବିନୁ ଅଧରେ ଅଧର ମିଶାଇ ଚମୁନ ଦେଉଁ

ଉଦ୍ଧବ ହେ !

ଟଙ୍କାର ନୋହୁ ଅମ୍ବେ

ଟଙ୍କା ହୃଦୟକମଳ ଛାଡ଼ିବେ ରେଦ କହୁଥୁଛୁ ତୁମ୍ଭେ । ୧୧ ।

ଠାବ ନ କଲ ଏତେକେ ହେ ଉଦ୍ଧବ ! ସଖାଭାବେ ସଙ୍ଗେ ଥାଇ
ଠିକେ ରାଗର ଭାବ ଗୋଇଁଠା ସେ ହୃଦ ପଦ୍ମେ ଛନ୍ତି ବହୁ

ଭବବ ହେ !

ଠୁଳ ପ୍ରଭୁ ତେବେ ଜାଣି

ଠାକ ଚକଟ ପାଦ ପଦ୍ମ ଚନ୍ଦ୍ର ହୃଦୟ ଦେଶରେ ଅଣି । ୧୬ ।

ତାଙ୍କ କହୁଅଛୁଁ ଜଗତେ ବିଦିତ ଲୁଚା ଶ୍ରେୟ କଥା ନୋହି
ତୋଳେ ଦେଖିଅଛୁଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଇନ୍ଦ୍ରାଦି ଗୋପୁଁ ଗଲେ ଜ୍ଞାନ ପାଇ

ଭବବ ହେ !

ତାଙ୍କ ମୁରଲରେ ହରି

ତରୁର ଆମ୍ବକୁ କହି ଧର୍ମ କଥା ନ ପାରିଲେ ଅନ କର । ୧୭ ।

ତାଳ ରବି ଶଶୀ ମନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟରେ ହୃଦାଶନେ ହେମାସନ
ତାଙ୍କି ମନ ଚକ୍ଷୁ ପବନ ନିରୋଧ କହିଲେ ସେ କୃଷ୍ଣ ଧ୍ୟାନ

ଭବବ ହେ !

ତମ ନୋହେ କଥା ସେହି

ତଳ ହଳ କଳା ଫଣୀ ଯା ନିକଟେ ସେଇ ପାରେ ଅନେକ ଗୁଣି ॥

ଅନେକ ତପ ଜପ ଶର୍ଥ ବ୍ରତରେ ନ ପାରିନ୍ତି ମୁନି ଧର
ଅନୁମାନ ଅନୁରବହିଁ କଲୁନି ଅନୁରାଗବଶ ହରି

ଭବବ ହେ !

ଅତି ପ୍ରେମ ହେମ ରଜ

ଅଶା ପୂର୍ଣ୍ଣ କଲେ ଗାଉ ଗୋପୀକର ହୋଇ ସେ ବନ୍ଧୁ ବାଳକ ॥

ତାଙ୍କ ତୁଲେ ଅମ୍ବେ ମାନବତା ହେଲେ ଗୁଞ୍ଜା ଫଳ ପ୍ରାୟେ ଦଣ୍ଡ ॥
ତନୁଯାକ ଦବ୍ୟ ଅନୁରାଗ ପୂରି ମୁଖରେ ତମ ପ୍ରକାଶୁଁ

ଭବବ ହେ !

ଭୁଟ ଦେଉଆଉଁ ଗାଳ

ଭରଣ ଧରି ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ି ଶୁଣି କହେ ବନମାଳୀ । ୧୮ ।

ଥୋକାଏ ଲଜ ଯେଉଁ ଏଣୁ କହିଲୁଁ ତୁ ଯେଣୁ ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ
ଥୁଲୁ କୁଞ୍ଜରେ ଅଲୋକିତ ରସରେ ଭୁଲିବନୁ ଦଗବାସ

ଭବିଷ୍ୟ ହେ !

ଥୋଇଲେ ଅନେକ ଚିତ୍ତ

ଅସ୍ତେ ନ ପାଇଁ ମଦନ ଜଳଧରେ ପଡ଼ିଲେ ତହିଁ ନୟନ । ୧୭ ।

ଦେହ ଦେଖିବା ପାଇଁ ବସୁନ୍ତରଣ ବିଚାର କଲେ ମାଥୋଇ
ଦଇନି କଲୁଁ, ବୋଲେ ଅସ କଲକୁ ଦୁଇ କର ଶିରେ ଦେଇ

ଭବିଷ୍ୟ ହେ !

ଦଗମ୍ଭର ପ୍ରାୟେ ହେଲୁଁ

ଦେଖିଲୁଁ ଲଜ ମରଣହୁଁ ବଳଲ ମୁଦ୍ରା ଲୋଚନେ ଗଲୁଁ । ୧୮ ।

ଧୂରୁଁ ଦେଖି ବୋଲେ ମିଶିଛି ବସନ ଚିତ୍ତି ନଥ ଯେ ଯାହାର
ଧରଣୀ ଦ୍ୱିଭାଗ ହେବ ପଶିଯିବୁଁ ଏମନ୍ତ ହେଲ ଶରୀର

ଭବିଷ୍ୟ ହେ !

ଯାଇଁ ସମସ୍ତେ ମିଳିଲୁଁ

ଧରାଧର କରି ପିନ୍ଧିବା ବସନ ଯେ ଯାହାର ଚିତ୍ତି ନେଲୁଁ । ୧୯ ।

ନିଷ୍ଠେ ଜାଣିଲୁଁ ସୁରୁଷ ଦୂତ ବୋଲି ମରମ ବାରତା ନାହିଁ
ନିଜ ନିକର ତାଙ୍କ ଅମ୍ବ ବିଚାର ତୁମକୁ କହିବେ କାହିଁ

ଭବିଷ୍ୟ ହେ

ନିଜ ଲୋକ ତୁମ୍ଭେ ତାର

ନନ୍ଦସୁତ ସଙ୍ଗେ ପୀରତି ଅମ୍ବର ଦେବକୁହୁଁ ଅଗୋଚର । ୨୦ ।

ପ୍ରେମ ପରଶ ନ ପାଇଥିବା ଯାକେ କାଞ୍ଚନେ ଥାଇ ମୁହାଁସ
ପ୍ରବେଶ ଖୁଡ଼ୁତା ନୋହିଥିବା ଯାକେ ମାତୁଲମାନେ ସବସ

ଭୂବର ହେ !

ପିତା ପୁତ୍ର କନ୍ୟା ଶଶ

ପତି ସ୍ତ୍ରୀ ନ ପାଇ ଥିବା ଯାକେ ପିତୃଲୀ ଧୂଳିରେ ମର । ୧୧ ।

ଫଳକ୍ରମେ ଫଳ ଖାଉଥିବା ଯାକେ ନାନାଦ ଛାନ କଥନ

ପୂଜା ହବଦ ଶୁଭଲ ଶଙ୍ଖେପ୍ରାୟ କର୍ମଚିତ୍ତ ପ୍ରେମ ଶୂନ୍ୟ

ଭୂବର ହେ !

ଫେଡ଼ି କହୁଛି କହିବ

ଫୁଲବନେ କାନ୍ଦେ ଯାହାକୁ ନେଲେ ସେ କହିଛି ବାରେ ଅସିବ ।

ବଡ଼ କଥା କଲ ଅଜଲ ଭୂବର କହିଲ କୃଷ୍ଣ ସନ୍ଦେଶ

ବାରତା ପାଇଲୁ ତୁମ୍ଭକୁ ଦେଖିଲୁ ଏ ଆମ୍ଭ ଲର ବିଶେଷ

ଭୂବର ହେ !

ବୋଲିବ ଏତେ ମାତର

ବିନୟ ହୋଇ ଗୋପୀ ଏ ମାଗିଛନ୍ତି ପ୍ରେମ-ପାଞ୍ଚୋର ମନ୍ତ୍ର । ୧୨ ।

ଭାବେ ଗଦ ଗଦ ବିଚ୍ଛଳ ବଚନ ନୟନ ଜଳଜଳକା

ଭଗଇ ଭାବରେ କଷ୍ଟ ତା କୁଣ୍ଡିତ ପୁଲକେ ରୋମ ମାଳକା

ଭୂବର ସେ

ଭାବେ ଗୋପୀ ପ୍ରଶଂସିଲେ

ଭଲ କରି ରହମାଲା ଏ ବାଞ୍ଛଣ ଭୂବର ମେଲଣି ଦେଲେ । ୧୩ ।

ମଣ୍ଡାଇ ରଥ ସଜ କରି ଭୂବର ନଳ ଦୁଆରେ ମିଳିଲା

ମହାପ୍ରଭୁକୁ ମୁଁ କି ବୋଲି ବୋଲିବ ଯଶୋଦାଙ୍କୁ ଜଣାଇଲା

ଭୂବର ହେ !

ପିତା ପୁତ୍ର ସ୍ନେହ ବହୁ

ମହାପ୍ରଭୁ ବୋଲି ବୋଲୁ ସେ ଦୁଣ୍ଡରେ ବସୁଷରେ ବଡ଼ ଦୁହିଁ ॥

ଜନମ କାଳରୁ ଅନେକ ପ୍ରମାଦୁ ରଖିଲେ ତାଙ୍କୁ ଅମିକା
ଯହିଁ ଥିଲେ ତହିଁ ସାତ ପାଞ୍ଚ ନାହିଁ ରକ୍ଷଣୀ ଧନ ମୋ ଧନା

ଭବିଷ୍ୟ ହେ !

ଯାଇ ତୁ ନ ପାସେଇବୁ

ଯଶୋଦା-ଅକ୍ଷୁଣୀ ଯଷ୍ଟିର କୁଶଳ ବାରତାହିଁ ଦେଉଥିବୁ । ୨୬ ।

ରତନ ବସନ ଅଳଙ୍କାରମାନ ଭବିଷ୍ୟେ ମେଲଣି ଦେଲେ

ରଥ ପଛେ ପଛେ ସୁଦାମ ସୁବଳ ଗୋପାଳେ ପାଞ୍ଚେଇ ଘଲେ

ଭବିଷ୍ୟ ଯେ

ରାଜଦାଣ୍ଡରେ ରହିଲେ

ରଥୁଁ ଓଁକାଉଣି ସ୍ନାତ୍ନ ସାଗଣ ଭୂଠି ଶିରେ କର ଦେଲେ । ୨୭ ।

ଲଗିଲେ ରଥ ସିଂହଦ୍ୱାରେ ଭବିଷ୍ୟ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କଲେ

ଲଗିଲେ ପଦ୍ମ ଚରଣେ ପଡ଼ିଣ ଭୂଠି ଶିରେ କର ଦେଲେ

ଭବିଷ୍ୟ

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାଇ ପ୍ରଭୁ ଗଲେ ଯେ

ଲକ୍ଷ୍ମୀପତି ପୁଣି ପୁଣି ପରୁରନ୍ତ୍ର ନୟନ ଅଶ୍ରୁ ସଞ୍ଚରେ । ୨୮ ।

ବ୍ରଜେ ବଧୂଭବ ସୁମରି ଭବିଷ୍ୟ ଅବନ ଲେଚନ କଲେ

ବେଳକୁ ବେଳ ଚିରଳିତ ବଚନ କଷ୍ଟ ଦା କୁଣ୍ଡିତ ଦେଲେ

ଭବିଷ୍ୟ ଯେ

ବିହ୍ୱଳ ଯଶାକୁ ରକ୍ଷି

ବହୁ ଝୁର ଝୁର ନୟନ, ଲେଚକ କାଠନ ଲଜ ଭୟ ତେଜ । ୨୯ ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶୋକପିତ୍ତ ମଧ୍ୟେ ବୁଡ଼ିଲେ ଭବିଷ୍ୟ ଯଶାକୁ ଦେଖି

ସେହୁ ସୁମରି ବୋଇଲେ ବୃନ୍ଦାବନେ ବୃନ୍ଦାବତୀ ପ୍ରିୟପତ୍ନୀ

ଭବିଷ୍ୟ ଯେ

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଧ୍ୟାନେ ଜାଣିଲେ

ସଜଳ ଲୋଚନ ସକମ୍ପ ଅଧର ଭବବେ ଧରି କାନ୍ଦିଲେ । ୩୦ ।

ସଚେତ ହୋଇଣ କହଇ ଭବବ ସମ୍ବେଶ ଗୋପପୁରର
ସବୁ ଗୋପୀଏ ମାଗିଛନ୍ତି ଗୋସାଇଁ ପ୍ରେମ ପାସୋରା ମନ୍ତ୍ରର

ମହାପ୍ରଭୁ !

ସଦା ଚକ୍ରିଭାବ ଶୁଣି

ସମ ନୋହନ୍ତି ସେ ବନ୍ଧୁରେ ଗୋପୀକା ଗୋଟିକ ଗୋଟିଏ ମୁନି ।

ଶଙ୍ଖାସା ରଣାସା ରଜକ ତାମୁଲୀ ମାଲୀ ଗୋପୁଁ ଶୁଭିଗଲେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ରତନ ବିକାଶୀ କାପେଡ଼ୀ ବାନ୍ଧ ବୁଣା ପଲାଇଲେ

ମହାପ୍ରଭୁ !

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଗୋପପୁରେ

ଶିବ ଶିବ ବାଣୀ ଭଜସୁରେ ଶୁଣି ସବୁ ଗୋପୀଙ୍କର ଘରେ । ୩୧ ।

ହା ହା କୃଷ୍ଣ ବୋଲି ଗଲା ଧରାଧର କାନ୍ଦି ଏକକୁ ଅରେକ
ହଜାଇ ଜ୍ଞାନ ଶୋକସିନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟରେ ବୁଡ଼ାଇ ତହିଁ ବିବେକ

ମହାପ୍ରଭୁ !

ହତ୍ୟା ହେବେ ସିନା ମଲେ

ସ୍ତ୍ରୀରୁ କଠିଣ ହୃଦୟ ଦୁମ୍ବର ବୋଲିବା ବାରେ ନଗଲେ । ୩୨ ।

କ୍ଷମାନୟ କହେ ଶୁଣି ହେ ଭବବ ! ନିରତେ ଅଛୁଁ ଗୋପରେ
ଛଡ଼ି ନିନ୍ଦ୍ରାଭାବ ସ୍ବପନେ ଯେସନ ମନ ଖେଳେ ସବୁପୁରେ

ଭବବ

କ୍ଷଣେ ଗୋପୀ ଲଲା ଶୁଣି

ଛଇ ପ୍ରାୟେ ମୋତେ ଦେବ ଶ୍ରୀ ପ୍ରତେ କବି ଭୁପତି ପ୍ରେ ରଣି ॥

ବିଷ୍ଣୁଦାସଙ୍କ ଚଉତିଶା

ବିଷ୍ଣୁଦାସ ଭକ୍ତ ପୁରୀ ଯୁଗର ଜଣେ ମହାବନ । କଳାବତୀ ବାବର ରଚୟିତା
ବାଣସୀର ରାଜା ରଘୁନାଥ ଦୁରଦରଶନ "ବିଷ୍ଣୁଦାସ" ଦେଇ ପାଙ୍କ ପାଙ୍କ ସଙ୍କରେ
ବନ୍ଦିତାନ୍ତରାଳରେ ରଖିଥିବାର ଲେଖିଅଛନ୍ତି । "ବିଷ୍ଣୁଦାସ ଜାମଲେ ବନ । ଯେହୁ ଶୀତେ
ପଞ୍ଚବଟି ଯୁକ୍ତ" ଏହାମଧ୍ୟ କଳାବତୀରେ ଲେଖାଅଛି । କଳୁ ଦୁଇଗୋଟି ଚଉତିଶା,
ସାବିତ୍ରୀ ଚଉତିଶା ବାବର ଓ କଳାବତୀ ନାମକ ଖଣ୍ଡେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ବାବର ଛାଡ଼ି ପାଙ୍କର ଅନ୍ୟ
କୌଣସି ଲେଖା ମିଳିନାହିଁ । ସେ ସେ ଥିବି ଭକ୍ତ ଦରର ବବ ଏହି ଚଉତିଶା ପାଠ୍ୟର
ପ୍ରମାଣ । ପ୍ରାଣର ସେମ ବାଗପଥରେ ସମ୍ଭବ । ଓଡ଼ିଆ କବି ଜାତ । ସଂଖ୍ୟାବଦ୍ଧ
ଏକ ଚଉତିଶା ଦୁଇ ପ୍ରାଣର ବନ୍ଦିତାରେ ଓଡ଼ିଆ ହୃଦୟର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ କରୁଥିବାର
ପ୍ରତିଷ୍ଠାପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଲକ୍ଷ୍ୟ ।

କମଳଦଳଲେଉଟନ !

କୁରଙ୍ଗ ଅଙ୍କ ବଦନ !

କରବରଗାମୀ ଧନ ! ମୁନିମୋହନ !

କୃଷ୍ଣୋଦର-ରୂପରାଶି ! କୁହଳ ଚିକ୍ତୁଣକେଶି !

କନ୍ଦର୍ପ-କେଳି-ଲୀଳାସି ପିକବଚନ !

କାମିନି ରେ ଗୁଣି ତୋ ମୁଖ

କାମଦେବକାଣ୍ଡ ନିତ୍ୟେ ଦେଉଛି ଦୁଃଖ । ୧ ।

ଖଞ୍ଜନାନୟନା ସଖି !

ରସିକା ! ଅଜନ୍ମ ସୁଖୀ !

ସଖେହେଁ ନୟନୀଁ ତୋତେ ନୋହେ ମୃରୁଛି

ଖଣ୍ଡି ସେ ସୁଖ ବିଧାତା

ଖଟାଇଲା ଘୋର ଚନ୍ଦ୍ରା

ମଣେ ଯେ ନ ଶୁଭ, ମୋତେ ଶୁଭୁ ସୁକେଶୀ

ଖଟୁଥିବି ସନ୍ତତେ ତୋତେ

ଖଣ୍ଡେଦୁଶେଖର ଏହା କରବେ ମୋତେ । ୨ ।

ଗୁପ୍ତ ବନସ୍ତୁ ତୋର ଶୁଣନ୍ତେ ଶଶିର ମୋର
 ଦାରି ହୋଉଥାଇ ପ୍ରସ୍ତେ ମଧୁଚନ୍ଦ୍ରାସି !
 ଶେଲେ ଚାହିଁବା ନୟନ ବନ୍ଦୀ କରାଅଛୁ ମନ
 ଶୁଣରେ ଶୁଣାଇବନି ଯୁବନାୟିକା
 ଗରୁଡ଼ର ସେତେ ସେନେକ
 ଗୁପ୍ତ ଜାତୀରେ କରି ଜାଣିଛୁ ଦେହ । ୩ ।

ଦଳସ୍ତମ୍ଭ ଦଳ ନିଆ— ସମୟେ ଚନ୍ଦ୍ରଲେ ତୋତେ
 ମଦନ କରଇ ମୋତେ ଅତି କାନ୍ଦର
 ଦୋଷୁଥାଏ ଦିବାନିଶି ଅନୁବରତରେ ବସି
 ଅଧର ଉପରେ ଦେବ ବୁଲୁନ ତୋର
 ଦେନି ତୋର ବନସ୍ତୁ ଶୁଣ
 ଦାରି ହୋଉଥାଇ ନିରନ୍ତରେ ପଶୁଣ । ୪ ।

ନିରନ୍ତରେ ନୟନରେ ତୋ ରୂପଥାଇ ନିର୍ଭରେ
 ନ ପିଞ୍ଚୁଛଇ ନୟନ ଅଦୃଶ ତରେ
 ନାଗଞ୍ଜରତନ ଜନ୍ମେ ଜନ୍ମେ ମୋତେ ହିମ୍ବସୁବ
 ନିରନ୍ତରେ ଏ ବର ମାଗଇ ଶଙ୍କରେ
 ନାଚକଲେନା ଚଉତିଶା ! ।
 ନିଷ୍ଠେ ମୁଁ ତୋହୋର ଦାସ ଶୁଣ ସୁନ୍ଦର ! । ୫ ।

ତନ୍ମୁମାବଦନ ତୋର ତକୋର ଲୋଚନ ମୋର
 ଚନ୍ଦ୍ରା କରୁଥାଇ ନିତ୍ୟ ତୋର ବଦନ
 ତନ୍ମୁ ଏବେ ବିଷ ମୋତେ ଜୀବନ ଥିବ କେମନ୍ତେ
 ତୋହୋର ବିହୃଦେ ଗଲେ ଯାଉ ଜୀବନ

ଗୁରୁକେଶ ! ମାଗଇ ତୋତେ

ଚିତୋଇବୁ, ଅନୁକ୍ଷଣେ ଚିତ୍ତରେ ମୋତେ । ୬ ।

କ୍ଷଣୋଦର ! ଶିଳ୍ପତଳ— ମଣ୍ଡମା ନାଗଞ୍ଜବର !

ତାପ ନ କରିବୁ ମନେ ବାଳିଷା ମୋର !

ଛତ୍ର ଯେତେ ଦୂରେ ଥୁ ଲ ଅଛୁ ତୋହୋ ପାଶେ ରଲେ

ବିଶ୍ୱରୁ ଏମନ୍ତ ମୋ ଜୀବନ ତୋର

ଛତ୍ରପି ତୋ ମନରୁ ଚନ୍ଦ୍ର ।

ଛଇଲମୋହିନି ତୁ ! ମୋ ଜୀବନଦାତା । ୭ ।

। ଜଗନ୍ନାଥେ ଯୋଡ଼ି କର ମାଗୁଥାଇ ଏହି ବର

ଯୁବଜୀବନ ବାରେ ରେଷାଅ ମୋତେ

ଯାମିନୀ ଶୟନେ ନେହେ ନିଦ୍ରା ନ ମାଡ଼ଇ ମୋତେ

ପ୍ରାଣଧନ ସ୍ତମ୍ଭେ ଅବା ଦେଖନ୍ତି ତୋତେ

ଜୟଥାଇ ସନ୍ତୁତେ ଏହା

ଯୁବଜୀବନ କରିଥିବୁ ସୁଦୟା । ୮ ।

ଝଲକନୟନ ! ତୋର ସେନେହେ ବଞ୍ଚେ ଶୂନ୍ୟବା

ନୟନେ ମୋ ଦିଶୁଥାଇ ନିଶିଦିବସେ

ଝରଝର ତନୁ ଶୀତ ରୁଚଇ ନାହିଁ ଚନ୍ଦନ

ଝମଝେହେଁ ମିଳିବି ତ ତୋହୋର ପାଶେ

ଝାଡ଼ରେ ଯେ ଥାଇ ମାଲତୀ

ଝମଝେହେଁ ଚୂଙ୍ଗା ନ ଛଡ଼ଇ ତା କଡ଼ । ୯ ।

ନିର୍ମଳ-ନାରଜ-ନେତ୍ରି ! ନିର୍ମଳ କେଦଳୀ-ଗାନ୍ଧୀ !

କିପା ପ୍ରାଣ ରହିଅଛି ତୋତେ ନ ଦେଖି

ନାହିଁ ମୋ ଦେହରେ ମନ ଅଛି ତୋର ସନ୍ନିଧାନ
 ନୟନ ପ୍ରଭାମା ମୋର ଜୀବନ ସଖି
 ନିଶି ଦିବା ଲକ୍ଷେ ବରଷ
 ନ ଦେଖିବାରୁ ତୋହୋର ମଧୁର ହାସ । ୧୦ ।

ଟଳ ମୋ ଅଙ୍ଗରୁ ପ୍ରାଣ ଯିବାକୁ ବିଶ୍ୱରୁ ଥାଇ
 ତୋର ଆଲିଙ୍ଗନ ଭାବ ବିଶ୍ୱରକର
 ଟାକିଥାଇ ଅନୁସ୍ରବେ ପ୍ରିୟା କି ଅସିବ ଏଣେ
 ରହିଅଛି ପ୍ରାଣ ତୋର ଗୁଣ ସୁମର
 ଟେକି ଅଛି ଆଶ ମୁଁ ତୋତେ
 ଟଳ କି ଆକାଶ-ଶଶୀ ପଡ଼ିବ ହସ୍ତେ । ୧୧ ।

ଠାଣ ତୋର ପସ୍ତୋଧର ଯେବେ ଧରିବ ମୋ କର
 ସେ ଦିନ ଜନମ କାଳ ଫଳ ଦର୍ଶିବ
 ଠାଟିକ ଚିରୁକେ ତୋର ସୁଖେ କି ଲାଗିବ କର
 ବଥାତା କି ଏ ନିକଟେ ଏ ବର ଦେବ ?
 ଠାବେ ଠାବେ ଲେଖି ତୋ ମୁଖ
 ଠାଟିକ ଦର୍ଶନେ ସଖି ! ଲଭଇ ସୁଖ । ୧୨ ।

ଡାକୁ ଯେ ତୋଲାରେ ଠାରି ଡମ୍ବରୁ-ମଝା ସୁନ୍ଦରି !
 ଡାଳିମ୍ବ ଗଜ ଦଶନି ! ମୈତ୍ରରେ ମୋତେ
 ଡକା କରଇ ମଦନ ସେ କଥା ଚିନ୍ତିଲେ ମନ
 ଦମକର ହୁଅ ମୋର ଚିନ୍ତିଲେ ତୋତେ
 ଡରୁଥାଇ ତୋର କୋପକୁ
 ଡର ଏବେ ହୋଇଲ ମଦନ ବାଣକୁ । ୧୩ ।

ଚମ ପ୍ରାୟେ ନ ମଣିମୁ ଏମନ୍ତ ନିଷ୍ଠେ ଜାଣିମୁ
 ଜୀବନ ଶରୀର ମୋର ଅସ୍ମରୁ ତୋର
 ତାଳ ତୋ ସୁଧା ଅଧରୁ ପାନ କରିବାର ଯାଏ
 ମତେ କି ଜୀଆଇଥିବ ପଞ୍ଚମ ଶର
 ତାଳେହେଁ ତୁ ପ୍ରଭୁ ମୋହର
 ଚମ ପ୍ରାୟେ ନ ବୁଝିବୁ ନିଷ୍ଠେ ତୋହର । ୧୪ ।

ଏଣାକି ଉଦୟ କାଳେ ଅମୃତ ଦଳ ଲେଚନି !
 ଆଦର ହୃଦୟ ସଖି ! ତୋ ମୁଖ ଚିନ୍ତି
 ଆନରେ ନ ଥାଇ ମନ ନିରନ୍ତରେ ତୋତେ ଧ୍ୟାନ
 ରଜନୀ ପଦପରାଜ କରିନ୍ତି ନିତି
 ଅବନୀରେ ଯେତେକ ସୁଖ
 ଅଶ୍ରୁପ୍ରାୟେ ନ ମଣଇ ଦେଖି ତୋ ମୁଖ । ୧୫ ।

ଦରୁଣୀ କୁଳ ରତନ ତୋତେ ଲଭିଥିଲେ ମନ
 ଅନ ନାରୀ ନିକଟକୁ କେମନ୍ତେ ଯିବ
 ତୋ ଭାବ ରସ ସମାନ ନାହିଁ ନାହିଁ ତ୍ରିଭୁବନ
 ରଘୁରାଜ ସରିକରି କେ ଜାଣିଥିବ ?
 ତୁ ମୋହର ଜୀବଜୀବନ
 ତୋର ବିନୁଁ କପା ରହିଅଛି ପରାଣ । ୧୬ ।

ଥେରୁ-ଶିରୋମଣି ପ୍ରିୟା କରୁଥିବୁ ମୋତେ ଦୟା
 ଅପଣା ସେବକ ଦୋଷ କଲେହେଁ ସହ !
 ଥୁକୁ ଏମନ୍ତ ବରୁଣ ଆନ ମନରେ ନ ଧର
 ଦୋଷ ମୋର ଛଡ଼ିଥିବୁ ପରାଣ ସହ !

ଥୁବି ଦାସ ହୋଇ ତୋହର
ଅଳ-ନିତମ୍ବିନ ! ମୋର ଏହି ଚିନ୍ତର । ୧୬ ।

ଦୟାଜଳନିଧି ପ୍ରିୟା ଦାସଜନେ କରୁ ଦୟା
ତେଣୁ ମୋହର ଭରସା ଅଛି ଅପାର
ଦେଖିଲେ ବଦନ ତୋର ଛାଡ଼ିବା ଦୁଃଖ ମୋହର
ଭୟିକା ରମଣୀ ତୁ ମୋ ସୁଖ-ସାଗର
ଦୟା ଯେବେ କରବେ ହର
ଦେବି ତୋହର ସେବାକୁ ଶରୀର ମୋର । ୧୭ ।

ଧୀରଗାମୀ ନିଶା କାଳେ ଏକାନ୍ତ ଶୟନ ବେଳେ
ମାନସିକେ ତୋତେ ଅଣି ସଙ୍ଗ କରଇ
ଧୀରେ ହୃଦରେ ପକାଇ ଅଧରେ ଚନ୍ଦ୍ରନ ଦେଇ
ନ ଦେଖି ନୟନୁ ବେଗେ ଧାର ଗଲଇ
ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ ମହିମା ତୋର
ଧର୍ମର୍ଥ ଗୁଣଇ ଗୁଣ ଚନ୍ଦ୍ରଲେ ମୋର । ୧୮ ।

ନାହିଁ ନାହିଁ ନବ ପଞ୍ଚ— ଭୁବନେ ମହିମା ତୋର
ନିଶ୍ଚେ ତୁ ନାଗରା-ଶିର ମୁକୁଟ-ମଣି
ନୟନେ ଯେହୁ ଦେଖିବ ସେ କି ତୋତେ ମୃରୁଛବ
ମଦନ-ଜଳନିଧି କି ତୁ ସେ, ଚରଣୀ
ନାରାଧରେ ଝାସିବି ଅଙ୍ଗ
ନାଗରା ରତନ ତୋର ଲଭିବି ସଙ୍ଗ । ୧୯ ।

ପଦ୍ମମୁଖ ପଙ୍କଜ ନ— ଯୁନ ତୋଳେ ମୋତେ ଦେଖି
ସରାସ ହୋଇ ଉଠିବା ଭାବ ଚନ୍ଦ୍ରଲେ

ପରାଣ ଲେଉଟାଇ ତୋର ନିକଟକୁ ଗମିବାର
 ନ ଯାଇ ରହଇ ଶିବ ଶିବ ବୋଲିଲେ
 ପାସୋରରୁ ନାହିଁ ମୋତେ
 ପରାଣ ହିଁ ଦେବି ଧନ ! ତୋହୁ ନିମିତ୍ତେ । ୧୧ ।

ପୁରୁଣା-ଆନନ୍ଦ ! ମୋତେ ମେଲଣି ଦେବା ସମୟେ
 —————
 ଲୁହେ ଯେ ଆଶାନ (?) କଲୁ ଲେଉଟନ ବେନି
 ପୁଣିଲ ପରାଏ ହୋଇ ନିଶାସ ଖରେ ପକାଇ
 —————
 କାତର ହୋଇଲୁ ମଥାଠାରୁ ସଜନି !
 ପଲ୍ଲିଲ ଯେ ସୁନର ନାସା
 —————
 ପାଇ କୋଥରୁ ନଇଲ ମୁଖରୁ ଭାଷା । ୧୨ ।

ବିଗୁର ସେ କଥା ମାନ ବୁଜଇ ବେନି ନୟନ
 ବୋଲଇ ସେ ବିଧୁମୁଖୀ କି କରୁଥିବ
 ବିଗୁର ମୋହର କଥା ପାଉଥିବ ବହୁ ବ୍ୟଥା
 ନରନୁରେ ମୋର ମୁଖ ଧ୍ୟାନ କରିବ
 ବାଲା ! ମୁଁ ବୋଲଇ ଏମନ୍ତ
 ବେଭାରେ ତ ଜାଣି ଯେ ଯାହାର ସେମନ୍ତ । ୧୩ ।

ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦେହ ଧାତା ଗଢିଲ ଏକ ଜୀବନ
 ଭାବନ ! ଭଦ୍ରଲେଉଟନ ! ଏମନ୍ତ ଜାଣ
 ଡେଟାଇଲ ଧାତା ବଲ୍ଲ ଯୋଗରେ ସଙ୍ଗତେ ତୋର
 ନିଶାସେ ମୁଁ ମୁହଁବି କି ସୃଷ୍ଟି ନ ଜାଣ
 ଭୋକା ମନ ଭାତେ ସେସନ
 ଭ୍ରମର ମାଲଜା ବିନୁ ଆନରେ ମନ । ୧୪ ।

ମଦ୍ଭୁବନବନ୍ଧୀ ମନ କମଳ ନୃଶାଳ ବନୁ
 ଅନରେ ରସର ନାହିଁ ମୃଗଲୋଚନ !
 ମନରେ ଏଣୁ ଭରସା ଶୁଣିବେ ସବେଜ ଦୃଶା
 ମୋର ବନୁ କେତେ ନେଉଥିବୁ ରଜନୀ
 ମଦ୍ଭୁବିକ ଚୂଡ଼ ବକୁଳେ
 ମଉନ ହୁଅଇ ନ ପାଇଲେ ବିକଳେ । ୧୫ ।

ଜାଣୁଛୁ ଯୁବତୀ ର— ତନ ଯୁବା ଶିରୋମଣି
 ଯାହା ବୋଲିଅଛି ନିଶି ଶେଷ କାଳରେ
 ଯେମନ୍ତ ସେ କଥା ଅନ ନୋହୋଇ ଜାଣୁ-ରତନ !
 ଯେମନ୍ତେ ଧନ୍ୟ ହୋଇଲୁ ଜନ ସଂସାରେ
 ଯେତେ ତୋର ମୋର ବିରୁଦ୍ଧ
 ଜୟ ଜୟ ସରଇ ରଜନୀ ବାସର । ୧୬ ।

ରମଣୀରତନ ବାମା ରସିକା-ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରମା
 ରସର ଯାହାର ମନ ଯାହାର ତହିଁ
 ରସର ବି ତାର ମନ ଦେଖିଲେ ସ୍ଵର୍ଗର ଜନ
 ଏମନ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧ ଥିବୁ ଅମଳମୁଖି !
 ରତନ ସେ ସୁନାରେ ସଙ୍ଗ
 ରୋହାଇଲେ ଅନ ସଙ୍ଗେ ନ ଧରେ ରଙ୍ଗ । ୧୭ ।

ଲବଣ୍ୟମଣି ସୁନ୍ଦରି ! ଲଳ ଲଳ ଭାବ କରି
 ପ୍ରଥମ ସବେଟେ ମୋତେ କଥା ନ କହୁ
 ଲୁଅଇଁ ବିଦନ-ଇନ୍ଦ୍ର ବରଷାଇ ସୁଖ-ସିନ୍ଦୁ
 ଭଲ କରି ମୋ ମୁଖକୁ ଟେକି ନ ଚୁହୁ

ଲଜ ଯେବେ ଶୁଦ୍ଧିଲୁ ମୋତେ

ଲବଣ୍ୟ ବଚନେ ବଣ କଲୁ କହୁତେ । ୬୮ ।

ବର୍ତ୍ତୁଳ ନିତମ୍ବ ଦେଶ ବଳନ ମାରି ବଳନ

ଦେଖିଲେ ହୃଦୟ ମୋର ହୋଏ ଆତୁର

ବୋଲଇ ବିଧୁବଦନ ! ତୁ ମୋ ହୃଦୟମଣ୍ଡଳ

ଦେଖାଇବୁ ନାହିଁ ମାରି ବଳନ ତୋର

ବାନ୍ଧବ ରେ ହସ୍ତ ଯେ ଶୁଣି

ବୁଦ୍ଧି ଏବେ ଭ୍ରମ ମୋର ସେ ରସ ଶୁଣି । ୬୯ ।

ଶରଦ ଶଶୀ କରଣ କାହାକୁ କରେ ଶୀତଳ

ମୋତେ ଶୀତଳ କରଇ ତୋ ମୁଖ-ଗୁନ

ସତେହେଁ ଶଶିଶେଖର ଏହା କି କରବେ ମୋତେ

ତୋହୋ ମୁଖ ଦେଖି ହୋଉଥୁବ ଅନଳ

ପିନ୍ଧୁ ତଟେ ଶିବ ସେବକ

ସେ ଫଳୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମେ ତୋତେ ଲଭିବି । ୭୦ ।

ଶିଶୁସ କୁସୁମ ଅଙ୍ଗ ସଦନ ଜୟନ ତୋର

ନୟନକୁ ବଳି ଘର କାମଦେବର

ସତେହେଁ କି ସର ନଖ ତହିଁ ଦେବି ପ୍ରିୟେ ! ରେଖ

ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଭାଗ୍ୟ କି ଦଶିବ ମୋହୋର

ହେଉ ଥାଉ ଥାଉ ବିଚ୍ଛେଦ

ଶୂଳଧର ନିଧାର କି ପାରିବେ ଖେଦ ? । ୭୧ ।

ମୁଁହେ ତୋତେ ପଶୁରଇ ନଖ ସତ-ଦେବୀ ପାଇଁ

ହଠାତେ ସେ ହୋଉ ବୋଲୁ-ବଦନ ଠାରି

ସେ କଥା ମନେ ବିଚାରି ନ କରୁ ଦୁଃଖ ସଖି !

ଛଡ଼ାଥୁରୁ ଦୁଃଖ ସଖି ! ଦୋଷ ବିଚାରି

ଶୟନରେ ହୋଇ ବିମନ

ସ୍ମରଇ ବିକାରେ ପୁଣି ହୋଇ ପ୍ରସନ୍ନ । ୩୨ ।

ଦଂସଗମନ ! ସୁକେଶ ! ମୋତେ ଚାହିଁ ମନ ଦୃଷି

ରୁମ୍ଭେ ଦେବାକୁ ଓଷ୍ଠ ଗୋଜ ସେ କରୁ

ଦରସରେ ହୋଇ କୋପୀ ଦଶନେ ଅଧର ଚାହିଁ

କଥୁକ ବର୍ପାଇ ଶିର ନୟନେ ଠାରୁ

ହୋଇ କାମବାଣେ ଅସ୍ତୁକ

ଦରସେ ଶରୀର ଯାକ କର ବେପଥ । ୩୩ ।

ସିଦ୍ଧିଚଳ-ମଣ୍ଡଳାବ ବିଦେଶେ ରହି ନାୟକ

ଦୁଇ ହାଥରେ ଏ ଗୀତ ବାରତା ଦେଲା

ସୋର ପୁଣି ପ୍ରିୟା କରେ ଶୁଣି ନିଜ ପ୍ରିୟା ମରେ

ମଲେ ମୁଁ ନିଜ ଜାଇବି ସ୍ନେହା ଲହଲହ

ଛୁଇଁଲେ ଚଉତିଶା ଶେଷ

ଛଡ଼ାଥ ମନୁ ବିରସ ଜୟ ଯମେଶ । ୩୪ ।

ଚଉତିଶା ଚନ୍ଦ୍ରିକା

ମଥୁରାବିଜେ ଚଉତିଶା

୨-୨ କନ୍ଦର୍ପବାଧା-ମଦନବ୍ୟଥା । ୨।୧ ଦୁମିଲ୍ଲସୁତ-କଂସ ।
 ୨।୨ ଛଦ୍ରମ-ବୃଥା ବଡ଼ାଇ । ୨।୩ ବିମନ-ମନଦୁଃଖ । ୨।୪ ସାମଲ,
 ଚକ୍ରା, ଅର୍ଦ୍ଧା—ସେହି ନାମର କଂସର ଅସୁର ଦୁତ । ୨।୫ ଝିଗଡ଼ି କରି
 —କଳହ କରି, ଅନ୍ତୋଶ ରଖି । ୨-୧୧ ଟଙ୍କଧର-ମହାଦେବ ।
 ୨୧।୨-ଟାକି-ଛବିରହି । ୨୧।୩ ଠାବକରିବ—କଳନା କରିବ ।
 ଜମ୍ବୁଧରରସୁଜନକ—ଜମ୍ବୁଧର-ମହାଦେବ ତାଙ୍କର ସୁ ମଦନ ତାଙ୍କ
 ଜନକ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ୨୫।୨—ଅମ୍ବୁଜ-ଅମ୍ବୁବାନଙ୍କ । ୨୬।୩ ଏଶାନପୁରୀ-
 ନରଶାନ୍ତି । ୨୭।୩ ଭ୍ରମାକାନ୍ତ-ମହାଦେବ । ୨୭।୩ ତହିଁ—ଠାରେ ।
 ୨୮।୧ ଧରଣୀଧର-ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ୨୮।୪ ଧାଉଁକାରେ-ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ୨୮।୫ ଠାବ
 —ସ୍ଥାନ । ୨୯।୨ ପଲଣା—ଅନଳ । ୨୯।୩ ଭବାନୀପତିରସୁତା—
 ଭବାନୀ—ପାର୍ବତୀ, ପାର୍ବତୀଙ୍କ ପତି—ମହାଦେବ ତାଙ୍କ ରସୁ ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ
 —ମଦନ, ମଦନଙ୍କ ତାତ—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ୨୫।୧ ମାୟାଧରଙ୍କ ତହିଁ—
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରୁ । ୨୬।୨ ତନଇ-ତନୟ, ପୁଅ । ୨୭।୨ ରୋପି—ନିବେଶ
 କରି । ୨୮।୪ ଲବଣ୍ୟନିଧି—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ୩୧।୨ ଦୁରିତ-ପାପ ।

ଦୀନବନ୍ଧୁ ଚଉତିଶା

୧।୧ ଭାଲେଣି-ଚନ୍ଦ୍ରା । ୨।୧ ସଦନ-ଘର । ୨।୪ ବର୍ତ୍ତିତ୍—ବସନ୍ତ ।
 ୨।୫ ରୁହାଇତ୍—ସେପକ୍ଷ କରିତ୍ । ୩।୨ ଅସିପୁ—ଅମୃତ ।

୪ । ୧ ଗପ—କଦମ୍ବ । ୪ । ୫ ଦୁୟ—ଦୁଇ । ୫ । ୧ ସହାଗୀ—
 ସୁହାଗବତୀ । ୫ । ୨ କାଳିଆ—କାଳୀୟ ସର୍ପ । ୫ । ୪ ବସୋର
 —ପାସୋର । ୬ । ୨ ମୁରଟ—ଧମକତମକ । ୬ । ୫ ଶୂର୍ପିରୁ—
 ଛେଚ୍ଛୁ ଇନ୍ଦ୍ରଜାଳ କରିଦେଉଁ । ୭ । ୨ ଶିଶୁପତି—ଶୀତଳ—
 ଲକ୍ଷ୍ମୀନାୟକ । ୮ । ୫ ଡୋଇ—ଯୁଇ ନାଆଁ । ୧୦ । ଶ୍ରେଣିଶ୍ରେ—ଶ୍ରେଣି
 ୧ । ୨ ଝୁଆଇ—ଠେଲିଦେଇ । ୧୧ । ୨ ନାଶପଣ—ନାଶକଥା ।
 ୧୩ । ୪ ଡକା—ଅତ୍ୟାଶୁର । ୧୪ । ୨ ଡାଲିଶୁଣ୍ଢି ବାରଭାବେ—
 ବାକ ଶୁଣାଣିରେ । ୧୪ । ୪ ଡାଲିଶୁଣ୍ଢି ବାର—ବାଙ୍କଶୁଣାଣୀ ।
 ୧୫ । ୫ ଫୁଟୁ—ବଳିହୋଇ । ୧୬ । ୧ ଶିଳେଚନରପୁଣର—କାମଶର
 ୧୭ । ୧ ଧବର—ସ୍ଥିର । ୧୮ । ୫ ଅଭାବ—ବେଅନୁଗ୍ରହ ।
 ୧୯ । ୪ ଧରଣକୁ—ମନେରଖିଅଛୁ । ୧୯ । ୫ ଧ୍ରୁବକର—ଧାର୍ଯ୍ୟକର ।
 ୨୦ । ୧ ପାଇ—ଫିଟାଇ । ଫୁରୁଣା—ଅନଳ । ୨୧ । ୪ ଫମ—
 ନିଶ୍ଚିନ୍ତ (୧) । ୨୩ । ୪ ବୋଲ—କଥା । ୨୩ । ୪ ଯୋଗରେ ରହିଲେ—
 ମଧୁର ନାଟକ ପ୍ରେମ ଆରୁଧନା ପାଇଲେ । ୨୮ । ରସାଇଛ—ରସରେ
 ଡୁବାଇଛ । ୨୯ । ୧ ଲୟ କରିଥିବା ଯାକ—ଅମ୍ବିଠାରେ ମନ ରଖିଥିବା
 ଯାକ । ୩୧ । ୧ ଶଗଲୁଣ—ଚନ୍ଦ୍ର । ଭର୍ତ୍ତବ—ଲକ୍ଷ୍ମୀରେ ପଳାଇବ ।
 ୩୧ । ୨ ସାବେଣି—ସାବେଣି, ନଟୁ । ୩୨ । ୨ ଝୁଟକର—ଫିଟାଇ ।

ଗେପଜୀବନ ଚଉତିଶା

୧୫ କଟକାଇ—ଯାହା । ୧୬ କକେ—କାହିଁକି ? ୧୮
 ମୃଦୁସେ—କୋମଳ କଥା । ୨ । ୧ ବୋଲ—କଥା । ୨ । ୩ ସିସ ସିସ
 —ସାହା ଯାହା । ୩ । ୧୩ ଚାଢ଼ିକୋଥ—ଗରୁକୋପ । ୪ । ୨ ଘାଟ—
 ଘାଠ—ବ୍ୟର୍ଥ । ୪ । ୧୦ ହାକ—ନିମନ୍ତ୍ରଣ । ୫ । ୨ ମଞ୍ଜୁବ—କ୍ରମର

୭ । ୧୪ ଚିତ୍ର-ବିଚିତ୍ର । ୭ । ୧ ମୁନିଂସ—ଲୋର । ୮ । ୩ ରୁଦାନ
 -ଅଟକାଇ । ୮ । ୧ ଲୁହୁଧନ-ଲୋରନା । ୮ । ୧୪ ସୁଗଜଗଡେ—
 ଦୁର ଜଗତରେ ୧ । ୨ ଝଲଲ—ଲକ୍ଷି ରହଇ । ୧୧ । ୮ ଟମାଳ—
 ଥଣ୍ଡା । ୧୨ । ୧୩ ବିକେ—କାହିଁ ବି । ୧୩ । ୧ ଅନ୍ତେ—ଦୁଦୟୁକୁ ।
 ୧୩ । ୭ ଡକ—ସାପ । ୧୩ । ୧୩ ତେଲାଇ—ଛଡ଼ି । ୧୫ । ୧
 ଅଶଅପରାଧୀ—ନଦୋଷ । ୧୫ । ୩ ବନଅଗଲୁଣି—ବଲେଇ
 ଚୁଲୁଣି । ୧୬ । ୩ ଭୁମ୍ଭରେ—ଭୁମ୍ଭ ଦ୍ଵାର । ୧୭ । ୧୪ ଡଃ—
 ଚଠ ରୁ । ୧୭ । ୧ ଅସ୍ତେ—ପୁର କର । ୧୭ । ୩ ଆଜି ଧନ—
 ଥୋଇଲା ସମ୍ପଦ । ୧୯ । ୩ ଧନ୍ୟ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ନାଶ—(ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ
 ବ୍ରାହ୍ମଣ ନାଶଙ୍କ ଅମ୍ଭ ସମର୍ପଣ କଥା ଭାଗବତ ୧୦ମସ୍କନ୍ଦରେ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) ।
 ୨୧ । ୭ ପାଲଟ—ଫେରି । ୨୨ । ୩ ପରୁଣା—ସୁଖ । ୨୨ । ୭
 ଫାଇ—ଫେଡ଼ି । ୩୩ । ୮ ବରଦ ପୁଣି ଥା—ମୟୂର ଚୁଲିଆ । ୨୯ । ୩
 ବିଜୁ—ବିକଲୀ ୩୩ । ୮ ଦାକନ୍ତି—ଡାକନ୍ତି । ୩୪ । ୧ ଛଣ୍ଡାଳ—
 ରସିକ । ୩୪ । ୨ ଅଦ—ସାପ ।

କୋଳାହଳ ଚଉଡ଼ିଶା

୧ । ୧ କମ୍ପୁ—ଶଙ୍ଖ । ୧ । ୫ କଞ୍ଚନସୁନ-ପଦୁଆଣି । ୭ । ୧
 ସୁମନ—ନିଷିନ୍ତ । ୮ । ୪ ଅଶଶ୍ରୁଳ—ଇନ୍ଦ୍ର । ୯ । ୫ ଝାଡ଼ବିନେ ଦ
 —ବନବିହାରୀ । ୯ । ୭ ଝସକେତନ—ମଦନ । ୧୩ । ୫ ଡକ
 ନାସନ—କାଳୀୟ ସର୍ପ ଦଳନ । ୧୭ । ୩ ସୁଜାଣ—ବିବେକବତୀ ।
 ୧୭ । ୫ ତନୁଭୁଦୟ—ଶ୍ରୀମୋଦୟ । ୧୯ । ୫ ଧନା—ଅଭୁଆ
 ୨୨ । ୧ । ଫଦୋଳ—ଚଳ ହୋଇ । ୨୫—୭ ରତ୍ନବର—ରଥ ।
 ୩୪ । ୭ ଗୋର—ଦୁଃଖ ।

ଉତ୍ତର ଚଉତିଶା

୪ । ୨ ଦାଉଅ—ଶରବକ । ୪ । ୪ ଘଟଣ ମୁରତି—ସୁନ୍ଦର
ମୂର୍ତ୍ତି । ୭ । ୧ ଲର—ବୋଲ । ୭ । ୨ ଛୁନାଇ—ଛୁଆଇ ।
୭ । ୫ ଛନ୍ଦାଳ—କପଟୀ । ୮ । ୪ ଯୋଗିନୀ—ମାତା । ୯ । ୧
ହାଡ଼େ—ବନରେ । ୧୨ । ୨ ସେଲ—ନିଶୁଣୀ । ୧୩ । ୪ ଡଳ ଗାରଡ଼ିଆ
—ସର୍ପ ଆୟୁରୁ କଲବାଲ ଅର୍ଥାତ୍ କାଳୀୟ ଦଳନ । ୧୩ । ୫ ଡରଡ଼ାବେ
—ରଘୁରଣ୍ଡ । ୧୫ । ୨ ଅଶାରୁନ—ଦିଗନ୍ତର । ୧୫ । ୫ ଅନୁବ୍ରତେ—ସବଦା ।
୧୬ । ୫ ଭୁଲସା ବଞ୍ଚିବ—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ୧୭ । ୫ ଆବର—ଗଛ ।
୧୯ । ୫ ଧରଣୀ ପତି—ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ । ୨୪ । ୪ ଭଲଲ—ତକ୍ର, ଯେ ଭଜନା
କରେ । ୩୨ । ୧ ଗୋପୀକୁ—ଗୋପୀମାନଙ୍କୁ । ୩୨ । ୨ ଭାବୁବର—
ସୁଧାବର ଭାବୁ ନାଶ ପାଇଁ । ୩୪ । ୧ ମଙ୍ଗଳ—ବନାପନା ।

କୃଷ୍ଣ ବିଚେଦ ଚଉତିଶା

୧ । ୧ ଅସକତ—ଅବଶ । ୧ । ୩ କାକୁସ୍ଥ ବାଣୀ—କାତର କଥା ।
୪ । ୨ ଘନବରନା—ଘନଶ୍ୟାମ । ୭ । ୩ ଅଚେବନ—ତୋଳାତଳା,
ଠାର । ୧୨ । ୨ ଅନାସୁ—ଅନାଥ । ୧୨ । ୨ ଛମେଥ—ବଡ଼କୁହା ।
୧୬ । ୨ ଜବ ଯଉବନା—ନବ ଯୁବତୀ ।

ନବଘନ ଚଉତିଶା

୧୧ । ୫ ଘରବୁଡ଼ା—ପର ଶ୍ରୀ ଦରଶ କାର୍ତ୍ତା । ୧୬ । ୧ ଭୁଃ—
ଗାଳଦେଇ । ୧୭ । ୧ ଥେଷପତି—ଦୁର୍ଦ୍ଦାନ୍ତ ଶେଷର । ୨୮ । ୪
ଭଙ୍ଗ ଦେବେ—ବ୍ରତ ଭଙ୍ଗିବେ ।

କୃଷ୍ଣ ବିରହ ଚଉତିଶା

୧।୪ କୁସୁମ ବିଶିଷ୍ଟ-ପୁଲକର । ୨।୪ ଖେଦନଲୟ-ଦୁଃଖସାଗର ।
 ୪। ୨ ବିଷାକ୍ତ-ବିଷ ବୋଲା ନୋଇଥିବା । ୧୨। ୩ ଠଣ
 ସରଦିନ ମୁଖ-ସୁନ୍ଦର ପଦ୍ମମୁଖ । ୧୩। ୨ ତଳଧର ଚିତ୍ତ-ସର୍ପଧାରୀ
 ମଦାଦେବଙ୍କ ଶତ୍ରୁ ଅର୍ଥାତ୍ ମଦନ । ୧୩। ୪ ଡେଇଁଇବି-ସ୍ଥିତିବି ।
 ୧୪। ୩ ଭଜନ ବୋଲଣ-ଥଡ଼ା ପରିହାସରେ । ୧୫। ୧ ଅମଳ-
 ନିର୍ମଳ । ୧୬। ୩ ଅଭିନୟ-ମଦନ ୧୭। ୨ ନିଦ୍ରା-ଦେବତା ।
 ୨୮। ୧ ଦେହ-ଦେହ । ୨୯। ୩ ପରଭ୍ରମବଦନା-ବୋକଲବଦନା ।
 ୨୪। ୧ କୁରଙ୍ଗଶାବାହି-କୁରଙ୍ଗଶାବାସି-କୃଷ୍ଣ ମୁଖ ନୟନ ପରି
 ନୟନ ସାହାର । ୨୨। ୨ କୁସୁମାଧ-ଉଦ୍ର ।

ଚନ୍ଦ୍ରାବଳୀ ଚଉତିଶା

୨। ୩ ମହୁର-ଏକପ୍ରକାର ବିଷ । ୩। ୧ ଗୁଣ-ସୁନ୍ଦର । ୩। ୨
 ନିଧନ ଧନିଆ-ରଞ୍ଜିତସର । ୨। ୨ ରସକଳା କାଗଜମାନେ ଗୁଡ଼କ
 ଦେଲେ ସେ ନବଦଳ । ୨। ୪ ଫେର-ଫେର । ୧। ୧ ଝୁଲୁଥିଲା
 -ଲୁଗିଥିଲା, ଚଢ଼ି-ଠାରେ । ୧୦। ୩ ନମସ୍କର-କଦମ୍ବ ମୂଳଥ ।
 ୧୧। ୧ ଟେକିଛୁନାଲିଆ-ସେ ଟେକ ଅର୍ଥାତ୍ ଗର୍ବ ଭଙ୍ଗିଦିଅନ୍ତି ।
 ୧୩। ୧ ତଳଲଗିଲା-ସାପକାମୁଡ଼ିଲା । ୧୪। ୩ ଚମପଣ-ଗର୍ବ ।
 ୧୭। ୩ ଭାଷ-ସ୍ତ୍ରୀ । ୧୮। ୨ ବିହୃତ-ଭବିତ । ୨। ୩ ପୀରକ-
 ପ୍ରେମିକା । ୨୨। ୪ ଭଞ୍ଜ-ଟେକ ରଖିଅଛୁ, ବୁଡ଼ି ସାନ୍ତାଣି ।
 ୨୮। ୧ ଲେଖ-ଚିତ୍ତି । ୨୮। ୨ ଲହରୀ-ଲେଖିଦେବା ।
 ୩୦। ୧ ଶ୍ରବଣ-ସୁନ୍ଦରୀ ।

କାଦମ୍ବିନୀ ଚଉତିଶା

୧ । ୨ କାଳିକା—ମେଘ । ୧ । ୩ କାଦମ୍ବିନୀ—ମେଘ । ୪ ।
 ଦନପାନ ପୟୋଧର—ସହସ୍ରସ୍ତନ । ୨ । ୨ ଛଇସୁପାଦ—ଛଇରୂପଖଟ
 ୮ । ୨ ଜାଣମଣି—ବିବେକବଜ୍ର । ୯ । ୨ ଝଲଗୋଷ୍ଠି—ଦବ୍ୟଗୋଷ୍ଠି ।
 ୧୦ । ୧ ନନ୍ଦନ—ଅନ୍ଦନ, ମଦନ । କଳାମେଘୀ ଶାଢ଼ୀ—କଳାଶାଢ଼ୀ
 ୧୧ । ୪ ମନୋଜ—ମଦନ । ୧୨ । ଡାହୁକ ଅଡ଼ମ୍ବର କର
 ଉଚ୍ଚରେ ଡାକଲେ କାମରୂପ ଅହୁ ଅର୍ଥାତ୍ ସାପ ଜାରିଉଠେ । ତାକୁ
 ଡମ୍ବରୁ କହୁଥିଲେ ଶ୍ରୀଶକଟ ମୋ ରାମା ଓହ୍ଲା ଅର୍ଥାତ୍ ଗାରଡ଼ିଆଁ ହୋଇ
 ଜବତ୍ କରେ । ୧୩ । ୨ ଅପସର—ଦକ୍ଷିଣ ୧୭ । ୪ ଢଳାନ୍ତଳ—
 ଢଳଠରୁ ସାନ । ୧୪ । ୨ ସେ ରାତିକୁ ଅରାଦି ଅର୍ଥାତ୍ ଶାନ୍ତି
 ପରି ମନେ କରୁଥିବ । ୧୫ । ୪ ନିଦ୍ରପ୍ରତି—ସବୁଦନ । ୧୬ । ୨
 ଯୋଗୀନ୍ଦ୍ର—ମହାଦେବ । ୧୬ । ୧ ପାଲଟ—ପଛକରି । ୧୭ । ୧ ଶୀର
 ପିଚୁ ପ୍ରତା ପତି—ଲକ୍ଷ୍ମୀନାୟକ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ।

ଉଦ୍ଧବ ଚଉତିଶା

୧ । ୧ ଗୁଣି—ଗୁଣ । ୧ । ୫ ପଣି—ସାପ । ୨ । ୧ ଖେଳାଉଡ଼ି—
 ଖେଳାଳୀ । ୨ । ୨ ରମ୍ଭାତରୁ—କଦଳୀ ଗଛ ଫଳ ଫଳ ସେପରି
 ମରଯାଏ ଅମ୍ବେମାନେ ସେହିପରି ହେଲୁ । ୨ । ୫ ପରମାନନ୍ଦ ଅର୍ଥାତ୍
 ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରୀତି ଖଣ୍ଡର ପ୍ରୀତି ନର ଏ ପରିତପ୍ତ ଯେତେବେଳେ ପାଇଲୁ
 ତେତେବେଳେ ପ୍ରାଣ ରକ୍ଷିବା ସନ୍ଦେହ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ୩ । ୧-୨
 ଗରୁ ସତ୍ସବନ—ବସୁନ୍ଧା ଯୌବନ । ସିନ୍ଧୁ ସେପରି ନିଜର ପ୍ରତିବିମ୍ବକୁ
 କୂଅ ପାଣିରେ ଦେଖି ଢେଉଁ ପଡ଼ିଲା ଅମ୍ବେ ସେହିପରି ଗୋବିନ୍ଦଙ୍କ

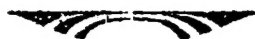
ନିପଟେ ପ୍ରେମରୂପ ବୃକ୍ଷକୁ ଛେଦି ପଡ଼ିଲୁ । ୩ । ୪ ଗତ ମହୁମାଛ -
 ଯେଉଁ ମହୁମାଛ ମହୁ ଖାଇ ବାହାର ଗଲଣି । ୪ । ୫ ଦର୍ପଣ ମଧ୍ୟଗତ
 ସ୍ବନର ରୂପ ଯେପରି ଅଲିଙ୍ଗନ କରି ନ ହୁଏ ସେହିପରି ତାଙ୍କ ରୂପ
 ଶୁଦ୍ଧିଆଡ଼େ ଦିଶୁଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାକୁ ଅଲିଙ୍ଗନରେ ଅଣି ହେଉ ନାହିଁ ।
 ୫ । ୧-୨ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଶୁଲି ଯିବାରୁ ପ୍ରେମ ବନ୍ଧ ହୋଇ ଗଲ ଓ ଅମ୍ବ
 ଅଖିରୁ କୃଷ୍ଣରୂପ ପ୍ରଚୟ ଶୁଲି ଯିବାରୁ ଅମ୍ବେ ସେ ବନ୍ଧ ଅଛୁ ପଡ଼ି
 ପାଇଲୁ ନାହିଁ । ୬ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଯେପରି ସବଦା କଳକ ଆଏ ସେହିପରି
 କି ନିଦ କି ଜାଗରଣ ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ ରୂପ ଅମ୍ବ ଫୁଲରେ ଲାଗି
 ରହିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ କଣ ହେବ ଭାବିଲା ଧନ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା
 ଫଳ ପୁଷ୍ପ ପରି; ଭୋଗ କରି ହେବାର ଜିନିଷ ନୁହେଁ । ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ଚକୋଚ
 ସିନା ଶୁଣି ଶୁଣି ମନ ବୋଧ କରେ କିନ୍ତୁ ବ୍ରମତ ନିଜର ଅକାନ୍ତତା
 ପଲରୁ ମହୁ ନ ଖାଇଲେ ବୋଧ ହୁଏ ନାହିଁ । ୯ । ୧ ଝଲିଲ—
 ଲାଗିଗଲା । ୧୧ । ୫ ଅମ୍ବେ ମହାଦେବ ନୋହିଁ ସେ ଭୁଲେ ଯୋଗ
 ଶିଖାଇଲେ ଅମ୍ବେ ପସନ କରିବୁଁ । ୧୪-କଷ୍ଟସାଧ ଯୋଗ କରି କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ
 ପାଇବାର ଯାହା ଉପଦେଶ ଦେଲ ତାହା ବୃଥା ନୁହେଁ କିନ୍ତୁ
 ସେ କାଳିଆ କାଉକୁ ସେ ଅଖି ଆଗରେ ଦେଖୁଥିବ ସେ ଯୋଗ
 ଯୋଗରୁ କଣ ପାଇବ ?

୧୨ । ୧ ଶୁଦ୍ଧାଫଳ—କାଇଁତ । ୧୨ । ୪ ଭୂଷି—ଚଳିହୋଇ ।
 ୧୨ । ୧ ଥୋକାଏ ଚିତ୍ତ । ୧୨ । ୨ ଦଗବାସ—ଭଲକୁ । ୨୧ । ୨
 ବାର ବରଷ ମଉଳା ପୋଷେ । ଖୁନ୍ନୁତା ଦେଖିଲେ ଜିଦ୍ଦରେ ବସେ ।
 ୨୪ । ୧ ଜଳଜଳକା—ଲୁହରେ ଅଳ । ୨୪ । ୨ ଲୁଣିତ—ରୁକ ।
 ୨୭ । ୧ ଅମ୍ବିକା—ଦୁର୍ଗା । ୨୯ । ୪ ଯଶା—ଦଶା । ୩୧ । ୫
 ଗୋପିକା ଗୋଟିକେ କୋଟିଏ ମୁନ ଏହା ଶୁଣା ହୋଇଥାନ୍ତା—

ଭୁଲରେ ଶୁଧା ହୋଇଅଛି । ୩୬ । ଗୋପରୁ ଶ୍ରୀ ଲେକଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଓ
 ଅଳଙ୍କାର ଯୋଗାଡ଼ିଥିବା ବ୍ୟବସାୟୀମାନେ ବାହାର ନଲେଣି କାରଣ
 ଗୋପୀମାନେ ଅପୁ ଅଳଙ୍କାର ପ୍ରତି ଉଦାସୀନା ହୋଇ ପଡ଼ିଲେଣି ।
 ୩୭ । * ଘର ଘରୁଠାରୁ ଟାଣ ଜନପ ।

ବିଷ୍ଣୁଦାସଙ୍କ ଚଉତିଶା

୧ । ୧ ଭୁରଞ୍ଜ ଅଙ୍ଗବଦନ-ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀ । ୨ । ୨ ଖଣ୍ଡେନ୍ଦୁଶେଖର
 —ମହାଦେବ । * । * ନୀରଜ ଲୋଚନୀ—ପଦ୍ମନୟନୀ । ୩ । ୩
 ପରୁଣା ଅନଳୀ—ଅନନ୍ଦମୟ ବଦନ । ୪ । ୪ ଶୂଳଧର—ମହାଦେବ ।
 ୫ । ୫ ବେପଥ—କମ୍ପ ।

ପ୍ରାଚୀ ସମିତି ପ୍ରକାଶିତ

ଭଲ ବହିରୁ କେତେ ଖଣ୍ଡ

ଚଉତିଶା ମଧୁଚକ୍ର

ମଧୁର ଚଉତିଶାମାନଙ୍କର ସମାବେଶ

ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ	ଟ ୦ ୪
ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡ	ଟ ୦ ୪
ତୃତୀୟ ଖଣ୍ଡ	ଟ ୦ ୪
ଚତୁର୍ଥ ଖଣ୍ଡ	ଟ ୦ ୪

ରାମବିଭା

ସମଧର ଲଳିତ ଭାଷାରେ ଭଗବାନ ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କର

ସାତର ପୁଣ୍ୟ ବାଲ୍ୟ ଜୀବନ ଓ ବିବାହ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଅଛି ।

ନାଳ ଜଳଧର କାନ୍ତି, ରୁଚର ଶରୀର ଭାନ୍ତି ।

ନୟନ କମଳ ଫୁଲ, ରୂପେ ଅମୂଲ୍ୟ ସୈ । ୬ ଛ ୧୧ ।

ପିଙ୍କିଶ ପୀତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ, ମଉଳି ମାଧବୀ ଭୂଳ ।

କଟକଟେ ପରବେଶ ମଦନ ବେଶ ସୈ । ୬ ଛ ୧୨ ।

ମୂଲ୍ୟ ଅଠଅଣା ମାତ୍ର ।

ରହସ୍ୟ ମଞ୍ଜରୀ

ସରସ ସମ୍ଭବ କାବ୍ୟ ପଢ଼ିଲେ ମନରୁ ଯାଏ ନାହିଁ, ଉତ୍ତାରିଲେ
ଗୋଟିକିଆକ ଉତ୍ତାରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ମାତ୍ର ନବମ ସ୍କନ୍ଦରୁ ଦୁଇଟି
ପଦ ଦିଆଯାଇଛି ।

ସଜଳ ଜଳଦ କାନ୍ତି, ନାଳମଣି ଜଣି ଭାନ୍ତି

ଅମଳ କମଳ, ମୁଖ ମଞ୍ଜୁଳ ଅଳକ ଅଳକାପନ୍ତି ।

କୁଟଳ କୁନ୍ତଳ ଚୂଳେ, ରଞ୍ଜିତ ବିବଧ ଫୁଲେ

ବାସ୍ତବ୍ୟ ଶୂଳମଳ ମୟୂର ପୁଞ୍ଜ ମତ୍ତ ମଧୁକର ଭୂଳେ ।

ମୂଲ୍ୟ ବାରିଅଣା ମାତ୍ର ।

ଆଉ କେତେ ଶକ୍ତ ଭଲ ପୁରାତନ ପୁସ୍ତକ ସୁନ୍ଦର ଛାପା

ବିଦଗ୍ଧ ଚିନ୍ତାମଣି ସଞ୍ଚିକ ପ୍ରଥମ ଭାଗ	ଟ ୧୧
ରସକର୍ଣ୍ଣାଳ	ଟ ୧୩
ମଥୁରାମଙ୍ଗଳ	ଟ ୧୩
ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ଚନ୍ଦ୍ରୋଦୟ	ଟ ୦ ୩
ଶୈବୀଭାଷା (ବୃହତ୍)	ଟ ୧୧
ପ୍ରେମପ୍ରସାମୁତ	ଟ ୦ ୩
ରସବାଚସ୍ତ	ଟ ୦ ୩
ନଳ ଚରିତ	ଟ ୦ ୩
ଶଶିସେନା	ଟ ୦ ୩
ଉଷାଭିଳାଷ	ଟ ୦ ୩
ରୁକ୍ମିଣୀ ବିଭା	ଟ ୦ ୩
ଶିବସ୍ବନେଦୟ (ପରମ ଦୁର୍ଜିତ ଗ୍ରନ୍ଥ ପଢ଼ିଲେ ଶତାଧିକ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିବାର ଉପାୟ ପାଇବେ)	ଟ ୦ ।
ମହିମା ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀମାନଙ୍କର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ପଦ	
ମହିମାଧର୍ମ ପ୍ରତିପାଦକ	ଟ ୨୧
ଜୟକୃଷ୍ଣ ବଜନ	ଟ ୦ ୩

ଏକମାତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ଥାନ :—

ପ୍ରାଚୀ ବୁକ୍ ଷ୍ଟଲ

ପୋଃ ୩୫ ଶୂନ୍ୟଗାଡ଼ିକ,

କଟକ